

รายงานวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าที่ร้อยเอก วิสาร ปัญญชุณห์

ศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านระบบบริหารจัดการศึกษา

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เพื่อขอประเมินแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งวิชาการ

ที่ปรึกษาด้านระบบบริหารจัดการศึกษา

ประเภทตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา ระดับทรงคุณวุฒิ

ตำแหน่งเลขที่ ๑๘

สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

บทสรุปผู้บริหาร

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของ Donald Van Meter & Carl E. Van Horn (๑๙๗๕) Van Meter และ Van Horn (๑๙๗๕) ประกอบด้วย ๖ ตัวแปร ดังนี้ ๑) มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy Standard and Objectives) ๒) ทรัพยากรของนโยบาย (Policy Resources) ๓) การสื่อสารระหว่างองค์กรและการบังคับให้เป็นไปตามนโยบาย ๔) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ๕) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ๖) ทศนคติของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ๔ กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ ๑ ผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน ๖ คน กลุ่มที่ ๒ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด จำนวน ๖ คน กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหาร จำนวน ๑๘ คน ครูปฐมวัย จำนวน ๑๘ คน กลุ่มที่ ๔ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำนวน ๑๘ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล (Record Form) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview Guide) แบบบันทึกและประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Guide) แบบสังเกต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ระดับกระทรวงศึกษาธิการ พบว่าการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการ ดังนี้ ๑) ประกาศให้สถานศึกษาได้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ๒) จัดทำคู่มือหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย ๓) จัดประเมินพัฒนาการเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ๔) ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.๒๕๖๑ ๕) ประกาศกระทรวงศึกษาให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ๒๕๖๑ ๖) มาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒๕๖๒ ๗) ประกาศนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยทุกปีงบประมาณ ระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พบว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ได้ดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ ๑) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยเชิงบูรณาการระดับจังหวัด ๒) ได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ตามกรอบงานที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ๓) จัดทำข้อมูลสารสนเทศเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ๔) นิเทศติดตามการดำเนินงานนโยบายและจุดเน้นด้านปฐมวัย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ทั้ง ๖ แห่ง มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยผ่านโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ และการขับเคลื่อนงานปฐมวัยของกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนในพื้นที่ โดยใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในการพัฒนาครูเอกชน

ระดับสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกแห่ง ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ๒๕๖๑ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ สำหรับสถานศึกษาท้องถิ่น (อปท.) ใช้มาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒๕๖๒ ในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในปัจจุบัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงานของสถานศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีวิธีปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ ๒ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ประกอบด้วย ๗ ปัจจัย ๑) มาตรฐานและวัตถุประสงค์ ๒) ทรัพยากรของนโยบาย ๓) การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ ๔) ลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ๕) เงื่อนไขและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ๖) ความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และ ๗) กลไกการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ

ข้อค้นพบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ พบว่า ๑) รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรเป็นในลักษณะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัดร่วมกัน และนำแผนสู่การปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ โดยใช้กลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่างร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เพื่อประหยัดงบประมาณ และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ๒) แนวทางการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พบว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัยเชิงบูรณาการจังหวัด จัดทำสารสนเทศเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพในระดับจังหวัด จัดทำโครงการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีแนวทางเป็นไปตามความต้องการของจังหวัด ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ภาคประชาชน สถาบันครอบครัวในการพัฒนาและดูแลเด็กปฐมวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. ควรเน้นการดำเนินงานตามหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

๒. ควรส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานการทำงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน ฯลฯ ในการพัฒนาครูปฐมวัยร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางการพัฒนาสถานศึกษาระดับปฐมวัยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓. ควรจัดทำโปรแกรมการเรียนรู้การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัยออนไลน์ เพื่อการเข้าถึงในการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยทุกหน่วยงาน

๔. ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้มาตรฐานศึกษาพัฒนาสถานศึกษาแห่งชาติ ๒๕๖๒ บูรณาการในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในระดับปฐมวัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาเชิงลึกในการศึกษาความแตกต่างของการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติในแต่ละภูมิภาค และศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีในระดับปฐมวัยที่สามารถนำไปสู่ความเป็นเลิศด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๒. คำถามการวิจัย	๔
๓. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๔. กรอบแนวคิดการวิจัย	๔
๕. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๔
๖. ขอบเขตการวิจัย	๔
๗. นิยามศัพท์เฉพาะ	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
ตอนที่ ๑ แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย	๗
ตอนที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (Policy Implement)	๒๐
ตอนที่ ๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๘
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๗๙
๑. วิธีการที่ศึกษา	๗๙
๒. การเลือกพื้นที่ศึกษา	๗๙
๓. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๘๐
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๐
๕. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	๘๐
๖. การตรวจสอบข้อมูล	๘๑
๗. การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๑

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๘๓
ตอนที่ ๑ การวิจัยเอกสาร	๘๔
ตอนที่ ๒ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก	๙๕
ตอนที่ ๓ ผลการสนทนากลุ่ม	๑๐๑
ตอนที่ ๔ ผลการสังเกต	๑๐๒
ตอนที่ ๕ ผลการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติของสถานศึกษา	๑๐๓
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๑๐๖
๑. สรุปผลการวิจัย	๑๐๖
๒. อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๒
๓. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป	๑๑๔

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บรรณานุกรม	๑๑๖
ภาคผนวก	๑๒๑
ภาคผนวก ก	
- รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	๑๒๗
ภาคผนวก ข	
- แบบประเมินผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษา ปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๑๔๕
- ข้อคิดเห็นการพิจารณาปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง รูปแบบการนำนโยบาย การศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๑๔๙
ภาคผนวก ค	
- คำชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงาน การวิจัย เรื่อง “รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัย ไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๑๕๓
- แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (ฉบับที่ ๑) รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๑๕๙
- แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (ฉบับที่ ๒) รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๑๖๕
- แบบสังเกตสถานศึกษาระดับปฐมวัย (ฉบับที่ ๓) รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๑๒๗
- การสนทนากลุ่ม (Focus Group) (ฉบับที่ ๔) รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๑๗๑
- แบบสรุปบริบทพื้นฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับจังหวัด	๑๗๒
ภาคผนวก ง	
- หนังสือบันทึกข้อความ ที่ ศธ ๐๒๐๑.๑(๕)/๒๘๕๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓	๑๗๕
- หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ ๐๒๐๑.๑/๑๗๙๓๘ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓	๑๗๖
- หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ ๐๒๐๑.๑/๑๘๘๖๘ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓	๑๗๗
๑๗๗	
- รายงานการประชุมผู้บริหารสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓	๑๗๘

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
๑	การเปรียบเทียบมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย & มาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ	๕๐
๒	นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ – ๒๕๖๔	๕๓

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของ Van Meter & Van Horn (๑๙๗๕)	๓๑
๒	แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model)	๓๒
๓	แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติด้านการจัดการ (Management Model)	๓๓
๔	แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติด้านการพัฒนาองค์กร (Organization Development model)	๓๔
๕	แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติด้านกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model)	๓๕
๖	แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติตัวแบบทางการเมือง (Political Model)	๓๖
๗	แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติตัวแบบเชิงบูรณาการ (Integrated Model)	๓๗
๘	รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๑๐๐

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและพัฒนาการในทุกด้าน เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดและเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อ ๆ ไป เด็กในวัยนี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย จะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังคำกล่าวของ ศ.ดร.เจมส์ เจ เอกแมน นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่ว่า “การลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าให้ผลตอบแทนแก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว” ดังนั้น การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นรากฐานที่มีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของคนตลอดชีวิตและเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด กล่าวคือ เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดีมีความสามารถเรียนรู้ ทำงานได้เก่ง และเป็นพลเมืองดีที่จะนำสู่ความสำเร็จในสังคมที่ท้าทายในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องได้รับโอกาสการพัฒนาอย่างรอบด้านในช่วงปฐมวัย แต่คุณภาพของเด็กปฐมวัยยังเป็นจุดอ่อนที่เข้าขั้นวิกฤตของประเทศไทย ที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน รัฐและทุกภาคส่วน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคม บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ครู/ผู้ดูแลเด็ก โรงเรียน องค์กรท้องถิ่นทุกระดับ บุคลากรพัฒนาสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคศาสนา และภาคธุรกิจ จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในความสำคัญของช่วงปฐมวัย ตระหนักในพันธกิจและลงมือช่วยกัน ทำให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย “เด็กปฐมวัย” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ให้ความหมายของเด็กปฐมวัย ว่าเด็กซึ่งมีอายุยังไม่ครบหกปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึง ทารกในครรภ์มารดาด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๒)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่มีปรัชญาการศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง ๖ ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้คุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๐)

รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๖๑) ได้รายงานผลการประเมินพัฒนาการของนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ โรงเรียน

ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำนวน ๑๔,๘๕๒ คน จำนวน ๒,๓๙๕ โรงเรียน ในทุกเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน ๑๘๓ เขตพื้นที่ โดยครอบคลุมโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด จำนวน ๘๑ โรงเรียน โรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน ๑๘๓ โรงเรียน โรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ จำนวน ๗๓๔ โรงเรียน และโรงเรียนทั่วไปที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน ๑,๓๙๗ โรงเรียน พบว่า จากผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ในภาพรวมทุกด้านระดับประเทศ นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับดีสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๐๐ เท่านั้น ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับพอใช้ร้อยละ ๑๓.๐๐ เมื่อจำแนกตามระดับคุณภาพ รายพัฒนาการ ระดับประเทศ นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ ในระดับดีสูงสุด ร้อยละ ๙๕.๙๖ รองลงมา คือ พัฒนาการด้านสังคม ร้อยละ ๙๕.๘๐ พัฒนาการด้านสติปัญญา ร้อยละ ๗๖.๑๒ และมีพัฒนาการด้านร่างกาย เพียงร้อยละ ๗๔.๖๙ เท่านั้น

ผศ.ดร.ศศิลักษณ์ ขยันกิจ ประธานสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า จากผลการวิจัยและติดตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของไทย พบว่า เด็กปฐมวัยกำลังถูกเร่งรัดให้มีพัฒนาการที่เกินวัยอย่างไม่สมคูล ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้ของเด็กในอนาคต เช่น เร่งรัดพัฒนาการด้านวิชาการที่เกินวัย เพื่อโอกาสในการเข้าเรียนต่อในโรงเรียนประถมชื่อดัง จึงเกิดปรากฏการณ์กวดวิชาตั้งแต่อนุบาล ทั้งในช่วงวันหยุดและวันปิดเทอม เร่งเรียนเขียนอ่าน เกินพัฒนาการเด็ก ซึ่งเกิดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากคาดหวังของผู้ปกครอง ที่ต้องการให้เด็กอนุบาลอ่านออกบวกลบเลขได้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย รวมถึงการวัดผลด้วยการทดสอบความรู้ด้านเนื้อหาสาระ ทำให้ระบบการเรียนการสอนเด็กในระดับอนุบาลและประถมศึกษาตอนต้น มุ่งเน้นการท่องจำความรู้ ซึ่งเป็นการสูญเสียโอกาสในการเรียนรู้จากหน้าต่างแห่งโอกาส เพราะเด็กในช่วงปฐมวัยสมองจะเปิดรับการเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยเฉพาะทักษะด้านพฤติกรรม เช่น ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางอารมณ์ การพูดและการเคลื่อนไหว แต่เมื่อเด็กถูกพัฒนาทักษะเพียงด้านเดียวส่งผลให้เด็กขาดแรงจูงใจการเรียนรู้ ขาดทักษะในการทำงานร่วมกับคนอื่น และขาดทักษะความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นการเสียโอกาสที่มีอยู่อย่างจำกัดในการสร้างทักษะทางด้านพฤติกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณลักษณะความสำเร็จด้านการศึกษาและการทำงานในอนาคตของเด็ก (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.), ๒๕๕๕)

สุริยา ษ์องเสนาะ (๒๕๕๗) ได้กล่าวว่า ปัญหาสำคัญของการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย ๑) การขาดความรู้ ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการที่สำคัญตามช่วงวัยของเด็ก จึงมีความคาดหวังที่ต้องการให้เด็กอ่านออกเขียนได้ จึงส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีระบบการสอนแบบ “เร่งเรียนเขียนอ่าน” นอกจากนี้ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการเลี้ยงดูเด็ก เช่น ไอแพด โทรศัพทมือถือ หรือโทรทัศน์ ก็มีผลสำคัญที่ทำให้เด็กมีความบกพร่องในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ๒) การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ผู้บริหารและสถานศึกษา การขาดแคลนความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย จึงทำให้ครูเน้นให้เด็กอ่านเขียนมากกว่าวัย และเน้นการสอน

ที่มีลักษณะให้เด็กท่องจำมากกว่าทักษะด้านการคิด การตัดสินใจ ในขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนบริหารงาน เพื่อชื่อเสียงของโรงเรียนจึงเตรียมความพร้อมของเด็ก เพื่อการแข่งขันมากกว่าการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็ก รวมถึงปัญหาสถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และทั่วถึง จึงทำให้เกิดการเรียนเพื่อสอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงตั้งแต่ระดับอนุบาล ๓) ระบบการผลิตครูปฐมวัยจากค่านิยมของการเข้ารับราชการที่มีสวัสดิการที่ดีและมีความมั่นคงในชีวิต จึงเกิดความต้องการเพิ่มคุณวุฒิด้านการศึกษาของครูให้สูงขึ้น แต่ระบบการผลิตครูในปัจจุบันยังขาดกลไกในการติดตามและประเมินคุณภาพ เช่น การเปิดรับครูปฐมวัยจำนวนมาก ทำให้อัตราส่วนระหว่างอาจารย์กับจำนวนนักศึกษาไม่สอดคล้องกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอน เนื่องจากกระบวนการพัฒนาครูปฐมวัย ไม่สามารถทำได้ด้วยการบรรยายเท่านั้น แต่จำเป็นต้องมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยมีอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยมาดูแลอย่างใกล้ชิด ๔) การให้ความสำคัญด้านเนื้อหาและการวัดผลมากกว่า การประเมินผลเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการวัดผลระดับประถมศึกษาตอนต้น มุ่งเน้นให้เด็กท่องจำ ความรู้จำนวนมาก ไม่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยคำนึงถึงการพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล ได้แก่ ด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจ นอกจากนี้ครูในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็กส่วนใหญ่ เน้นการวัดผลด้านความจำ โดยขาดการประเมินตามสภาพความเป็นจริง รวมถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาของรัฐ ใช้หลักเกณฑ์ตัดสินมากกว่า การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทำให้ขาดแนวทางในการปรับปรุงผู้เรียนให้ดีขึ้น

จากสภาพปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงาน มีหน้าที่กำหนดนโยบาย และต้องทำให้หน่วยงานระดับล่างนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งได้ประกาศนโยบายทางการศึกษาทุกปีงบประมาณ เพื่อให้หน่วยงานทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการนโยบายไปปฏิบัติ โดยวิธีการที่เหมาะสม ชรัส ปุณณัสสะ (๒๕๕๓) ได้กล่าวว่า การนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการดำเนินงานของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวกับการนำทรัพยากร หรือปัจจัยทางการบริหารขององค์การไปดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ สำหรับนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยที่หน่วยงานทางการศึกษานำไปปฏิบัติที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็นการนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top – down Theories of Implementation) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแต่ละแห่งสามารถนโยบายไปปฏิบัติโดยมีวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมวัย จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ขึ้นเพื่อเป็นกรอบการพัฒนาจัดการศึกษาปฐมวัยตามบทบาทภารกิจดำเนินงาน ๒ ส่วน คือ ๑) ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาปฐมวัยของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ๒) สนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย องค์กรหรือหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทุกแห่ง ต้องปฏิบัติตามภารกิจนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติในจังหวัดตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดตามคำสั่งที่ ๑๙/ ๒๕๖๐ การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ (ข้อ ๗) ส่งเสริม สนับสนุน

และดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ การนิเทศ และแนะแนวการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท รวมทั้งติดตามการดำเนินงานด้านวิชาการ การนิเทศ และแนะแนวการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท รวมทั้งติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา และ (ข้อ ๑๑) ปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จากสภาพปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สามารถนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

๒. คำถามการวิจัย

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติมีผลการปฏิบัติงาน ๖ ตัวแปรอย่างไร

๓. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๔. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Donald Van Meter & Carl E. Van Horn (๑๙๗๕) มาเป็นแนวทางในการศึกษาการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย ๖ ตัวแปร ดังนี้ ๑) มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy Standard and Objectives) ๒) ทรัพยากรของนโยบาย (Policy Resources) ๓) การสื่อสารระหว่างองค์กร และการบังคับให้เป็นไปตามนโยบาย ๔) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ๕) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ๖) ทศนคติของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

๕. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ข้อค้นพบรูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๒. ได้ข้อค้นพบ ข้อจำกัดในการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อรองรับการบริหารงานตามยุทธศาสตร์แห่งชาติด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

๓. ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติในระดับประเทศ

๖. ขอบเขตการวิจัย

ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้า ๑ กันยายน ๒๕๖๓ – ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นตัวแทนของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ที่เป็นตัวแทนภาค ทั้ง ๖ ภาค ได้แก่ ๑) สำนักงานศึกษาธิการภาคกลาง ๒) สำนักงานศึกษาธิการ

ภาคใต้ ๓) สำนักงานศึกษาธิการภาคใต้ชายแดน ๔) สำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออก ๕) สำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๖) สำนักงานศึกษาธิการภาคเหนือ โดยสํานักงานศึกษาธิการจังหวัดในแต่ภาคเป็นตัวแทนพื้นที่ในการศึกษา ดังนี้

๑. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคกลาง ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี
๒. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชุมพร
๓. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคใต้ชายแดน ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส
๔. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออก ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา
๕. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
๖. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่

๗. นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กปฐมวัยในสถานศึกษาปฐมวัย มีอายุตั้งแต่ ๓ ปี - ๖ ปี ซึ่งต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษาของทุกสังกัด ทุกจังหวัด

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด หมายถึง หน่วยงานปฏิบัติการกิจของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด (ข้อ ๓) สั่งการ กำกับดูแล เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการ หรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวน ๗๗ จังหวัด

นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง แนวทางการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ - ปัจจุบัน ที่ประกาศให้ทุกหน่วยงานทางการศึกษานำไปปฏิบัติ

รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง การนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top-down Theories of Implementation) ตามแนวคิด Donald Van Meter และ Carl E. Van Horn (๑๙๗๕) ในการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยและเห็นด้วยกับจุดมุ่งหมายของนโยบายในระดับสูง ผลการปฏิบัติงาน ๖ ตัวแปร

ตัวแปรที่ ๑ วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย (Policy Standard and Objectives) วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย มีความสำคัญต่อการนำไปกำหนดแนวทางปฏิบัติ เป็นปัจจัยกำหนดรายละเอียดของเป้าหมายนโยบาย นโยบายต้องมีวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรมและมีมาตรฐานที่ชัดเจน

ตัวแปรที่ ๒ ทรัพยากรนโยบาย (Policy Resources) คือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการบริหารนโยบายความเพียงพอของทรัพยากรมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากรนโยบายรวมถึงงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น งบประมาณหรือสิ่งจูงใจอื่น ๆ ซึ่งต้องมีเพียงพอ

ตัวแปรที่ ๓ การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมบังคับใช้ (Inter-Organizational Communication and Enforcement Activities) คือ การสื่อสารเกี่ยวกับมาตรฐานงานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ซึ่งการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความรู้ ความเข้าใจในความมุ่งหวังของนโยบายที่ตรงกัน เพื่อให้การกำหนดแนวทางปฏิบัติมีความชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่วนกิจกรรมบังคับใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีกลไกและกระบวนการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ระดับรัฐบาลกลาง และระดับท้องถิ่นปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานนโยบาย ซึ่งหมายความว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลาง และท้องถิ่นต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และเป็นไปตามหลักของการกระจายอำนาจสามารถสื่อสารกันเข้าใจและบังคับใช้นโยบายได้

ตัวแปรที่ ๔ ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (Characteristics of the Implementing Agencies) คือ ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติเป็นองค์ประกอบใหญ่ ที่มีองค์ประกอบย่อยหลายประการที่เป็นตัวกำหนดการปฏิบัติตามนโยบาย ศักยภาพของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จ ซึ่งศักยภาพของหน่วยงานมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ความสามารถของผู้ปฏิบัติหรือทีมงาน โครงสร้างองค์การความเพียงพอของทรัพยากรและความร่วมมือสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่การควบคุมการบังคับบัญชา ความอยู่รอดขององค์กร ความสัมพันธ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการกับผู้กำหนดนโยบาย

ตัวแปรที่ ๕ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมขององค์การที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Economic, Social, and Political Conditions) เช่น ลักษณะของมติมหาชนและกลุ่มผลประโยชน์

ตัวแปรที่ ๖ ทักษะคติของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (The Disposition of Implementers) คือ ความตั้งใจของผู้ปฏิบัติโดยความรู้สึกนึกคิดของผู้ปฏิบัติ ได้แก่ ๑) การรับรู้นโยบาย เช่น ความรู้ความเข้าใจนโยบาย ๒) ทักษะคติต่อนโยบาย เช่น การยอมรับหรือปฏิเสธนโยบาย และ ๓) ความเข้มข้นของทัศนคติในการตอบสนอง เช่น การยอมรับหรือปฏิเสธดังกล่าวมีระดับมากน้อยเพียงใด

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอสาระสำคัญต่าง ๆ เรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

ตอนที่ ๑ แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

๑. พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๒
๒. นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย
๓. การจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาาระดับปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐
๔. มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๒

ตอนที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (Policy Implement)

๑. ความหมายของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
๒. การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (Policy Implement)
๓. ขั้นตอนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
๔. ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
๕. ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
๖. รูปแบบการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

ตอนที่ ๓ กลไกและแนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัย และการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบร่วมมือและบูรณาการกรณีศึกษาจังหวัดระนอง

๑. บริบทที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่
๒. การออกแบบกลไกและแนวทางการขับเคลื่อน “การยกระดับคุณภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัยไปใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF)” แบบร่วมมือและบูรณาการ” โดยใช้จังหวัดเป็นฐานรองรับยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาจังหวัด กรณีศึกษาจังหวัดระนอง

๓. แนวทางการขับเคลื่อน “การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบร่วมมือและแบบบูรณาการ” ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนย่อยช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย แผนปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาจังหวัดระนอง

๔. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่

ตอนที่ ๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. งานวิจัยภายในประเทศ
๒. งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ ๑ แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

๑. พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๒

“พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒” ประกาศใช้มีเหตุผล ดังนี้ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๕๔ ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่ ดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาเพื่อการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย ดังนั้น สมควรให้เด็กเล็ก ซึ่งเป็นเด็กปฐมวัยนั้น ได้รับการคุ้มครองและดูแลมีพัฒนาการที่รอบด้านได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ทัวถึงและเสมอภาค มีการส่งเสริมการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยในช่วงรอยต่อตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพ รวมทั้งเพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนให้เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๒ ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติมีจำนวน ๕ มาตรา รายละเอียดดังนี้

มาตรา ๕ การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (๑) ให้มารดาได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์เพื่อให้บุตรที่อยู่ในครรภ์มีสุขภาพและพัฒนาการที่ดี (๒) ให้เด็กปฐมวัยอยู่รอดปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการล่วงละเมิดไม่ว่าในทางใด (๓) ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่รอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล และความต้องการจำเป็นพิเศษ (๔) สร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิด สร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ (๕) บ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (๖) ให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรา ๖ ให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง มีภารกิจร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการพัฒนาเด็กปฐมวัย และดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามที่คณะกรรมการกำหนด รวมทั้งเด็กปฐมวัยจัดให้เด็กปฐมวัย ซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยดังกล่าว

มาตรา ๗ บิดา มารดา และผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้เด็กปฐมวัย ซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการพัฒนาตามแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรา ๘ การจัดการเรียนรู้ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องเป็นไป เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย แต่ต้องไม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสอบแข่งขันระหว่างเด็กปฐมวัย

มาตรา ๒๐ แผนพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรา ๑๙ ต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลา การใช้บังคับแผนการบริหารและพัฒนาเด็กปฐมวัย วิธีปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระยะเวลาในการ ดำเนินการให้ชัดเจนและอย่างน้อยต้องมีแนวทางการดำเนินการในเรื่อง ดังต่อไปนี้ (๑) แผนงานและโครงการ ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการใช้งบประมาณด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างเป็นระบบ (๒) การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย (๓) การส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (๔) การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อม ในครอบครัวและชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งให้เด็กปฐมวัยอยู่รอดปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการล่วงละเมิดไม่ว่าในทางใด (๕) การจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนา เด็กปฐมวัยให้มีความสามารถ ศักยภาพและคุณธรรม (๖) การจัดทำฐานข้อมูลเด็กปฐมวัย

๒. นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย

คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) ได้จัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติ เพื่อเชื่อมต่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์ชาตินโยบายและแผนพัฒนาต่าง ๆ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศ และกรอบมาตรฐานคุณภาพปฐมวัย อาเซียน ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน สำหรับหน่วยงานทุกสังกัดทั้งในระดับนโยบายจนถึงระดับ ปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบ ด้านเต็มตามศักยภาพ เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมืองคุณภาพ รวมทั้งมีมาตรฐานกลางของประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดบริการ ดูแล พัฒนา และจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพทัดเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ

แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ได้กำหนดนโยบายด้านเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้ ๑) เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัย และ ต่อเนื่อง ๒) การพัฒนาเด็กตามข้อ ๑ ต้องจัดให้เป็นระบบและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยบูรณาการชัดเจน ระหว่างหน่วยงานราชการ และที่ไม่ใช่ราชการ ระหว่างวิชาชีพที่สัมพันธ์กับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และระหว่างระดับต่าง ๆ ของการบริหารราชการแผ่นดินจากระดับชาติ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วน ท้องถิ่น ๓) รัฐและทุกภาคส่วนต้องร่วมกันระดมทรัพยากรให้เพียงพอแก่การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบาย ข้อ ๑ นอกจากนี้ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย โดยกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการที่พัฒนาเด็กปฐมวัย เป้าประสงค์ที่ ๑ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทุกแห่งได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และเป้าประสงค์ที่ ๒ คุณภาพของระบบบริการและระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับการปรับปรุงให้เป็นไปตามมาตรฐาน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งบริบทที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา เพื่อนำไป

กำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษา โดยยึดกรอบการปฏิรูปการศึกษา น้อมนำพระราชกระแสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ ด้านการศึกษา ที่จะต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้เด็ก เยาวชน และผู้เรียนมีทัศนคติที่ถูกต้อง ในเรื่องสถาบันหลักของชาติ สร้างพื้นฐานชีวิต (อุปนิสัย) ที่เข้มแข็ง สร้างความรู้ ทักษะ เพื่อให้มีอาชีพมีงานทำและได้นำเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ด้านการ เสริมสร้างศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่งให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิต ในศตวรรษที่ ๒๑ และยึดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนด หลักการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเล็ก (ปฐมวัย) ที่สำคัญได้ยึดวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา ภายใต้อาณัติปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ในประเด็นสำคัญคือ ๑) ยกระดับคุณภาพการศึกษา ๒) ลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา ๓) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ๔) ปรับปรุงระบบ การศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

หลักการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๓ ข้อ ดังนี้

- ๑) ประชาชนทุกกลุ่มทุกวัย ได้รับการศึกษาในระบบต่าง ๆ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ๒) เด็ก เยาวชน ผู้เรียน มีทัศนคติที่ถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่เข้มแข็ง (สุขภาพและอุปนิสัย)
- ๓) จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

จุดเน้นการจัดการศึกษาระดับก่อนอนุบาล ระดับอนุบาล ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒

๑) ระดับก่อนอนุบาล เน้นประสานหน่วยงานอื่น ในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนในด้านสุขภาพ และโภชนาการ

๒) ระดับอนุบาล เน้นความร่วมมือ รัฐ ท้องถิ่น เอกชน พ่อแม่และผู้ปกครอง ในการจัดศึกษาระดับ อนุบาล โดยมีจุดเน้น ๑) พัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ๒) จัดประสบการณ์ การเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้แบบเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข และสร้างกิจกรรมเสริม

นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

หลักการปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีจำนวน ๒ ข้อ ดังนี้

๑) ให้ความสำคัญกับประเด็นคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติ ทั้งผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการ ศึกษา ข้าราชการพลเรือนและผู้บริหารทุกระดับ ตลอดจนสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท และเป็นการศึกษา ตลอดชีวิต

๒) บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการหลัก องค์กรมหาชนในกำกับของรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการให้มีความคล่องตัว รวมทั้งหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่ภูมิภาคให้สามารถ ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ เพื่อดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ตามนโยบายรัฐ

จุดเน้นการจัดการศึกษาระดับก่อนอนุบาล ระดับอนุบาล ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑) ระดับก่อนอนุบาล เน้นการประสานงานกับส่วนราชการ และชุมชนในการเตรียมความพร้อม ผู้เรียนในด้านสุขภาพและโภชนาการ และจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับระบบโรงเรียนปกติ

๒) ระดับอนุบาล เน้นสร้างความร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อออกแบบกิจกรรม การพัฒนาทักษะที่สำคัญด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะด้านสมอง ทักษะความคิดความจำ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการรู้จักประเมินตนเอง

นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบาย และแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ประกาศ ณ วันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้ยึดหลักพัฒนาการเด็กอย่างเป็นองค์รวม (Holistic Development) ดังนี้

๑) การพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ตามหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒) เพิ่มความสำคัญการพัฒนาด้านตัวตน (Self-Development)

๓) เพิ่มความสำคัญการพัฒนาทักษะสมอง (Executive Function)

เป้าหมาย “เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยอย่างรอบด้านและสมดุล มีความเชื่อมั่น และมีความภูมิใจ ในตนเอง มีทักษะการคิด กำกับตนเองได้ และมีความสุข”

ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ สถานศึกษาพร้อมครูมืออาชีพ ครอบครัว เข้มแข็ง

แนวปฏิบัติการจัดการศึกษาและเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา

๑. เน้นเด็กเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติโดยครูเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก

๒. จัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการยืดหยุ่น เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเป็น องค์รวม สมดุล และต่อเนื่อง

๓. จัดหาสื่อหรือพัฒนาสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ รวมถึงแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ ผ่านการเล่นที่หลากหลาย

๔. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก อบอุ่น ปลอดภัย เป็นมิตร มีอิสระ และท้าทาย เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๕. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่เกี่ยวข้องๆ

๖. ประสานความร่วมมือและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่าง สถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนในการดูแลพัฒนาและจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับครู

๑. ครูมีอยู่จริง “ครูคุณภาพ ครูเพื่อศิษย์” ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่พึ่งทางใจ

๒. เด็กมีอยู่จริง “เด็กได้คิด วางแผนทำ แก้ปัญหาด้วยตนเอง และเป็นที่ยอมรับ” ครูเชื่อมั่นว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพ เคารพในความรู้สึกรักนึกคิดของเด็กๆ

๓. หลักสูตรมีอยู่จริง “ให้โอกาสการเรียนรู้และความสำเร็จแก่เด็ก” หลักสูตรสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สร้างโอกาสทางการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ดีให้แก่เด็ก

๔. ครอบครัวมีอยู่จริง “ครอบครัวอบอุ่น ปลอดภัย มีส่วนร่วมพัฒนาเด็ก” ครอบครัวที่เลี้ยงดูเด็กด้วยความรักและความเข้าใจ ต้องประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัวและสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด

๕. เพื่อนร่วมงานมีอยู่จริง “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนา ร่วมรับผิดชอบ” ครูจะต้องทำงานร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันรับผิดชอบและร่วมกันพัฒนาเด็ก

การขับเคลื่อนนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

๑. สร้างความรู้ความเข้าใจ : ประชุมชี้แจง จัดทำสื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

๒. เตรียมความพร้อมบุคลากร : จัดทำหลักสูตร กำหนดรูปแบบวิธีการอบรม/พัฒนา อบรมพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฐมวัย ศึกษานิเทศก์ปฐมวัย

๓. พัฒนาก้าวหน้าในวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย

๓.๑) กำหนดสมรรถนะที่จำเป็น

๓.๒) กำหนด มาตรฐานวิชาชีพ

๔. กำกับติดตาม ประเมินผล : กำกับติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

๕. บริหารจัดการองค์ความรู้ : วิจัย พัฒนา คลังองค์ความรู้ สัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ

๓ การจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สพฐ. ๑๒๒๓/๒๕๖๐ เรื่อง การให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่ต้องพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด - ๖ ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้และสร้างรากฐานชีวิตให้พัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติ และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีหลักการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน

๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

๓. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ

๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิตและสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข

๕. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี จัดขึ้นสำหรับพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล

จุดหมายหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนี้

- ๑) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรงและมีสุขภาพดี
- ๒) สุขภาพจิตดีและมีความสุข
- ๓) มีทักษะชีวิตและสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- ๔) มีทักษะการใช้ภาษาสื่อสารและสนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

- ๑) พัฒนาการด้านร่างกาย
 - ๑.๑) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี
 - ๑.๒) ใช้วัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน
- ๒) พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ
 - ๒.๑) มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย
- ๓) พัฒนาการด้านสังคม
 - ๓.๑) รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
 - ๓.๒) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- ๔) พัฒนาการด้านสติปัญญา
 - ๔.๑.) สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
 - ๔.๒.) สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรม เลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

จุดหมายหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัย เต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษา ระดับปฐมวัย ดังนี้

- ๑) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรงและมีสุขนิสัยที่ดี
- ๒) สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม
- ๓) มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัยและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- ๔) มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสารและการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี กำหนด มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน ๑๒ มาตรฐาน ประกอบด้วย

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย ๒ มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
 - มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
 - มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว
 - มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม
๓. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
 - มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน คือ
 - มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
 - มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
 - มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 - มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

๔. มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๒

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เป็นมาตรฐานกลางของประเทศใช้แทนมาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ (ซึ่งเป็นมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔) เพื่อให้ทุกหน่วยงาน และสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ ใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงาน

และยกระดับคุณภาพ รวมถึงใช้เป็นเครื่องมือประกันคุณภาพภายใน เพื่อรองรับการตรวจประเมินจากต้นสังกัด และภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ถือเป็นมาตรฐานขั้นต้นที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาเด็กของประเทศ และเป็นมาตรฐานเชิงคุณภาพ เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานและจัดบริการให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสเริ่มต้นชีวิตอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียมกัน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ เป็นการเพิ่มคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่สำคัญที่สุดในการนำประเทศไทยสู่ความเจริญก้าวหน้า มั่นคง ยั่งยืน ท่ามกลางความท้าทายของโลกในศตวรรษที่ ๒๑

สาระของมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๒

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติประกอบด้วยมาตรฐาน ๓ ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านที่ ๑ การบริหาร จัดการ จำนวน ๕ ตัวบ่งชี้/ ๒๖ ข้อ มาตรฐานด้านที่ ๒ กระบวนการดูแลจัดประสบการณ์เรียนรู้และเล่น จำนวน ๕ ตัวบ่งชี้/ ๒๐ ข้อ มาตรฐานด้านที่ ๓ คุณภาพเด็กปฐมวัย - ๓ ก แรกเกิด ถึง ๒ ปี (๒ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน) จำนวน ๒ ตัวบ่งชี้/ ๗ข้อ - ๓ ข ๓ ปี ถึง ๖ ปี (ก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑) จำนวน ๗ ตัวบ่งชี้/ ๒๒ ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานด้านที่ ๑ การบริหารจัดการ จำนวน ๕ ตัวบ่งชี้/ ๒๖ ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๑. การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๑.๑ บริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๑.๒ บริหารหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๑.๓ บริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๒ การบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานที่สังกัด

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๒.๑ บริหารจัดการบุคลากรอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๒.๒ ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย/หัวหน้าระดับปฐมวัย/ผู้ดำเนิน

กิจการมีคุณวุฒิ/คุณสมบัติเหมาะสม และบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๒.๓ ครู/ผู้ดูแลเด็กที่ทำหน้าที่หลักในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย มีวุฒิการศึกษา/ คุณสมบัติเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๒.๔ บริหารบุคลากรจัดอัตราส่วนของครู/ผู้ดูแลเด็กอย่างเหมาะสม พอเพียงต่อจำนวนเด็กในแต่ละกลุ่มอายุ (ต่ำกว่า ๑ ปี ๑ : ๓ กลุ่มละไม่เกิน ๖ คน ต่ำกว่า ๒ ปี ๑ : ๕ กลุ่มละไม่เกิน ๑๐ คน ต่ำกว่า ๓ ปี ๑ : ๑๐ กลุ่มละไม่เกิน ๒๐ คน ๓ ปี - ก่อนเข้า ป.๑ ๑ : ๑๕ กลุ่มละไม่เกิน ๓๐ คน)

ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๓ การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๓.๑ บริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อม เพื่อความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๓.๒ โครงสร้างและตัวอาคารมั่นคง ตั้งอยู่ในบริเวณและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๓.๓ จัดการความปลอดภัยของพื้นที่เล่น/สนามเด็กเล่นและสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๓.๔ จัดการสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องใช้ให้ปลอดภัยเหมาะสมกับการใช้งานและเพียงพอ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๓.๕ จัดให้มีของเล่นที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ สะอาดเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๓.๖ ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเดินทางอย่างปลอดภัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๓.๗ จัดให้มีระบบป้องกันภัยจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๓.๘ จัดให้มีระบบรับเหตุฉุกเฉิน ป้องกันอัคคีภัย/ภัยพิบัติตามความเสี่ยงของพื้นที่

ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๔ การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๔.๑ มีการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ เฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็กและดูแลการเจ็บป่วยเบื้องต้น

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๔.๒ มีแผนและดำเนินการตรวจสอบอนามัยประจำวัน ตรวจสอบสุขภาพประจำปี และป้องกันควบคุมโรคติดต่อ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๔.๓ อาคารต้องมีพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วนตามกิจวัตรประจำวันของเด็กที่เหมาะสม ตามช่วงวัยและการใช้ประโยชน์

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๔.๔ จัดให้มีพื้นที่/มุมประสบการณ์ และแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๔.๕ จัดบริเวณห้องน้ำห้องส้วม ที่แปรงฟัน/ล้างมือให้เพียงพอ สะอาดปลอดภัยและเหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๔.๖ จัดการระบบสุขาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมสถานที่ปรุงประกอบอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ กำจัดขยะ สิ่งปฏิกูลและพาหะนำโรค

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๔.๗ จัดอุปกรณ์ภาชนะและเครื่องใช้ส่วนตัวให้เพียงพอกับการใช้งานของเด็กทุกคนและดูแลความสะอาดและปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ ๑.๕ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๕.๑ มีการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างพ่อแม่/ผู้ปกครองกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับตัวเด็กและการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๕.๒ การจัดกิจกรรมที่พ่อแม่/ผู้ปกครอง/ครอบครัวและชุมชน มีส่วนร่วม

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๕.๓ ดำเนินงานให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน

ในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๑.๕.๔ มีคณะกรรมการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรฐานด้านที่ ๒ กระบวนการดูแลจัดประสบการณ์ เรียนรู้ และเล่น จำนวน ๕ ตัวบ่งชี้/ ๒๐ ข้อ

ตัวบ่งชี้ที่ ๒.๑ การดูแลและพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๑.๑. มีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยมีการดำเนินงานและประเมินผล

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๑.๒. จัดพื้นที่/มุมประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นที่เหมาะสม อย่างหลากหลาย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๑.๓. จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างบูรณาการ ตามธรรมชาติของเด็กที่เรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัส ลงมือทำปฏิสัมพันธ์และการเล่น

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๑.๔. เลือกใช้สื่อ/อุปกรณ์ เทคโนโลยี เครื่องเล่นและจัดสภาพแวดล้อม ภายใน - ภายนอก แหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๑.๕. เฝ้าระวังติดตามพัฒนาการเด็กรายบุคคลเป็นระยะ เพื่อใช้ผล ในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กทุกคนให้เต็มตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ ๒.๒ การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๒.๑. ให้เด็กอายุ ๖ เดือนขึ้นไป รับประทานอาหารที่ครบถ้วนในปริมาณ ที่เพียงพอและส่งเสริมพฤติกรรมการกินที่เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๒.๒. จัดกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ในการดูแลสุขภาพความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๒.๓. ตรวจสอบสุขภาพอนามัยของเด็กประจำวัน ความสะอาดของร่างกาย ฟันและช่องปาก เพื่อคัดกรองโรคและการบาดเจ็บ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๒.๔. เฝ้าระวังติดตามการเจริญเติบโตของเด็กเป็นรายบุคคล บันทึกผล ภาวะโภชนาการอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๒.๕. จัดให้มีการตรวจสุขภาพร่างกาย ฟันและช่องปาก สายตา หู ตามกำหนด

ตัวบ่งชี้ที่ ๒.๓. การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษาและการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๓.๑. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้สังเกต สัมผัส ลองทำ คิดตั้งคำถาม สืบเสาะหาความรู้ แก้ปัญหา จินตนาการ คิดสร้างสรรค์ โดยยอมรับความคิดและผลงานที่แตกต่างของเด็ก

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๓.๒. จัดกิจกรรมและประสบการณ์ทางภาษาที่มีความหมายต่อเด็ก เพื่อการสื่อสารอย่างหลากหลาย ฟัง ฟัง พูด ถาม ตอบ เล่าและสนทนาตามลำดับขั้นตอนพัฒนาการ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๓.๓. จัดกิจกรรมปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านให้เด็กมีทักษะการดูภาพ ฟังเรื่องราว เล่า อ่าน วาด/เขียน เบื้องต้น ตามลำดับพัฒนาการ โดยครู/ผู้ดูแลเด็กเป็นตัวอย่างของการพูด และการอ่านที่ถูกต้อง

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๓.๔. จัดให้เด็กมีประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคล สิ่งต่าง ๆ สถานที่และธรรมชาติรอบตัวด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๓.๕ จัดกิจกรรมและประสบการณ์ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
เบื้องต้นตามวัย โดยเด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ ๒.๔ การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ - สังคม ปลูกฝังคุณธรรมและความเป็น
พลเมืองดี

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๔.๑ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและมั่นคงระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก จัดกิจกรรม
สร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก และการแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๔.๒ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีความสุข แจ่มใส ร่าเริง ได้แสดงออก
ด้านอารมณ์ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง โดยผ่านการเคลื่อนไหวร่างกาย ศิลปะ ดนตรี ตามความสนใจและความถนัด

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๔.๓ จัดกิจกรรมและประสบการณ์ ปลูกฝังคุณธรรมให้เด็กใฝ่ดี มีวินัย
ซื่อสัตย์ รู้จักสิทธิ และหน้าที่รับผิดชอบของพลเมืองดี รักครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและประเทศชาติ ด้วยวิธี
ที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ

ตัวบ่งชี้ที่ ๒.๕ การส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในขั้นถัดไป

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๕.๑ จัดกิจกรรมกับผู้ปกครองให้เตรียมเด็กก่อนจากบ้านเข้าสู่สถาน
พัฒนาเด็กปฐมวัย/ โรงเรียน และจัดกิจกรรมช่วงปฐมนิเทศให้เด็กค่อยปรับตัวในบรรยากาศที่เป็นมิตร

ตัวบ่งชี้ย่อย ๒.๕.๒ จัดกิจกรรมส่งเสริมการปรับตัวก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
แต่ละชั้น จนถึงการเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

มาตรฐานด้านที่ ๓ คุณภาพเด็กปฐมวัย

- แรกเกิด ถึง ๒ ปี (๒ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน) จำนวน ๒ ตัวบ่งชี้/ ๗ ข้อ
- ๓ ปี ถึง ๖ ปี (ก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑) จำนวน ๗ ตัวบ่งชี้/ ๒๒ ข้อ

สำหรับเด็กแรกเกิด - อายุ ๒ ปี (๒ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน)

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๑ เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๑.๑ เด็กมีน้ำหนักตัวเหมาะสมกับวัยและสูงดีสมส่วน ซึ่งมีบันทึกเป็น
รายบุคคล

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๒ เด็กมีพัฒนาการสมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๒.๑ เด็กมีพัฒนาการสมวัยโดยรวม ๕ ด้าน

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๒.๒ รายด้าน : เด็กมีพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross Motor)

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๒.๓ รายด้าน : เด็กมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา
สมวัย (Fine Motor Adaptive)

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๒.๔ รายด้าน : เด็กมีพัฒนาการด้านการรับรู้และเข้าใจภาษา
(Receptive Language)

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๒.๕ รายด้าน : เด็กมีพัฒนาการการใช้ภาษาสมวัย (Expressive Language)

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๒.๖ รายด้าน : เด็กมีพัฒนาการการช่วยเหลือตนเองและการเข้าสังคม
(Personal Social)

สำหรับเด็ก อายุ ๓ ปี – อายุ ๖ ปี (ก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ ๑)

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๑ เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๑.๑. เด็กมีน้ำหนักตัวเหมาะสมกับวัยและสูงตีสมส่วน ซึ่งมีบันทึกเป็น

รายบุคคล

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๑.๒ เด็กมีสุขนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพตนเองตามวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๑.๓ เด็กมีสุขภาพช่องปากดี ไม่มีฟันผุ

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๒ เด็กมีพัฒนาการสมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๒.๑ เด็กมีพัฒนาการสมวัยโดยรวม ๕ ด้าน

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๓. เด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๓.๑ เด็กมีพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ สามารถเคลื่อนไหว

และทรงตัวได้ตามวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๓.๒ เด็กมีพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก และการประสานงาน

ระหว่างตากับมือตามวัย

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๔ เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๔.๑ เด็กแสดงออก ร่าเริง แจ่มใส รู้สึกมั่นคงปลอดภัย แสดงความรู้สึก

ที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นได้สมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๔.๒ เด็กมีความสนใจและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสมวัย ซึ่งรวมการเล่น

การทำงาน ศิลปะ ดนตรี กีฬา

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๔.๓ เด็กสามารถอดทน รอคอย ควบคุมตนเอง ยับยั้งชั่งใจ ทำตาม

ข้อตกลง คำมั่นถึงความรู้สึกของผู้อื่น มีกาลเทศะ ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้สมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๕ เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๕.๑ เด็กบอกเกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคล สถานที่แวดล้อมธรรมชาติและ

และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ได้สมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๕.๒ เด็กมีพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ สามารถสังเกต จำแนก และ

เปรียบเทียบจำนวน มิติ สัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ) เวลา ได้สมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๕.๓ เด็กสามารถคิดอย่างมีเหตุผล แก้ปัญหาได้สมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๕.๔ เด็กมีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ ที่แสดงออกได้สมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๕.๕ เด็กมีความพยายาม มุ่งมั่นตั้งใจ ทำกิจกรรมให้สำเร็จสมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๖ เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๖.๑ เด็กสามารถฟัง พูด จับใจความ เล่า สนทนา และสื่อสารได้สมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๖.๒ เด็กมีทักษะในการดูรูปภาพ สัญลักษณ์ การใช้หนังสือ รู้จักตัวอักษร

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๖.๓ เด็กมีทักษะการวาด การขีดเขียนตามลำดับขั้นตอนพัฒนาการสมวัย

นำไปสู่การขีดเขียนคำที่คุ้นเคยและสนใจ

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๖.๔ เด็กมีทักษะในการสื่อสารอย่างเหมาะสมตามวัย โดยใช้ภาษาไทย เป็นหลักและมีความคุ้นเคยกับภาษาอื่นด้วย

ตัวบ่งชี้ที่ ๓.๗ เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัย และความเป็นพลเมืองดี

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๗.๑ เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างสมวัย และแสดงออกถึงการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๗.๒ เด็กมีความเมตตา กรุณา มีวินัย ซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวมและมีค่านิยมที่พึงประสงค์สมวัย

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๗.๓ เด็กสามารถเล่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่ม เป็นได้ทั้งผู้นำ และผู้ตาม แก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ย่อย ๓.๗.๔ เด็กภาคภูมิใจที่เป็นสมาชิกที่ดีในครอบครัว ชุมชน สถานพัฒนา เด็กปฐมวัย และตระหนักถึงความเป็นพลเมืองดีของประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียน การคิดเขียนคำ และการอ่านเบื้องต้นได้สมวัยและตามลำดับพัฒนาการ

ตอนที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (Policy Implement)

๑. ความหมายของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

กล้า ทองขาว (๒๕๕๑) ได้สรุปว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ ปรากฏการณ์เป็นจริงที่เกิดขึ้นในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อเป็นบทเรียนและพัฒนา แนวทางสร้างกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและความสามารถขององค์กรและกลุ่มบุคคลที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ให้สามารถจัดการและประสานกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย รวมทั้งสามารถ หลีกเลี่ยงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุผลสำเร็จของนโยบาย

วรเดช จันทรศร (๒๕๕๑) ได้สรุปความหมายการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ วอลเตอร์ วิลเลียม และ แวน ฮอร์น และ แวน มิเตอร์ เสนอไว้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นเรื่องของการศึกษาว่าองค์กร สามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหารทั้งหมดปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายขององค์กรที่ระบุไว้ หรือไม่ แค่นั้น เพียงใด และได้ขยายความเกี่ยวกับการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าเป็นการแสวงหา วิธีการและแนวทางปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และการปฏิบัติงานในโครงการให้ดีขึ้น และสร้างกลยุทธ์ เพื่อที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบังเกิดความสำเร็จ

ชรัส ปุณณัสสะ (๒๕๕๓) ได้สรุปว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการดำเนินงาน ของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการนำทรัพยากร หรือปัจจัย ทางการบริหารขององค์กรไปดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้

สมบัติ อารังธัญวงศ์ (๒๕๕๕) ได้สรุปว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติของ Walter Williams ในการ นำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น ขึ้นอยู่กับสมรรถนะขององค์กรในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผล อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยจะมองที่ความสามารถขององค์กรในการรวบรวมคนและทรัพยากร ขององค์กรให้มีเอกภาพ และกระตุ้นบุคลากรด้วยการกำหนดสิ่งจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้ ผู้ปฏิบัติงาน มีขวัญกำลังใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

สรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ กระบวนการการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุตามนโยบายที่มีความต่อเนื่อง มีขั้นตอนกลไกการดำเนินงานที่สัมพันธ์กัน เป็นการแสวงหาวิธีการและแนวทางปรับปรุงนโยบาย แผนงานและการปฏิบัติงานในโครงการให้ดีขึ้น และสร้างกลยุทธ์เพื่อที่จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติบังเกิดความสำเร็จ โดยกลุ่มบุคคลในภาครัฐหรือเอกชน

๒. การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ (Policy Implement)

ศาสตราจารย์ ดร.วรงค์ จันทร์ศร (๒๕๕๑) ได้ทำการศึกษาขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และแบ่งการพิจารณาออกเป็น ๒ ขั้นตอน ดังนี้

๒.๒.๑ ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค (Macro) แบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอนย่อย ได้แก่

๒.๒.๑.๑ ขั้นตอนการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ แบ่งออกเป็นแนวทางปฏิบัติหรือออกมาในรูปของแผนงานหรือโครงการแล้วแต่กรณี โดยผู้มีหน้าที่ในการแปลงนโยบายจะต้องศึกษา วัตถุประสงค์ของนโยบายให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับความชัดเจนของนโยบายความสอดคล้องกัน ในเป้าหมายของนโยบาย ระดับความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบาย และการให้ความร่วมมือของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ความจริงใจในการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ

๒.๒.๑.๒ ขั้นตอนการยอมรับ (Adopt) ในการทำให้หน่วยงานในระดับภูมิภาค หรือท้องถิ่นยอมรับแนวทาง แผนงาน โครงการ หรือผลของการแปลงนโยบายนั้นไปปฏิบัติต่อไป ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง อาทิ ลักษณะของหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนความขัดแย้งและประโยชน์ที่รัฐบาลจัดสรรให้หน่วยงานในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สร้างความเต็มใจหรือไม่เต็มใจในการยอมรับนโยบายไปปฏิบัติ

๒.๒.๒ ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค (Micro) แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้แก่

๒.๒.๒.๑ ขั้นการระดมพลัง (Mobilization) เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานท้องถิ่นจะต้องดำเนินการในสองกิจกรรม คือ การพิจารณารับนโยบายและการแสวงหาความสนับสนุนในนโยบายจากท้องถิ่น ในการพิจารณารับนโยบายไปปฏิบัตินั้นหน่วยงานท้องถิ่นจะดูถึงความเหมาะสม ความสำคัญเร่งด่วน สอดคล้องกับเป้าหมายและสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้เพียงใด ก็จะตัดสินใจยอมรับนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การแสวงหาความสนับสนุนจากสมาชิกในท้องถิ่น ต่อไป

๒.๒.๒.๒ ขั้นการปฏิบัติ (Deliverer Implementation) ซึ่งครอบคลุมถึงกระบวนการในการปรับเปลี่ยนโครงการที่ได้มีการยอมรับแล้วออกมาในรูปของการปฏิบัติจริง การสร้างความสำเร็จขึ้นอยู่กับการแสวงหาวิธีการในการปรับแนวทางการปฏิบัติ ปรับโครงการหรือแผนงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละช่วงเวลา

๒.๒.๒.๓ ขั้นการสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่อง (Institutionalization or Continuation) ครอบคลุมถึงการแสวงหาวิธีการที่จะทำให้นโยบายนั้นถูกปรับเปลี่ยนและได้รับการยอมรับเข้าเป็นหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยผู้บริหารระดับท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้ชักจูงให้ผู้ปฏิบัติเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และจะต้องหาทางแปลงนโยบายนั้น

ให้เป็นภารกิจหลักประจำวันของผู้ปฏิบัติโดยตลอด เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีความผูกพันและยอมรับต่อโครงการหรือแผนงาน มีการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างเต็มใจเสมือนเป็นภารกิจประจำวันของตนเอง อันจะส่งผลให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติตลอดไป

๓. ขั้นตอนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นสู่การปฏิบัติ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ณ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีดังนี้

๑. ให้ส่วนราชการ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการนำนโยบายและจุดเน้นเป็นกรอบแนวทางมาใช้ในการวางแผนและจัดทำงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยคำนึงถึงมาตรการ ๔ ข้อ ตามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ให้แนวทางในการบริหารงบประมาณไว้ ดังนี้

- ๑) งดจัดงานต่างประเทศ ๑ ปี ยกเว้นกรณีที่มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อกระทรวงศึกษาธิการ
- ๒) ลดการจัดอบรมสัมมนาที่มีขนาดใหญ่และใช้งบประมาณมาก
- ๓) ยกเลิกการจัดงาน Event
- ๔) ทบทวนงบประมาณที่มีความซ้ำซ้อน

๒. ให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผล และรายงานการขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นสู่การปฏิบัติระดับพื้นที่ โดยให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน สำนักงานศึกษาธิการภาค และสำนักตรวจราชการและติดตามประเมินผล สป. เป็นฝ่ายเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการตามลำดับ โดยมีบทบาทภารกิจในการตรวจราชการ ติดตามประเมินผลในระดับนโยบาย และจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามลำดับ

๓. กรณีมีปัญหาในเชิงพื้นที่หรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน ให้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล และดำเนินการแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่ก่อน โดยใช้ภาคีเครือข่ายในการแก้ไขข้อขัดข้อง พร้อมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการติดตามฯ ข้างต้น ปลัดกระทรวงศึกษาธิการและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๔. ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

การนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ จึงมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้ (Jantarasorn, ๒๐๑๑)

๑. ฝ่ายการเมือง (Politics) หมายถึง คณะรัฐมนตรีครอบคลุมถึงระบบรัฐสภาโดยดำเนินการกระทำออกมามีลักษณะการบัญญัติเป็นกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี กฎกระทรวง ตลอดจนระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ โดยฝ่ายการเมืองมีบทบาทการใช้อำนาจในการควบคุม กำกับ ติดตาม พิจารณาปรับปรุงนโยบาย ยุติหรือถ่ายโอนนโยบายสาธารณะ เป็นต้น

๒. ระบบราชการ (Bureaucracy) หมายถึง หน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงาน เทียบเท่า โดยดำเนินการตามบทบาทหน้าที่เชื่อมประสานฝ่ายการเมืองกับบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติการการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ซึ่งโดยประสิทธิภาพและประสิทธิผล การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น สมรรถนะขององค์การ โครงสร้างขององค์การ จำนวนและคุณภาพ

ของบุคลากร งบประมาณสนับสนุน ระบบการติดต่อสื่อสาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และสถานที่ทำเลที่ตั้ง ฯลฯ

๓. ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Bureaucrats) หมายถึง บุคลากรซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติการมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งแบ่งออกเป็นหลายระดับ เช่น บทบาทผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับต้น ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง โดยสมรรถนะของบุคคลเหล่านี้มักขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ (Goals) ค่านิยม (Values) แรงจูงใจ (Incentives) ตลอดจนพฤติกรรมการทำงานที่แตกต่างกันออกไป เป็นต้น

๔. ผู้ได้รับผลจากนโยบาย (People affected by policy) หมายถึง ประชาชนหรือผู้รับบริการ (Clients) ทั้งมิติบุคคล (Individual) กลุ่ม (Groups) ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชน (Private Sector) ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ทั้งในแง่เชิงบวกหรือเชิงลบซึ่งอาจเรียกว่า ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในนโยบายสาธารณะนั้น ๆ นอกจากนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในลักษณะกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) อาจดำเนินการเรียกร้อง คัดค้าน สนับสนุน ลงประชามติ (Referendum) ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ต่อรอง (Bargain) กับฝ่ายกุมอำนาจในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ เป็นต้น

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้แก่ ๑) พ่อแม่และผู้เลี้ยงดู ๒) บทบาทบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ๓) ผู้บริหารสถานศึกษา ๔) ครูผู้สอนปฐมวัย มีรายละเอียดดังนี้

๑. บทบาทพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู พ่อแม่และผู้เลี้ยงดู มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑ ต้องมีความพร้อมในการให้ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก โดยให้รายละเอียดตามผลการบันทึกในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขหรือของหน่วยงานอื่น

๑.๒ เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กในการใช้ชีวิตครอบครัวอย่างอบอุ่น มั่นคง มีการสื่อสารทางบวกระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีการปฏิบัติต่อกันด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต

๑.๓ ต้องพิจารณาเลือกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ตามมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี

๑.๔ ตระหนักถึงความสำคัญที่จะร่วมมือกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตามวัย

๑.๕ ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามคำแนะนำของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เลี้ยงดูเด็กด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอื้ออาทร ความปลอดภัย และส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ตลอดจนส่งเสริมให้เด็กมีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑.๖ ประสานความร่วมมือระหว่างบ้านและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในการพัฒนาเด็ก ไปในทิศทางเดียวกัน

๑.๗ สร้างความคุ้นเคยระหว่างเด็กกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนที่จะให้เด็กรับการอบรมเลี้ยงดู ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจะสามารถเตรียมให้เด็กออกสู่โลกกว้างได้อย่างมั่นใจ เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขได้ ดังนี้ ๑) ส่งเสริมให้เด็กฝึกปฏิบัติการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น การบอกชื่อตนเอง การบอกความต้องการของตนเอง การแต่งกาย การรับประทานอาหาร ๒) ส่งเสริมให้เด็กเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำอะไรด้วยตนเอง แม้จะสกปรก เลอะเทอะบ้าง ไม่ถูกใจพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูก็ตาม ควรหลีกเลี่ยงการบังคับ ชูเชิญ หรือต่อล้อต่อเถียง ทำโทษ รุนแรง แต่ใช้วิธีอบรมสั่งสอน ด้วยความเข้าใจ สนใจ ชมเชยเมื่อเด็กทำสิ่งที่ควรและช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ ๓) ส่งเสริมให้เด็กรู้จักฟัง เรียบเรียงความคิด ฝึกการใช้ภาษา ด้วยการถามให้เด็กแสดงความคิดเห็น พูดถึงเรื่องราวหรือแสดงท่าทาง ตามที่เด็กเข้าใจ หลังจากที่ได้พบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือจากที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเล่านิทานให้ฟัง ๔) ส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองด้วยการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ด้วยความรักและเข้าใจ ซึ่งจะ ทำให้เด็กมีโอกาสโต้ตอบ สร้างความคุ้นเคย ทำให้เกิดความรัก ความผูกพันและรู้สึกได้รับความรัก ๕) ส่งเสริมให้เด็กรู้สึกสนุก มีความสุขกับการกระทำสิ่งที่สร้างสรรค์ ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ เล่นและฝึกทำ สิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและปลอดภัย ๖) ส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ที่มีความเป็นมิตร และเป็นที่ยอมรับในสังคมได้ง่ายด้วยการยิ้มแย้ม สัมผัสเด็กอย่างอ่อนโยน คอยสังเกตการแสดงออกของเด็ก สนใจที่จะตอบคำถามและเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้เร็วและมีกำลังใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ๗) ส่งเสริมให้เด็กมีจิตใจมั่นคง ไม่สับสน ด้วยการอบรม เลี้ยงดูด้วยความรัก ความเมตตา เป็นแบบอย่างที่ดีงามในการใช้เหตุผลอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ฝึกให้เป็นคนรู้จักคิด มีน้ำใจและคุณธรรม หลีกเลี่ยงการทำโทษรุนแรงหรือละเลยทอดทิ้งเด็ก ใช้เวลาอย่างมีคุณภาพอยู่กับเด็ก ให้ความสนใจต่อกัน ปฏิบัติต่อกันด้วยความรัก ความเข้าใจ ๘) ส่งเสริมให้เป็นเด็กใฝ่รู้ กล้าแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ ด้วยการให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กกำลังทำ ตอบคำถามของเด็ก ฝึกให้เด็กสังเกต สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ให้โอกาสที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองอย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้ลองผิดลองถูก ในโอกาสที่ไม่เสียหาย และเป็นอันตราย ๙) ส่งเสริมให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะทำสิ่งที่ดี ๆ ด้วยการให้ความสนใจ ชมเชยหรือให้รางวัล ตามสมควรทันทีที่เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เช่น ไหว้ผู้ใหญ่ เล่นกับน้อง ช่วยหยิบ ของ พูดเพราะ รับฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ๑๐) ส่งเสริม การใช้ภาษาของเด็ก ด้วยการพูดคุยกับเด็กด้วยภาษาที่ฟังเข้าใจง่ายและชัดเจน ด้วยท่าทางที่เป็นมิตร อาจใช้การเล่านิทาน อ่านหนังสือให้ฟัง เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ฟัง ๑๑) เตรียมเด็กเข้าสถานพัฒนา เด็กปฐมวัย เมื่อเด็กอายุ ๓ ปี ก็พร้อมที่จะเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หรือไปรับบริการจากสถานที่ที่รับเลี้ยง เด็กปฐมวัย เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูสามารถ ช่วยเตรียมความพร้อมให้เด็กที่จะไปเรียนรู้ โลกกว้างได้ ด้วยการสร้างทัศนคติที่ดีต่อสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้วยการเล่าเรื่องเกี่ยวกับสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยให้ฟัง พาไปรู้จักกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้เด็ก ๆ ไปอยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนที่จะเข้า เรียนไปเล่นเครื่องเล่นโดยไม่ชู้เด็กกว่า ถ้าทำตัวไม่ดีจะทิ้งเด็กไว้ ที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ ควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้เลี้ยงดู ด้วยการพูดคุยกับเด็ก ถ้าเป็นไปได้ควรทำความคุ้นเคยรู้จักกับผู้เลี้ยงดูก่อน พาเด็กไปดูการจัดกิจกรรมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๒. บทบาทบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๒.๑ ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจและจัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้ ๑) จัดประชุมผู้สอนระดับปฐมวัยและผู้สอนระดับประถมศึกษา ร่วมกันสร้างความเข้าใจรอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษา เพื่อผู้สอนทั้งสองระดับจะได้เตรียมการสอนได้สอดคล้องกับเด็กวัยนี้ ๒) จัดทำเอกสารหลักสูตรและเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับ มาไว้ให้ผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ได้ศึกษาทำความเข้าใจอย่างสะดวกและเพียงพอ ๓) จัดกิจกรรมให้ผู้สอนทั้งสองระดับมีโอกาสแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกัน ๔) จัดทำสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการสร้างรอยเชื่อมต่อ ๕) จัดกิจกรรมให้ความรู้กิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ และจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้กับ พ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับ และให้ความร่วมมือในการช่วยเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดี ในกรณีที่สถานศึกษาไม่มีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในสถานศึกษาของตนเอง ผู้บริหาร สถานศึกษา ควรประสานกับสถานศึกษาที่คาดว่าเด็กจะไปเข้าเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานศึกษาใหม่ได้

๒.๒ ผู้สอนระดับปฐมวัย ผู้สอนระดับปฐมวัยต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่น ๆ รวมทั้ง ช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยผู้สอนระดับปฐมวัยควรดำเนินการ ดังนี้ ๑) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อส่งต่อผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนระดับประถมศึกษา สามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป ๒) พูดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดี ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ๓) จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอน ตลอดจนการสำรวจสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ๔) จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ หนังสือที่เหมาะสมกับวัยเด็กที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์พื้นฐานที่สอดคล้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อในการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๒.๓ ผู้สอนระดับประถมศึกษา ผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัย และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย โดยผู้สอนระดับประถมศึกษา ควรดำเนินการ ดังนี้ ๑) จัดกิจกรรมให้เด็ก พ่อแม่และผู้ปกครอง มีโอกาสได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับผู้สอนและห้องเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ก่อนเปิดภาคเรียน ๒) จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้อง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมของเล่น มุมเกมการศึกษา เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ๓) จัดกิจกรรมร่วมกันกับเด็กในการสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ๔) จัดกิจกรรมช่วยเหลือ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ๕) เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชน

๒.๔. พ่อแม่ ผู้ปกครอง พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้มีความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน และเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ พ่อแม่ ผู้ปกครองควรดำเนินการ ดังนี้ ๑) ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ ๒) จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก ๓) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุตรหลาน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ๔) จัดเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน เช่น เล่นนิทาน อ่านหนังสือร่วมกัน สนทนา พูดคุย ชักถามปัญหาในการเรียน ให้การเสริมแรงและให้กำลังใจ ๕) ร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษา ในการช่วยเตรียมตัวบุตรหลาน เพื่อช่วยให้บุตรหลานของตนปรับตัวได้ดีขึ้น

บุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกคน มีความสำคัญในการช่วยเหลือการปรับตัวของเด็ก ในระยะ เชื่อมต่อนี้โดยมีบทบาท ดังนี้ ๑) รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของเด็ก ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโต ทางร่างกาย ข้อมูล ด้านพัฒนาการเด็ก ข้อมูลสุขภาพและประวัติการเจ็บป่วย ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานส่วนตัว ของเด็กและครอบครัว ๒) บุคลากรทุกคนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องตระหนักในเรื่องการกลัวการพลัดพราก ว่าเป็นเรื่องปกติ นอกจากนี้ ต้องสร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ มีความเมตตา ต่อเด็กและช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความไว้วางใจผู้อื่น อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ ๓) บุคลากรทุกคนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรมีการปฏิบัติต่อเด็กอย่างอ่อนโยน เช่น สัมผัส โอบกอด สบตา ใช้คำพูดที่ไพเราะ ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เช่น ใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ มีกิริยามารยาทสุภาพ ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ๔) จัดกิจกรรม ส่งเสริมให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ผู้เลี้ยงดูคนใหม่ และส่งเสริมการเรียนรู้ให้โอกาสเด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง จัดเตรียมของเล่นและสื่อ เพื่อการเล่นสิ่งใหม่ ๆ ทดลองสิ่งใหม่ ๆ ในที่ปลอดภัยตามลำพังบ้าง แต่สามารถสังเกตเห็นเด็กได้ ในระยะแรกอาจยินยอมให้เด็ก นำสิ่งของที่เด็กรักจากบ้านมาได้

๒.๕ ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

Edwards & Sharkansky (๑๙๗๘) ได้เสนอปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อ การนำนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติ ๕ ปัจจัย ได้แก่ ๑) ระบบการสื่อสารในประเด็นนี้ ผู้ทำหน้าที่ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ต้องมีความเข้าใจว่าจะต้องทำอะไรบ้าง การสั่งงาน ตลอดจนคำสั่งต่าง ๆ จะต้องสั่งให้ตรงจุด ตรงหน่วย และที่สำคัญต้องชัดเจน และคงเส้นคงวาไม่ขัดแย้งกับคำสั่งอื่น งานจึงจะเดินหน้าไปด้วยดี ๒) ทรัพยากร และอำนาจในการจัดสรรหรือแบ่งปันทรัพยากร ได้แก่ อัตรากำลังและความรู้ความสามารถของบุคลากร รวมทั้งข่าวสารข้อมูล ตลอดจนอำนาจในการสั่งการที่จะต้องมอบให้กับผู้ที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ๓) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีลักษณะของ “การเมืองภายในระบบราชการ” หรือไม่ การแข่งขันระหว่างหน่วยงานเพื่อขยายอาณาจักรของตนเป็นเช่นไร ๔) มาตรฐานระเบียบเป็นวิธีการที่ใช้ ในการปฏิบัติงาน มาตรฐานของระเบียบเหล่านี้ บางครั้งอาจเป็นประโยชน์ในการทำงานที่มีลักษณะเป็นงาน ประจำ แต่อาจไม่เอื้ออำนวยต่อการทำงานในลักษณะใหม่ ๕) การติดตามผลถือเป็นปัจจัยที่จำเป็นหรือสำคัญ

อย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อให้ทราบว่าได้มีการปฏิบัติงานตามแผนจริงหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่อย่างไร และควรจะต้องหามาตรการในการแก้ไขและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้นหรือไม่อย่างไร

สมบัติ อารังธัญวงศ์ (๒๕๕๕) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่

๑. แหล่งที่มาของนโยบาย โดยทั่วไปนโยบายอาจมีที่มาจากหรือผ่านกระบวนการ กำหนดนโยบาย จนกระทั่งปรากฏเป็นนโยบายในหลายลักษณะ เพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งประเด็นนี้จะให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของนโยบายว่าเป็นปัจจัยกำหนดที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เนื่องจากว่าผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มการก่อรูปนโยบายและการกำหนดนโยบายมีความหลากหลาย ทั้งในด้านอำนาจและหน้าที่ส่งผลต่อความสามารถในการกำหนด คัดเลือกและการบริหารนโยบาย อาทิ การแถลงการณ์หรือคำสั่งของฝ่ายบริหาร ลักษณะของนโยบาย ประเภทนี้อาจกระทำในรูปของการประกาศ แถลงการณ์หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มีต่อการแก้ปัญหาสาธารณะ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องนำไปปฏิบัติให้ปรากฏเป็นจริง อย่างไรก็ตาม นโยบายของรัฐบาลที่เป็นผลผลิตของระบบการเมืองนี้จะต้องมีความถูกต้องชอบธรรมและสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม จึงจะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ความชัดเจนของนโยบาย ถือเป็นรากฐานสำคัญของความมุ่งหมายของนโยบาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งวัตถุประสงค์และมาตรการในการปฏิบัติ ซึ่งความชัดเจนของวัตถุประสงค์ และมาตรการจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ การระบุสภาพปัญหา นโยบาย อย่างครอบคลุม และครบถ้วน การกำหนดผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาอย่างชัดเจน กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบ การประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินการ สิ่งเหล่านี้ต่างมีบทบาทสำคัญ เพื่อส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. การสนับสนุนนโยบาย เมื่อนโยบายถูกกำหนดแล้วจะถูกนำไปปฏิบัติได้อย่างไร หรือจะได้รับการนำไปปฏิบัติจริงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนนโยบายจากผู้ปฏิบัติและผู้ที่ได้รับผล จากการปฏิบัติตามนโยบายทั้งกลุ่มในรัฐบาล ได้แก่ นักการเมืองที่เกี่ยวข้อง องค์กร ราชการที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ หรือผู้มีอำนาจในการจัดสรรงบประมาณ หรือกลุ่มนอกรัฐบาล ได้แก่ สมาชิกในเขตเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกับปัญหา กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ ตลอดจนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาหรือประชาชนทั่วไป

๔. ความซับซ้อนในการบริหารงาน การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโครงสร้างการบริหารงานขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารควรพิจารณาการบริหารนโยบายทั้งในมิติของแนวราบและแนวตั้งควบคู่กันไป ทั้งการควบคุมติดตามและกำกับดูแล การทำงานภายในหน่วยงานหรือในการประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ยังมีจำนวนหน่วยงานหรือ องค์กรเข้ามาเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติมากเพียงใด ก็ยิ่งจะทำให้กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้น ดังนั้น การมอบหมายให้หน่วยงานที่มีความเป็นเอกภาพและไม่มีความซับซ้อนในการบริหารงานมากจะเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. สิ่งจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติงาน การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ นอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยดังกล่าวแล้ว ยังรวมถึงการสร้างสิ่งจูงใจของฝ่ายบริหารต่อผู้ปฏิบัติ ซึ่งจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องการทำงานและปัจจัยกระตุ้นที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ ซึ่งสิ่งจูงใจอาจทำได้หลายวิธี ได้แก่ การเลื่อนขึ้นเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง หรือการลงโทษในกรณีที่ทำงานล้มเหลว

๖. การจัดสรรทรัพยากร ทรัพยากรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่าแผนงานหรือโครงการใด แม้จะมีปัจจัยอื่นครบถ้วน แต่หากขาดปัจจัยเรื่องทรัพยากรในการสนับสนุนแผนงานและโครงการอาจล้มเหลวโดยที่ยังไม่ได้เริ่ม ซึ่งทรัพยากรในการนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมถึง เงินทุน เวลา และบุคลากรตลอดจนเทคโนโลยี และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ โดยจะต้องคำนึงถึงการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานและโครงการในการจัดสรรทรัพยากร ตลอดจนการใช้กลยุทธ์ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒.๖ รูปแบบการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

ทฤษฎีในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการทำความเข้าใจ ชัดเจนในภาคส่วนหรือเรียกว่า การนำเสนอวิธีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับทฤษฎีหรือที่ที่มีความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎี

ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top-down Theories of Implementation)

แนวทางตามทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้กำหนดนโยบายในการกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายอย่างชัดเจน รวมไปถึงการติดตาม กำกับดูแลและควบคุมการนำนโยบายไปปฏิบัติสำหรับสมมติฐานของ ทฤษฎีนี้ คือ (๑) การนำนโยบายไปปฏิบัติเริ่มต้นมาจากการตัดสินใจของรัฐบาลกลาง (๒) เน้นที่กระบวนการทางการเมืองตามทฤษฎีระบบ (๓) มักไม่สนใจผลกระทบของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติที่มีต่อการให้บริการตาม นโยบาย (๔) นโยบายเป็นปัจจัยนำเข้า (inputs) และการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นผลผลิต (outputs) และ (๕) แนวการศึกษาที่เน้นบทบาทการใช้อำนาจของผู้นำ

ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Theories of Implementation)

ทฤษฎีนี้เน้นผู้ปฏิบัติเชิงพื้นที่ ในฐานะผู้ให้บริการและมองการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการต่อรองที่เกิดในเครือข่ายของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นช่วงปลายทศวรรษ ๑๙๗๐ ถึงทศวรรษ ๑๙๘๐ สมมติฐานของทฤษฎีนี้ ได้แก่ (๑) ผลลัพธ์ทางการที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย (๒) การเชื่อมโยงเชิงสาเหตุและผลตามความเชื่อของทฤษฎีจากบนลงล่างก็อาจไม่เป็นจริงเสมอไป หรืออาจไม่ได้ผลจริง บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ สถานะ อำนาจ และทรัพยากรของหน่วยงาน จำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความสามารถในการต่อรอง ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การสนับสนุนจากสื่อมวลชน นักการเมือง หัวหน้าหน่วยงานอื่น กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ บุคคลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย (๓) สนใจศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในระดับของการรับบริการและสาเหตุที่แท้จริงที่มีผลต่อการปฏิบัติในระดับล่าง (๔) การศึกษาจะเริ่มจากการระบุเครือข่ายของตัวแสดงในการให้บริการที่แท้จริงเป็นอย่างไร และ (๕) ปฏิเสธแนวคิดนโยบาย เริ่มมาจากระดับบนและส่งนโยบายลงมาให้ผู้ปฏิบัติ

เพื่อปฏิบัติตามจะให้ผลสำเร็จมากที่สุด แต่มีแนวคิดว่าการใช้ดุลพินิจการให้บริการระดับล่างเป็นปัญหาที่แท้จริงมากกว่าการพิจารณาจากระดับบน

ตัวแบบการนำนโยบายสู่การปฏิบัติจากนักวิชาการที่ได้ศึกษาและพัฒนาเป็นตัวแบบตามทฤษฎี มีดังนี้

๑. ตัวแบบ Van Meter และ Van Horn (๑๙๗๕) ได้กำหนดตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบง่าย ๆ โดยมองว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยคณะบุคคลหรือปัจเจกบุคคลก็ได้ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ระหว่างนโยบายกับการปฏิบัติ (Meter & Horn, ๑๙๗๕) และทั้งสองได้เสนอตัวแบบที่เรียกว่า ตัวแบบ กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (A Model of the Policy Implementation Process) โดยให้ความสนใจ ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามนโยบาย ประกอบด้วย ตัวแปรภายนอก (External Variables) ๒ ตัวแปร ได้แก่ มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย และทรัพยากรตัวแปรภายใน (Internal Variables) ๔ ตัวแปร ได้แก่ การสื่อสารระหว่างองค์การและการบังคับใช้กฎหมาย ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และทัศนคติของผู้ปฏิบัติ (Meter & Horn, ๑๙๗๕) เขาเสนอว่า การวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติต้องนำการเปลี่ยนแปลงและนำระดับของการเห็นพ้องกันมาพิจารณา โดยมีสมมติฐานว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จมากที่สุด เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย และคนเห็นด้วยกับจุดมุ่งหมายของนโยบายในระดับสูง ตัวแบบดังกล่าวมาอธิบายการนำนโยบายไปปฏิบัติมากกว่าสนใจ ให้คำแนะนำแก่ผู้กำหนดนโยบาย ตัวแบบนี้มุ่งอธิบายตัวแปรที่เชื่อมโยง ระหว่างการนำนโยบายไปปฏิบัติกับผลการปฏิบัติงานมีด้วยกัน ๖ ตัวแปร ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย (Policy Standard and Objectives) วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย มีความสำคัญต่อการนำไปกำหนดแนวทางปฏิบัติ เป็นปัจจัยกำหนดรายละเอียดของเป้าหมายนโยบาย นโยบายต้องมีวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรมและมีมาตรฐานที่ชัดเจน

๒. ทรัพยากรนโยบาย (Policy Resources) คือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการบริหารนโยบาย ความเพียงพอ ของทรัพยากรมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากรนโยบายรวมถึงงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น งบประมาณหรือสิ่งจูงใจอื่น ๆ ซึ่งต้องมีเพียงพอ

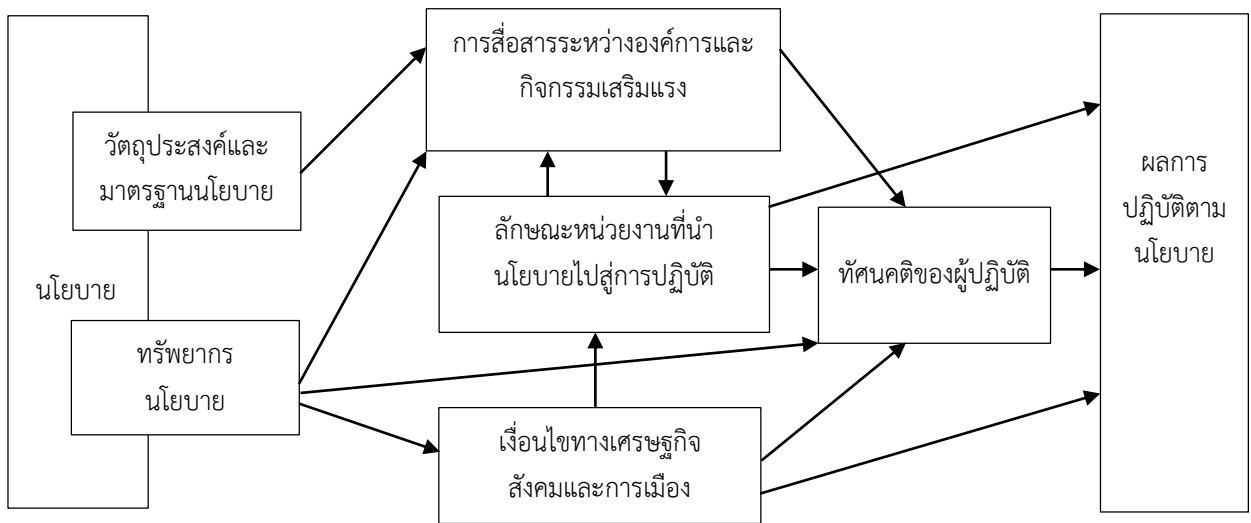
๓. การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมบังคับใช้ (Inter-Organizational Communication and Enforcement Activities) คือ การสื่อสารเกี่ยวกับมาตรฐานงานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ซึ่งการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์การเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหวังของนโยบายที่ตรงกัน เพื่อให้การกำหนดแนวทางปฏิบัติมีความชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่วนกิจกรรมบังคับใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีกลไกและกระบวนการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ระดับรัฐบาลกลางและระดับท้องถิ่นปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานนโยบาย ซึ่งหมายความว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและท้องถิ่นต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และเป็นไปตามหลักของการกระจายอำนาจสามารถสื่อสารกันเข้าใจและบังคับใช้นโยบายได้

๔. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (Characteristics of the Implementing Agencies) คือ ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบใหญ่ที่มีองค์ประกอบย่อยหลายประการที่เป็นตัวกำหนดการปฏิบัติตามนโยบาย ศักยภาพของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นปัจจัยสำคัญ ปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จ ซึ่งศักยภาพของหน่วยงานมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ความสามารถของผู้ปฏิบัติหรือทีมงาน โครงสร้างองค์การความเพียงพอของทรัพยากรและความร่วมมือสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่การควบคุมการบังคับบัญชา ความอยู่รอดขององค์กร ความสัมพันธ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการกับผู้กำหนดนโยบาย

๕. เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมขององค์การที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Economic, Social, and Political Conditions) เช่น ลักษณะของมติมหาชน และกลุ่มผลประโยชน์

๖. ทักษะของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (The Disposition of Implementers) คือ ความตั้งใจของผู้ปฏิบัติโดยความรู้สึกนึกคิดของผู้ปฏิบัติ ได้แก่ ๑) การรับรู้นโยบาย เช่น ความรู้ ความเข้าใจนโยบาย ๒) ทักษะต่อนโยบาย เช่น การยอมรับหรือปฏิเสธนโยบาย และ ๓) ความเข้มข้นของทัศนคติในการตอบสนอง เช่น การยอมรับหรือปฏิเสธดังกล่าวมีระดับมากน้อยเพียงใด

ตัวแบบ Van Meter และ Van Horn จำแนกตัวแปรออกตามปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ และมีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบง่าย ๆ เขาเสนอว่า การวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติต้องนำ การเปลี่ยนแปลง และนำระดับของการเห็นพ้องกันมารวมพิจารณา โดยมีสมมติฐานว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จมากที่สุด เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยและคนเห็นด้วยกับจุดมุ่งหมายของนโยบายในระดับสูง ตัวแบบดังกล่าวมาอธิบายการนำนโยบายไปปฏิบัติมากกว่าสนใจให้คำแนะนำแก่ผู้กำหนดนโยบาย

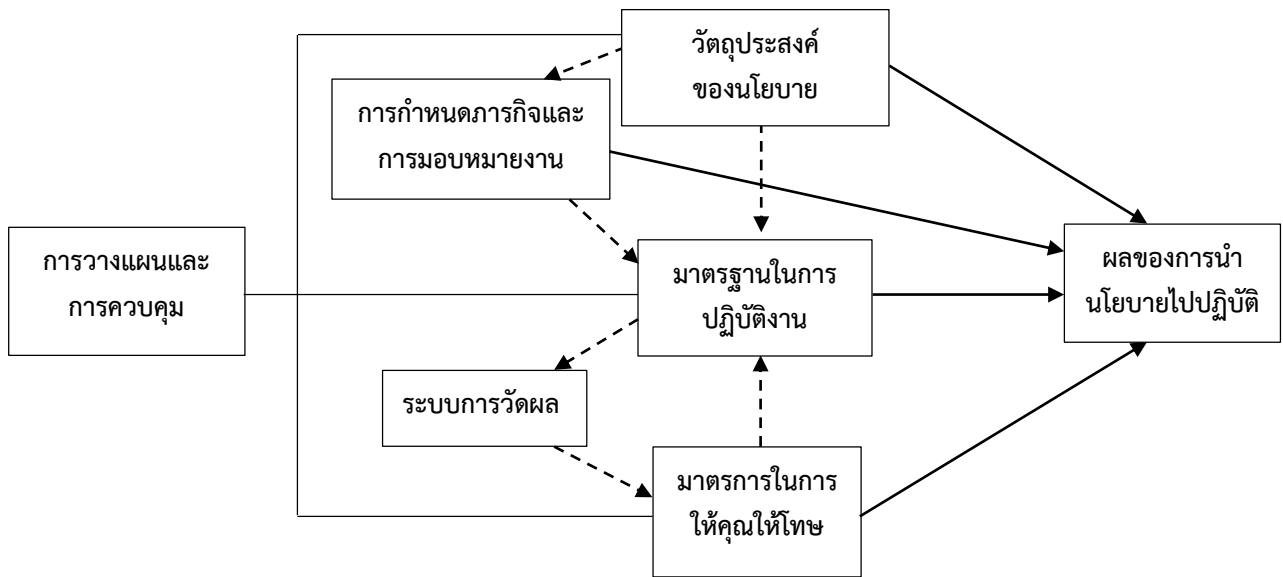

แผนภาพที่ ๑ แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ของ Van Meter & Van Horn (๑๙๗๕)

๒. ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรศร (๒๕๕๑) ได้ประมวลตัวแบบของนักวิชาการที่ได้ศึกษาเพื่อสังเคราะห์แนวคิดที่ได้จากการศึกษาและพัฒนาเป็นตัวแบบทางทฤษฎี เพื่อใช้อธิบายวาทกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำนโยบายแผนงาน โครงการไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีปัจจัยอะไรที่เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ให้นโยบาย แผนงาน โครงการดำเนินการสำเร็จบรรลุจุดหมาย ซึ่งตัวแบบที่เอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติรวม ๖ ตัวแบบ

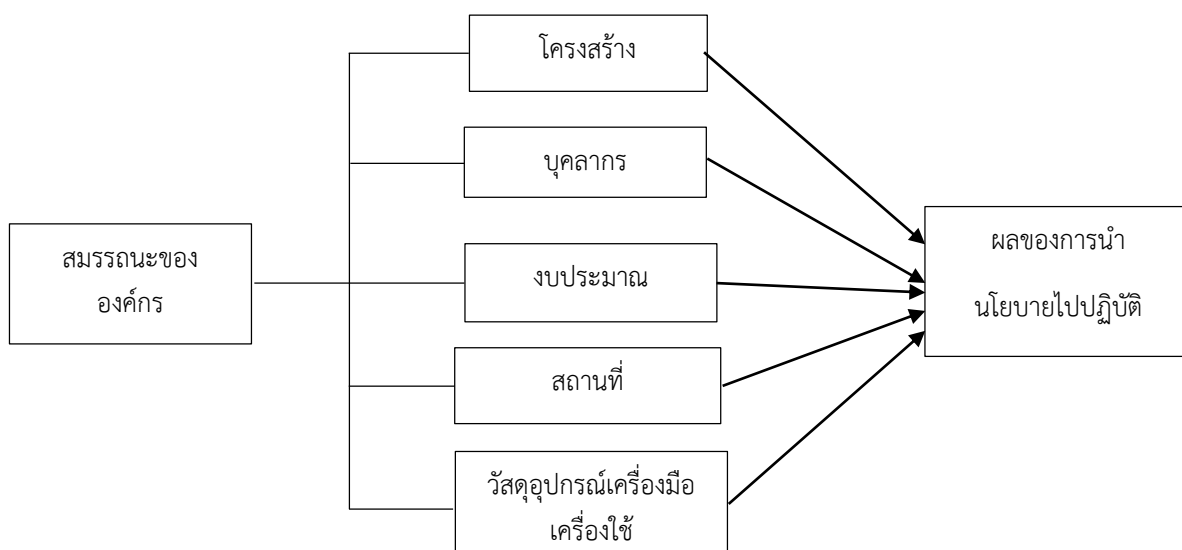
๒.๑. ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model) ตัวแบบนี้มีแนวคิดว่าการใช้หลักด้านเหตุผลเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะชี้วัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย แผนงานหรือโครงการ องค์กรหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติการณ์นั้น จะต้องมีความนิยมแบบยึดหลักเหตุผลเป็นเหตุผลสำคัญในการตัดสินใจดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ต้องยึดหลักมีเหตุผลเป็นสิ่งที่ต้องขยายผล ให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางที่สุด นโยบาย แผนงานหรือโครงการที่จะประสบความสำเร็จ จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และภารกิจอย่างชัดเจน มีการมอบหมายงาน มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน โดยหลักการที่มีเหตุผลชัดเจน อาจกล่าวได้ว่า องค์กรหรือหน่วยงานจะมีองค์ประกอบในการดำเนินงานอยู่ ๒ ส่วนใหญ่ ๆ คือ ๑.๑ นโยบายจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ซึ่งหน่วยงานสามารถแปรวัตถุประสงค์ภายใต้การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ๑.๒ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างบรรลุผลใกล้เคียงกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยทั่วไป ระดับความสำเร็จของการดำเนินนโยบายหรือโครงการไปสูการปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับปัจจัย ๕ ประการ ดังนี้ ประการแรก ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ ของนโยบายหรือโครงการ ประการที่สอง การกำหนดภารกิจและมอบหมายอย่างชัดเจน ประการที่สามการกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ประการที่สี่ การสร้างระบบประเมินผลที่เหมาะสม และประการที่ห้า การสร้างมาตรฐานการจูงใจ (ให้คูปองให้โทษ) ที่เหมาะสม

มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ประการที่สี่ การสร้างระบบประเมินผลที่เหมาะสม และประการที่ห้า การสร้างมาตรฐานการจูงใจ (ให้คุณให้โทษ) ที่เหมาะสม

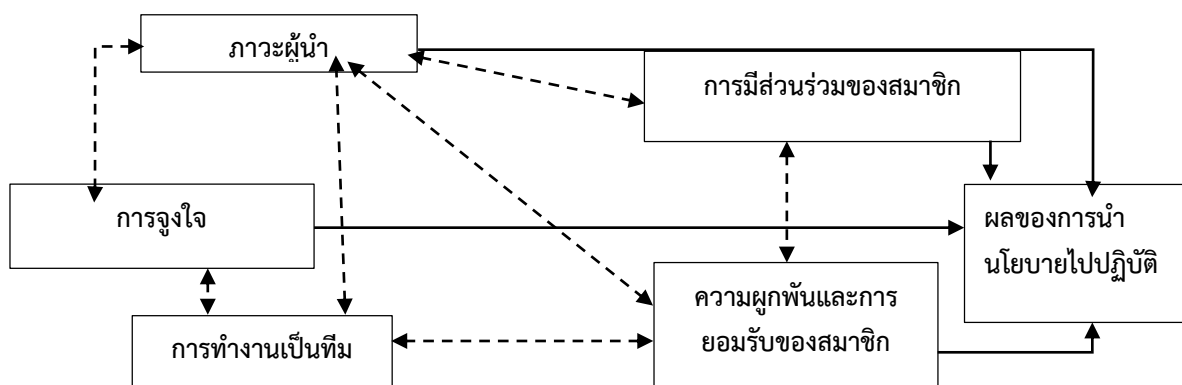
แผนภาพที่ ๒ แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model)

๒.๒. ตัวแบบด้านการจัดการ (Management Model) ตัวแบบนี้จะให้ความสำคัญในเรื่อง สมรรถนะขององค์กรเป็นหลัก โดยถือว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบาย แผนงาน หรือโครงการไปปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบาย แผนงาน หรือโครงการไปปฏิบัติว่าขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องกับความคาดหวังของหน่วยงานเพียงใด องค์กรจำเป็นต้องมีโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถทั้งทางด้านการบริหารและทางเทคนิคอย่างเพียงพอ มีการวางแผนเตรียมการหรือมีความพร้อมเป็นอย่างดีทั้งทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้และงบประมาณ ตัวแบบนี้มีความพยายามที่จะศึกษาหาทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการปฏิบัติงานตามแผนงานและนโยบายในอดีต เช่น การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ การขาดแคลน บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความลาซาในการสรรหา บุคลากร ความลาซาในการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ การกำหนดภารกิจ และการมอบหมาย การวางแผน และการควบคุม มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ระบบการวัดผล วัตถุประสงค์ของนโยบาย มาตรการในการให้คุณให้โทษ ความสามารถความลาซาในการจัดตั้งระบบงานการแก้ไขปัญหาการประสานงาน

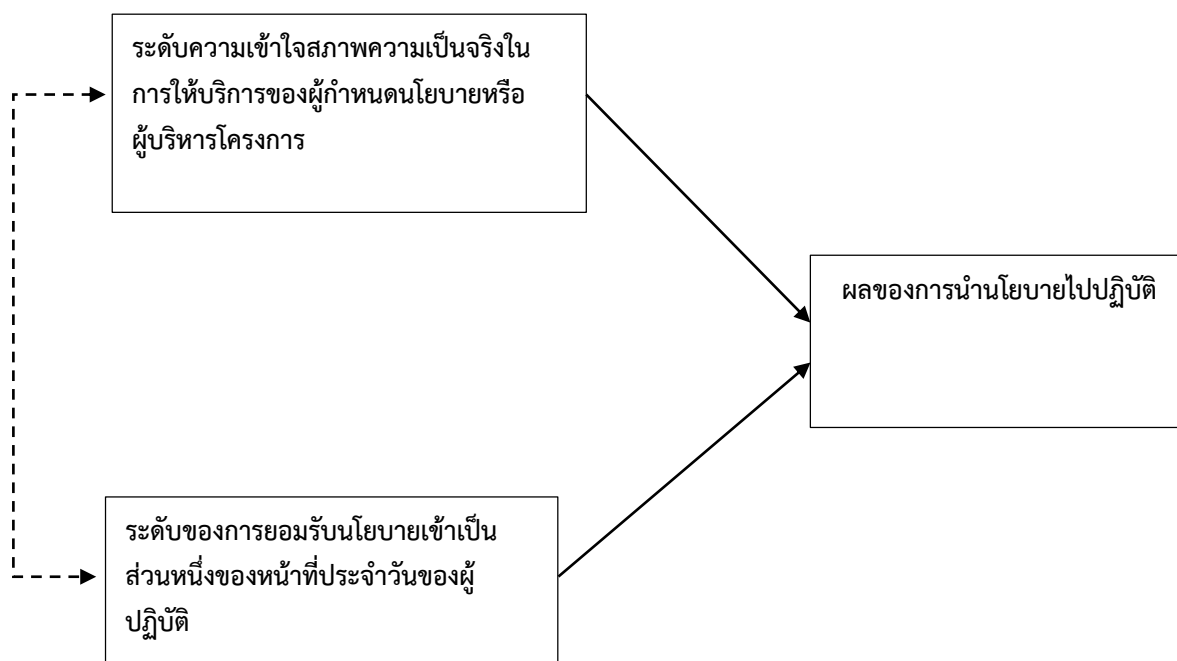
แผนภาพที่ ๓ แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติด้านการจัดการ (Management Model)

๒.๓. ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์กร (Organization Development model) แนวคิดตามตัวแบบนี้ได้ให้ความสำคัญเฉพาะบุคลากรในหน่วยงานเป็นหลัก โดยมีแนวคิดที่ว่า บุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในองค์กร จึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม คำนึงถึงการจูงใจ การใช้ผู้นำอย่างเหมาะสม การสร้างความรู้สึกรักผูกพันกับองค์กร การยอมรับ การพัฒนาทีมงาน มากกว่าการใช้กำลังบังคับควบคุม ตัวแบบนี้จึงให้ความสำคัญเพิ่มเติมต่อกระบวนการสื่อสารสองทาง การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างความตระหนักและผูกพันกับนโยบาย แผนงาน หรือโครงการขณะที่การให้ผู้บริหารสมรรถนะขององค์กร โครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ สถานที่ ผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ วัสดุ/อุปกรณ์/เครื่องมือ เครื่องใช้ ระดับสูงเป็นผู้กำหนดนโยบายแต่เพียงลำพังจะเป็นผลเสีย และไม่สอดคล้องกับฐานคติการพัฒนาองค์กรตามแนวคิด

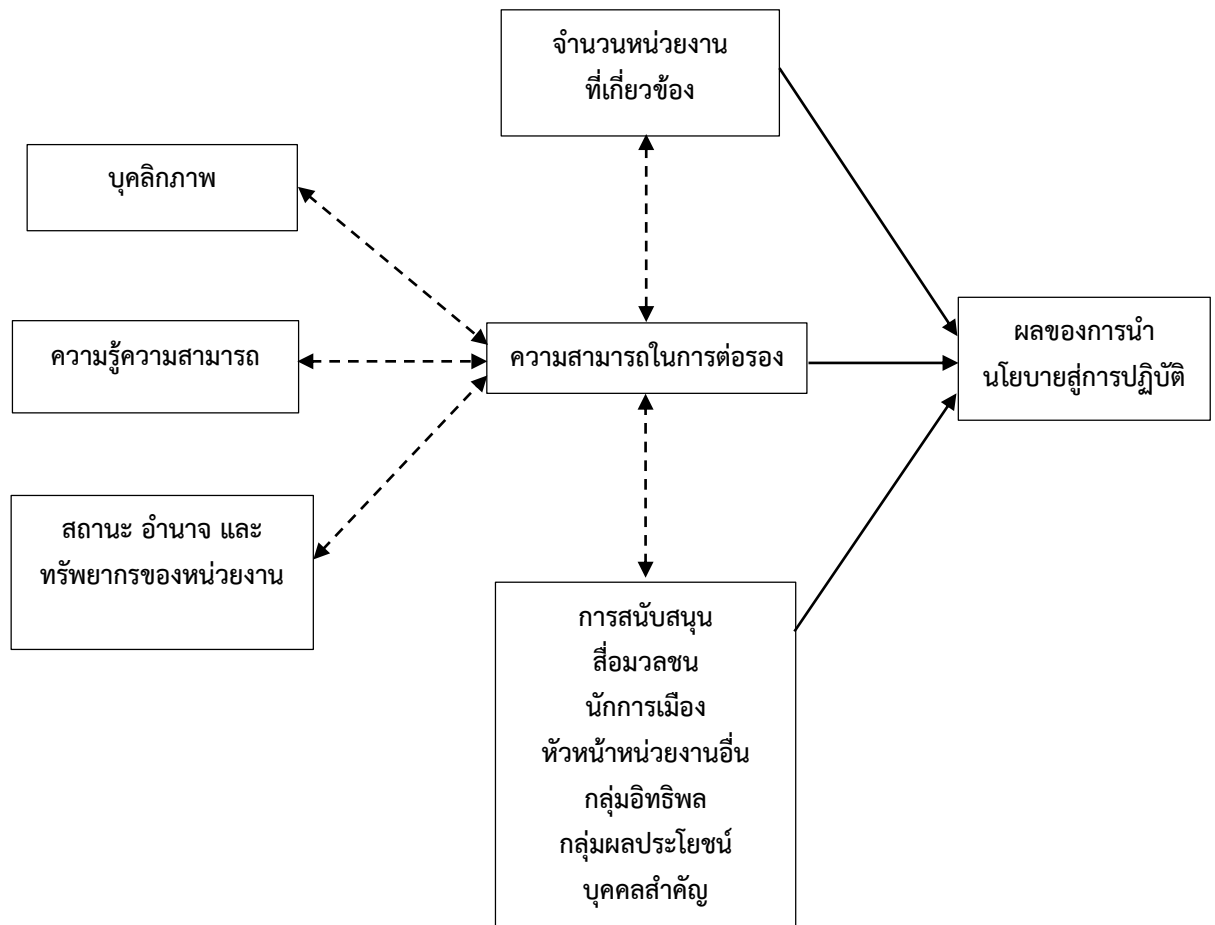
แผนภาพที่ ๔ แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติด้านการพัฒนาองค์กร
(Organization Development model)

๒.๔. ตัวแบบทางด้านกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model) เป็นแนวคิดทางสังคมวิทยาที่อธิบายถึงองค์กรขนาดใหญ่ ซึ่งมีกฎระเบียบขั้นตอนค่อนข้างมาก มีแบบแผนความสัมพันธ์ที่เป็นทางการและมีการกำหนดระบบคุณธรรมเอาไว้อย่างแน่นอนตายตัว อย่างไรก็ตามภายในองค์กรขนาดใหญ่ก็ไม่ได้มีแบบแผนความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ (รูปนัย) เพียงอย่างเดียว แต่จะประกอบด้วยแบบแผนความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ แต่มักจะเป็นกรณีของข้าราชการระดับล่างทั้งสิ้น เพราะข้าราชการระดับล่างเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และเป็นผู้ที่ใช้วิจารณ์ญาณของตนในการตัดสินใจให้บริการประชาชนทั้งสิ้น ผู้บังคับบัญชาไม่มีโอกาสที่จะติดตามไปควบคุมบัญชาตลอดเวลาได้ ดังนั้น สิ่งที่จะวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย จึงขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้นำนโยบายแผนงานหรือโครงการที่ไปปฏิบัติโดยตรงว่า ยินดีพร้อมทุ่มเทให้การปฏิบัติราชการหรือมีอุปสรรคข้อจำกัดมากน้อยประการใด ความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากปัจจัย ๒ ประการคือ ประการแรก ระดับความเข้าใจของผู้กำหนดนโยบายต่อสภาพแวดล้อมความเป็นจริงของหน่วยงานและองค์กร สภาพปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ปริมาณงานเกินกำลังการขาดแคลน บุคลากรที่มีความชำนาญ เฉพาะเรื่องขาดแรงจูงใจ ขาดขวัญกำลังใจที่เหมาะสมเพียงพอ เป็นต้น ประการที่สอง ระดับการยอมรับเห็นพ้องนโยบายและการปรับนโยบายใหม่ ให้สอดคล้องกับภารกิจปกติหรือเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ราชการของบุคลากรแต่ละคน

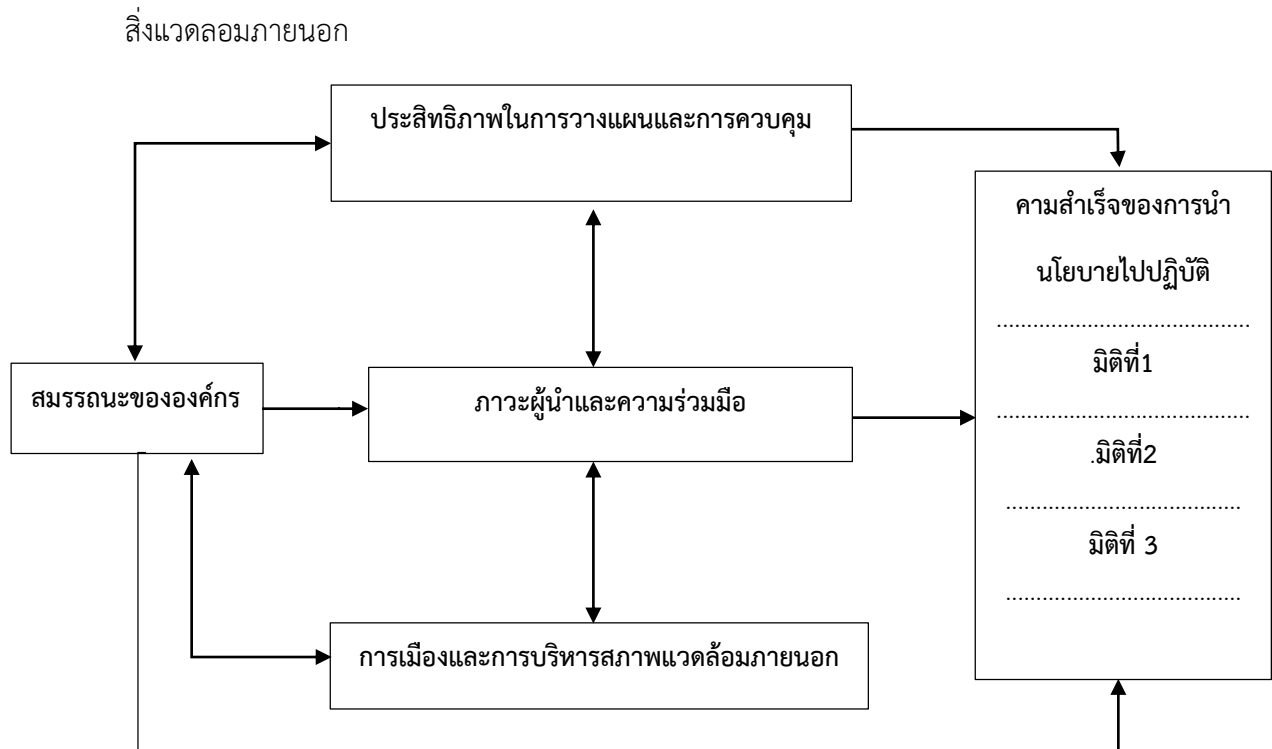
แผนภาพที่ ๕ แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติดานกระบวนการของระบบราชการ
(Bureaucratic Process Model)

๒.๕. ตัวแบบทางการเมือง (Political Model) ตัวแบบนี้ยึดหลักการว่า นโยบายเป็นการแบ่งสรรคุณค่าในสังคม ดังนั้น นโยบายในเรื่องหนึ่ง ๆ จะมีผู้ที่ได้รับประโยชน์กับผู้ที่สูญเสียประโยชน์เสมอ และโดยปกติในแต่ละฝ่ายจะให้คุณค่าของนโยบายแตกต่างกัน และจะเน้นการรักษาผลประโยชน์ของตนไว้เป็นอันดับแรก ดังนั้น จึงเป็นการยากที่ทุกฝ่ายจะเห็นชอบและปฏิบัติตามนโยบายอย่างเป็นเอกฉันท์ ตัวแบบนี้เห็นว่าจำนวนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่สำคัญในการเจรจาต่อรอง หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีจำนวนน้อย โอกาสที่จะสร้างความเห็นพ้องต้องกันก็มีมากกว่าในการเจรจาที่มีหน่วยงานมาก ๆ ความสามารถในการเจรจาต่อรองของผู้เล่นจะเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการชักจูงต่อรอง สถานภาพของผู้มีอำนาจและทรัพยากรขององค์กร ตลอดจนการสนับสนุนจากบุคคลและองค์กรต่าง ๆ เช่น บุคคลสำคัญ หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชนและกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ

แผนภาพที่ ๖ แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติตัวแบบทางการเมือง (Political Model)

๒.๖. ตัวแบบเชิงบูรณาการ (Integrated Model) ตัวแบบนี้เป็นตัวแบบที่รวบรวมจากแนวคิดของทั้ง ๕ ตัวแบบ โดยมุ่งแสวงหาผลกระทบของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ ทั้งในมิติของผลผลิต ผลลัพธ์และประเทศชาติโดยรวมได้รับสวนตัวแปรอิสระที่นำมาพิจารณา ประกอบด้วย ๔ ปัจจัย คือ สมรรถนะขององค์กร ประสิทธิภาพในการวางแผนและควบคุมภาวะผู้นำและความร่วมมือ และการเมือง และการบริหารสิ่งแวดล้อมภายนอก

แผนภาพที่ ๗ แผนภาพตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติตัวแบบเชิงบูรณาการ (Integrated Model)

ตอนที่ ๓ กลไกและแนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบร่วมมือและบูรณาการกรณีศึกษาจังหวัดระนอง

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการรายงานผลการออกแบบกลไกและแนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบร่วมมือและบูรณาการ กรณีศึกษาจังหวัดระนอง มีรายละเอียดดังนี้ (กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.๒๕๖๓)

๑. บริบทที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่

๑.๑ บริบทตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและรูปแบบ “การพัฒนาเด็กปฐมวัย” รองรับยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาจังหวัดระนอง

๑.๑.๑ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๕๗ ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ (๔) กำกับ ดูแลการปฏิบัติราชการอันมิใช่ราชการส่วนภูมิภาคของข้าราชการซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดนั้น ยกเว้นข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและข้าราชการครู ให้ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติ ของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ของข้าราชการในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีไว้ชั่วคราวแล้ว รายงานกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง (๘) กำกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ในการนี้ให้มีอำนาจทำรายงานหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ

๑.๑.๒ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) มีอำนาจหน้าที่

(๑) วางแนวทางปฏิบัติและอำนวยความสะดวกให้การบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดเป็นไปตามหลักการ นโยบาย และระบบตามที่ ก.น.จ. กำหนด

(๒) จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเสนอต่อที่ประชุมตามมาตรา ๑๙ เพื่อรับฟังความคิดเห็น

(๓) ส่งเสริม ประสานความร่วมมือการพัฒนาระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจ เอกชน เพื่อสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการลงทุนและชักชวนภาคธุรกิจเอกชนมาลงทุนในจังหวัดและให้มีการพัฒนาให้เป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืน

(๔) จัดทำบันทึกความเข้าใจกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด

(๕) วิเคราะห์ บูรณาการ และจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและคำของบประมาณจังหวัดก่อนนำเสนอต่อ ก.น.จ.

(๖) กำกับ ให้คำแนะนำ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด และรายงาน ก.น.จ.

๑.๑.๓ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้มี คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) และอนุกรรมการส่งเสริม การพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด มีอำนาจหน้าที่

- (๑) กำหนดนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด
- (๒) สนับสนุนองค์ความรู้และทรัพยากรในการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด
- (๓) ติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด
- (๔) จัดทำรายงานสถานการณ์เด็กปฐมวัยในระดับจังหวัด
- (๕) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน แห่งชาติ (กดยช.) ปีละ ๑ ครั้ง

๑.๑.๔ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้มีสมัชชาสุขภาพจังหวัด เพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วมในขอบเขตจังหวัด

๑.๑.๕ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้ “เด็กปฐมวัย” หมายความว่า เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปี บริบูรณ์และให้หมายความรวมถึง เด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา “การพัฒนาเด็กปฐมวัย” หมายความว่า การดูแล การพัฒนา และการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หญิงตั้งครรภ์หรือผู้ดูแลเด็กปฐมวัย “ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย” หมายความว่า บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ซึ่งเลี้ยง ดูเด็กปฐมวัย “สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย” หมายความว่า ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์บริการช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่มของเด็กพิการหรือเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ สถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์ ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กซึ่งมีเด็กปฐมวัยอยู่ในความคุ้มครองดูแล หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่เรียกชื่ออย่างอื่นรวมทั้งโรงเรียน ศูนย์การเรียน หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชน และสถาบันศาสนา

มาตรา ๕ การพัฒนาเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้มารดาได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์ เพื่อให้บุตรที่อยู่ในครรภ์มีสุขภาพ และพัฒนาการที่ดี

(๒) ให้เด็กปฐมวัยอยู่รอดปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการล่วงละเมิด ไม่ว่าในทางใด

(๓) ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ีรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษ

(๔) สร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้

(๕) บ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

(๖) ให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบาย การพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑.๑.๖ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๖๐ เรื่อง การปฏิรูปการศึกษา ในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ ๒ ให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในภูมิภาคโดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการและปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๕ ให้มีสำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวนสิบแปดภาค สังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปฏิบัติภารกิจของ กระทรวงศึกษาธิการในระดับพื้นที่ ทำหน้าที่ ขับเคลื่อนการศึกษาในระดับภาคและจังหวัดโดยการ อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการศึกษาแบบ ร่วมมือและบูรณาการกับหน่วยงานในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่นั้น ๆ

ข้อ ๗ ในแต่ละจังหวัด ให้มีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กศจ.” ประกอบด้วย (๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ (๒) ศึกษาธิการภาคในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เป็นรองประธานกรรมการ ศึกษาธิการจังหวัด เป็นกรรมการ และเลขานุการ และรองศึกษาธิการจังหวัด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๑๑ ให้มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการเพื่อปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่ กฎหมายกำหนดการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มอบหมาย และให้มีอำนาจหน้าที่ในเขตจังหวัด เป็นต้น สำหรับอำนาจหน้าที่คณะกรรมการศึกษาธิการ จังหวัด “กศจ.” มีดังนี้

(๑) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วย ระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

(๒) กำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางการจัดการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ประสานและส่งเสริมการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กร

เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการศึกษา

(๔) พิจารณาและให้ความเห็นชอบกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและตัวชี้วัดในการดำเนินงานในลักษณะตัวชี้วัดร่วมของส่วนราชการหรือหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

(๕) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนตามข้อ ๒

(๖) กำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

(๗) วางแผนการจัดการศึกษาและพิจารณาเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษา

(๘) เสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนตามข้อ ๒ เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดตามข้อ ๙

(๙) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานตามความจำเป็นเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของ กศจ. ซึ่งอย่างน้อยต้องมีคณะกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์และคณะกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา โดยให้นำองค์ประกอบของ อศจ. มาใช้บังคับ โดยอนุโลมในการเสนอและการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงวงเงินงบประมาณที่ได้รับ ความคุ้มค่า ความประหยัด ความรวดเร็วและไม่เป็นการเพิ่มขึ้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่จำเป็น

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนตามข้อ ๒ มอบหมาย

๓.๑.๗ รูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยของจังหวัดระนอง

รูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยของจังหวัดระนอง (เด็กอายุแรกเกิดจนถึง ๖ ขวบ)

ภายใต้แนวคิด “๖ ส” (๑. สร้างตระหนัก ๒. สร้างเครือข่าย ๓. สร้างความรู้ ๔. สร้างข้อตกลง ๕. สร้างปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศ ๖. สร้างสืบสาน)

กรอบความเชื่อ ๔ เชื่อ

- (๑) เชื่อว่า “เด็ก” คือ ผู้รู้ความต้องการของตนเองและมีความสามารถที่จะซึมซับการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมได้
- (๒) เชื่อว่า “เด็ก” สามารถสร้างความรู้ได้เองโดยใช้กระบวนการสร้างสรรค์การเรียนรู้
- (๓) เชื่อว่า “เด็ก” จะเรียนรู้จากการกระทำของตน
- (๔) เชื่อว่า “เด็ก” สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ที่มีความหมาย

ปรัชญา : (๑) เด็ก ๖ ขวบแรก มีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพด้วยการเรียนรู้ที่ถูกต้องแฉ่งชัด ลักษณะการจัดการเรียนการสอน จึงมุ่งจำเพาะไปที่พัฒนาเด็ก ใจเด็กและอนาคตเด็ก

(๒) เด็กมีจิตใจที่ซึ่มซั่บได้ : ซึ่งจะซึ่มซั่บข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม

(๓) ช่วงเวลาหลักของชีวิต : คือช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ในระยะแรกเป็นช่วงพัฒนาสติปัญญาและเด็กสามารถเรียนเฉพาะอย่างได้อย่างดี

(๔) การเตรียมสิ่งแวดล้อม : เด็กเรียนได้ดีที่สุดในสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมที่ได้เตรียมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมาย การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมเช่นนี้เพื่อให้เด็กได้อิสระจากการควบคุมของผู้ใหญ่

(๕) เด็กสามารถเรียนได้ด้วยตนเองจากการที่ได้ก้อิสระจากสิ่งแวดล้อมที่จัดเตรียมไว้อย่างสมบูรณ์

(๖) ช่วยเหลือเด็กให้เด็กช่วยเหลือตนเองได้

แนวคิดสำคัญ : (๑) เน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านมุ่เล่นที่หลากหลาย ด้วยสื่อและกิจกรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาการของเด็กและการแก้ปัญหาอย่างกระทือร้อน

(๒) การจัดสภาพการเรียนรู้ดี “เด็ก” เป็นศูนย์กลางและความแตกต่างระหว่างบุคคล

การเรียนการสอน : การจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต้องเป็นไปตามมาตรฐานขั้นตอนการดำเนินงาน

(๑) เป็นการสร้างองค์ความรู้จากการที่เด็กได้ลงมือจัดกระทำกับอุปกรณ์ หรือสิ่งแวดล้อมซึ่งถือเป็นประสบการณ์ตรง โดยที่ครูจะเป็นคนเตรียมอุปกรณ์ให้กับเด็กและกระตุ้นให้เด็กพัฒนาและดำเนินกิจกรรม โดยใช้หลักปฏิบัติการที่เด็กได้ลงมือทำงานหรือกิจกรรมด้วยความสนใจจะทำให้เด็กสนุกกับการทำงาน การทำตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ผลงานที่เกิดขึ้นนับเป็นความสำเร็จของเด็กในการลงมือทำกิจกรรมกับเพื่อนอย่างมีความสุข

(๒) จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมือนบ้าน

(๓) จัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ให้เด็กได้ฝึกทักษะกลไก ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า รู้จักควบคุมการทำงานด้วยตัวเอง

(๔) การสอน : ให้มีความสำคัญกับช่วงเวลาหลักของชีวิต การเจริญเติบโตทั้งทางสติปัญญาและจิตใจได้รับพลังอย่างเหมาะสม

(๕) การสอน : ได้มาจากการสังเกตเด็กในสภาพที่เป็นจริงของเด็ก ไม่ใช่สภาพที่ผู้ใหญ่ต้องการให้เด็กเป็นจากการสังเกตเด็ก จึงได้พัฒนาวิธีการสอน การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อม และอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ขึ้นมาใช้

(๖) คำนึงถึงความสนใจ ความต้องการและความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ รวมทั้งแก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเองของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระในขอบเขตที่กำหนดไว้ให้มีการเตรียมสิ่งแวดล้อมจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้เด็กซึ่มซั่บสิ่งแวดล้อมรอบตัว จนเกิดความอยากรู้ อยากรูเห็น และแสวงหาความรู้อย่างมีสมาธิ มีวินัยในตนเอง ให้เด็กเกิดการพัฒนากการทุก ๆ ด้านไปในเวลาเดียวกัน

หลักสูตร

(๑) ออกแบบโดยการเลียนแบบชีวิตจริง จัดการเล่นปนเรียน สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก การเรียนแบบจัดกลุ่มเด็กหลายอายุ รวมกลุ่มกัน การเรียนที่มุ่งให้เด็กทำกิจกรรมจนสำเร็จด้วยตนเอง ไม่มีการแข่งขัน เปรียบเทียบ

(๒) จุดมุ่งหมายในการให้การศึกษาในระยะแรกนั้น ไม่ใช่การเอาความรู้ไปบอกให้เด็ก แต่ควรเป็นการปลูกฝัง ให้เด็กได้เจริญเติบโตไปตามความต้องการตามธรรมชาติของเขา การที่จะช่วยให้เด็กได้เจริญเติบโตไปตามขั้นตอน ของความสามารถนั้น ควรจะต้องพัฒนาการสอนให้สัมพันธ์กับพัฒนาการความต้องการของเด็ก ที่ต้องการจะเป็น อิสระในขอบเขตที่กำหนดไว้ให้ ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์และพิถีพิถัน

การจัดสภาพแวดล้อม

ห้องเรียนแบบเปิด (Open Classroom) นั่งสบาย บรรยากาศเหมือนบ้าน มีเครื่องใช้อุปกรณ์ที่จัดอย่างมีระเบียบ ของใช้จะมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก ติดกระดานในระดับที่เด็กสามารถใช้งานได้ มีพื้นที่ให้เด็กได้เคลื่อนไหวหรือทำ กิจกรรมบนพื้นได้ ชั้นวางของมีความสูงในระดับที่เด็กสามารถหยิบใช้งานได้

บทบาทครู : ครูทุกคนต้องทำหน้าที่เป็นครูแนะแนว เพื่อนำการศึกษาเป็นเครื่องมือวางรากฐานในการพัฒนามนุษย์

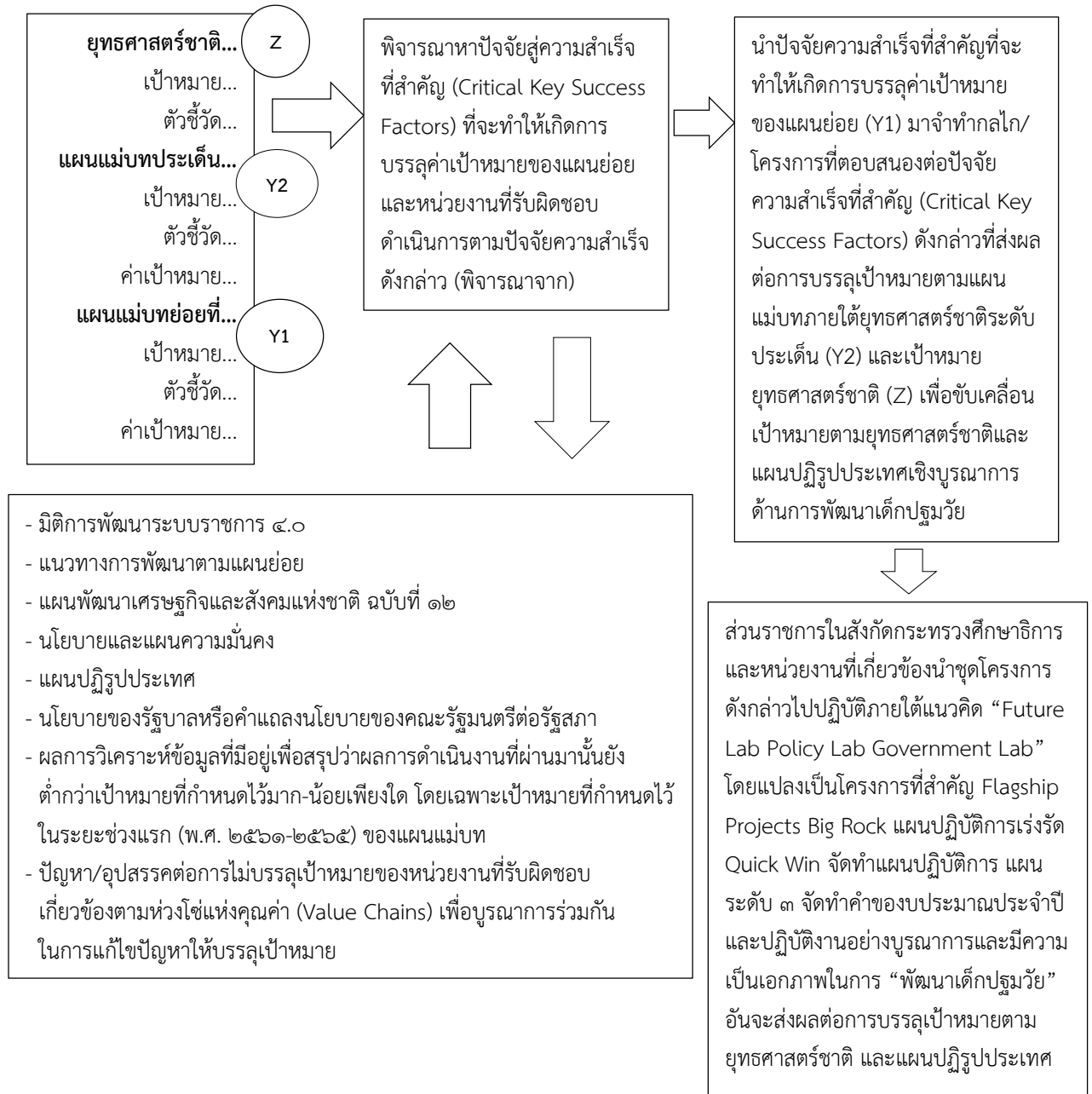
- (๑) จัดสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์
- (๒) เชื่อมโยงเด็กกับอุปกรณ์ โดยอาศัยการใช้อุปกรณ์
- (๓) มีความรักเด็ก ความรักเป็นพลังขับเคลื่อนชีวิต
- (๔) ยอมรับนับถือเด็ก ให้อิสระในการเลือก คิด ทำ
- (๕) ให้เด็กศึกษาค้นพบด้วยตนเอง
- (๖) ไม่ตำหนิ ทำโทษ หรือให้รางวัล ถ้าเด็กทำสำเร็จจะเห็นคุณค่าในตน และเป็นพลังในการที่จะเรียนรู้ต่อไป
- (๗) สังเกตพฤติกรรมเด็ก บันทึกข้อมูล เพื่อวางแผนพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล
- (๘) พัฒนาอุปกรณ์ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ถึงขีดสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคล
- (๙) เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจาและจิตใจ
- (๑๐) พบปะผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาการเด็กเป็นระยะ

บทบาทพ่อแม่ ผู้ปกครอง

กิจกรรมและอุปกรณ์การเรียนรู้มีลักษณะเหมือนของใช้จริงในชีวิตของเด็กอยู่แล้ว เพียงแต่พ่อแม่ยอมรับว่า เด็กสามารถรับรู้ได้ เลียนแบบได้ง่าย จดจำดี ให้เด็กเรียนรู้ หรือกระทำผ่านการเล่นอย่างอิสระภายใต้การทำแบบ อย่างที่ถูกต้องให้เด็ก หากในครอบครัวมีพี่น้อง เด็กจะได้รับโอกาสที่ดีที่จะเรียนรู้ร่วมกันโดยมีพี่เป็นผู้ช่วยดูแลและสาธิต งานให้หนึ่ง พ่อแม่ผู้ปกครองจัดหาอุปกรณ์มาให้ลูกเรียนที่บ้านได้ แต่ผู้ปกครองจะต้องศึกษาทำความเข้าใจ การสนับสนุนลูกดีกว่าให้เด็กทำแบบเดิมซ้ำ ๆ เด็กจะขาดประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์

๑.๒ กรอบแนวคิดการจัดทำ “กลไกและแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ” โดยใช้จังหวัดเป็นฐานภายใต้หลักการ เชิงเหตุและผล (XYZ)

๑.๒ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

เป้าหมายที่ ๔ สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าหมายย่อย : ๔.๒ สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนาการดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ภายในปี ๒๕๗๓ เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา

ตัวชี้วัดที่ (๑) : ร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปีที่มีพัฒนาการทางด้านสุขภาพ การเรียนรู้และพัฒนาการทางบุคลิกภาพตามวัย จำแนกตามเพศ

ตัวชี้วัดที่ (๒) : อัตราการเข้าเรียนปฐมวัย (อย่างน้อย ๑ ปี ก่อนถึงเกณฑ์อายุเข้าเรียน ประถมศึกษา) จำแนกตามเพศ

๑.๔ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตแผนย่อย ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย

เป้าหมาย : เด็กเกิดอย่างมีคุณภาพ มีการพัฒนาสมวัย สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น

ตัวชี้วัด : ดัชนีพัฒนาการเด็กสมวัย

ค่าเป้าหมาย (ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) : ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐

๑.๕ แผนพัฒนาเด็กปฐมวัยกระทรวงศึกษาธิการ ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕)

วิสัยทัศน์ “เด็กปฐมวัยทุกคนมีพัฒนาการสมวัย มีความพร้อมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง”

๑.๖ แผนพัฒนาจังหวัดระนอง ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)

วิสัยทัศน์ “เป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศฝั่งอันดามันที่ดำรงไว้ซึ่งการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่น่าอยู่”

๑.๗ แผนพัฒนาเด็กปฐมวัยจังหวัดระนอง ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕)

วิสัยทัศน์ “ภายในปี ๒๕๖๔ เด็กปฐมวัยระนองทุกคน มีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้านตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษาปฐมวัย มีวินัย ภูมิใจในถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน”

๒. การออกแบบกลไกและแนวทางการขับเคลื่อน “การยกระดับคุณภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัย ใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF)” แบบร่วมมือและแบบบูรณาการ” โดยใช้จังหวัดเป็นฐานรองรับยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาจังหวัด กรณีศึกษาจังหวัดระนอง

๒.๑ กำหนดกลไกการขับเคลื่อน “การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย แบบร่วมมือและแบบบูรณาการ” โดยใช้จังหวัดเป็นฐาน รองรับยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศและแผนพัฒนาจังหวัด : กรณีศึกษาจังหวัดระนอง ประกอบด้วย ๓๐ กลไก ดังนี้

กลไกการยกระดับคุณภาพ การการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบร่วมมือและแบบบูรณาการ	เจ้าภาพ/ ผู้รับผิดชอบ
กลไกที่ ๑ : เตรียมความพร้อมพ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพะ เจตคติ ความรู้ และทักษะในการตั้งครรรภ์ โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./สธ./ศธ./ อว./รง.
กลไกที่ ๒ : ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรรภ์ โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	สธ.
กลไกที่ ๓ : จัดให้มีการให้บริการสุขภาพแก่มารดาและบุตรอย่างทั่วถึง โดยให้บริการวางแผนครอบครัว การอนามัยเจริญพันธุ์ ให้บริการการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน การส่งเสริมโภชนาการ การส่งเสริมพัฒนาการ และการส่งเสริมการให้นมมารดาแก่บุตรตั้งแต่แรกเกิดอย่างน้อยหกเดือน โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	สธ.
กลไกที่ ๔ : กำหนดมาตรการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานให้พ่อแม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ด้วยตนเอง โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./รง.
กลไกที่ ๕ : การจูงใจให้สถานประกอบการจัดให้มีการจ้างงานที่ยืดหยุ่น	รง.
กลไกที่ ๖ : รณรงค์ให้ผู้ชายตระหนักและมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ในบ้านและดูแลบุตรมากขึ้น โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./วธ.
กลไกที่ ๗ : พัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพะที่ดีและสมวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงพยาบาลทุกระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กสู่มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	สธ./ศธ.
กลไกที่ ๘ : ส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และสารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	สธ./รง./พม.
กลไกที่ ๙ : พัฒนาหลักสูตรการสอนเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่ดีที่สมวัยทุกด้านโดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	ศธ./มท./พม./ สธ.
กลไกที่ ๑๐ : ปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เน้นการพัฒนาทักษะสำคัญด้านต่าง ๆ อาทิ ทักษะทางสมอง ทักษะด้านความคิดความจำ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการวางแผนและการจัดระบบ ทักษะการรู้จักประเมินตนเอง โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./ศธ./มท./ สธ.

กลไกการยกระดับคุณภาพ การการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบร่วมมือและแบบบูรณาการ	เจ้าภาพ/ ผู้รับผิดชอบ
กลไกที่ ๑๑ : ยกระดับบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้งทักษะความรู้ จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	ศธ./สธ./มท./ พม./อว.
กลไกที่ ๑๒ : เด็กปฐมวัยอยู่รอดปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการล่วงละเมิดไม่ว่าในทางใด	ศธ./พม./สธ.
กลไกที่ ๑๓ : เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ครบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล และความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./สธ./ศธ./ มท./อว.
กลไกที่ ๑๔ : สร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิด สร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./สธ./ศธ./ มท./อว./วธ.
กลไกที่ ๑๕ : บ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่นมีจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกโดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./สธ./ศธ./ มท./อว./วธ.
กลไกที่ ๑๖ : ให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./สธ./ศธ./ มท./อว.
กลไกที่ ๑๗ : กำหนดสมรรถนะและตัวชี้วัดการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./สธ./ศธ./ มท./อว.
กลไกที่ ๑๘ : การจัดการเรียนรู้ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยแต่ต้องไม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสอบแข่งขันระหว่างเด็กปฐมวัยโดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./สธ./ศธ./ มท.
กลไกที่ ๑๙ : จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ	พม.
กลไกที่ ๒๐ : กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับเด็กปฐมวัยเข้าศึกษาในระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษา เพื่อมิให้มีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	มท./ศธ.
กลไกที่ ๒๑ : ศึกษาวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย	มท./ศธ./อว.
กลไกที่ ๒๒ : จัดทำแผนงบประมาณและแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย	มท./ศธ.

กลไกการยกระดับคุณภาพ การการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบร่วมมือและแบบบูรณาการ	เจ้าภาพ/ ผู้รับผิดชอบ
กลไกที่ ๒๓ : จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF)เป็นฐาน	พม./สธ./ศธ./ มท.
กลไกที่ ๒๔ : จัดสภาพแวดล้อมในครอบครัวและชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./สธ./ศธ./ มท.
กลไกที่ ๒๕ : การผลิตครูหรือพัฒนาครูด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดให้มีการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักการและปรัชญาของการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	ศธ./มท./อว.
กลไกที่ ๒๖ : จัดให้มีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมในช่วงรอยต่อตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	พม./สธ./ศธ./ มท./อว.
กลไกที่ ๒๗ : จัดสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัย	พม./ศธ./มท./ สธ.
กลไกที่ ๒๘ : ติดตามดูแลเด็กปฐมวัยให้ได้รับสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิอย่างทั่วถึง	พม./ศธ./มท./ สธ.
กลไกที่ ๒๙ : จัดให้มีการคัดกรองที่เป็นระบบและได้มาตรฐานเพื่อค้นหาเด็กปฐมวัยที่พิการหรือมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม หรือสติปัญญา หรือเด็กปฐมวัยที่ไม่มีผู้ดูแลหรือ ด้อยโอกาส หรือเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการการพัฒนาเป็นพิเศษอย่างทันทั่วถึง	พม./ศธ./มท./ สธ.
กลไกที่ ๓๐ : จัดให้เด็กปฐมวัยเหล่านี้เข้าถึงสิทธิและได้รับโอกาสในการพัฒนาที่มีคุณภาพเป็นพิเศษ	พม./ศธ./มท./ สธ.

๒.๒ กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามกลไก องค์ประกอบ ปัจจัยความสำเร็จ และหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน “การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบร่วมมือ และแบบบูรณาการ” ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๑๑ การพัฒนา ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนย่อยช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย โดยใช้จังหวัดเป็นฐานภายใต้แนวคิด Value Chain มีจำนวนทั้งสิ้น ๓๒ แนวทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลไก	ปัจจัยความสำเร็จ	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
องค์ประกอบที่ ๑ : บทบาทพ่อแม่ ผู้ปกครอง			
กลไกที่ ๑ : เตรียมความพร้อม พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ ให้มีสุขภาพ ใจดี ความรู้ และทักษะในการตั้งครรภ์ โดยใช้ทักษะสมอง ส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	ปัจจัยที่ ๑ : พ่อแม่ก่อน การตั้งครรภ์มีสุขภาพ ใจดี ความรู้ และทักษะ ในการตั้งครรภ์	๑. เตรียมความพร้อมพ่อแม่ ก่อนตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพ ใจดี ความรู้และทักษะ ในการตั้งครรภ์	พม./สธ./ สธ./อว./รง/
กลไกที่ ๒ : ส่งเสริมอนามัยแม่ และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิด เชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน กลไกที่ ๗ : พัฒนาเด็ก ปฐมวัยให้มีสุขภาพที่ดี และสมวัย โดยส่งเสริม และสนับสนุนให้โรงพยาบาล ทุกระดับและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตาม มาตรฐานงานอนามัยแม่ และเด็กสู่มาตรฐานโรงพยาบาล และบริการสุขภาพ โดยใช้ ทักษะสมองส่วนการคิด เชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	ปัจจัยที่ ๒ : แม่และเด็ก ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์มี คุณภาพและพัฒนาการ สมวัย	๒. ส่งเสริมอนามัยแม่ และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์	สธ.
		๓. ส่งเสริมสนับสนุน ให้โรงพยาบาลทุกระดับ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามมาตรฐานงาน อนามัยแม่และเด็ก สู่มาตรฐานโรงพยาบาล และบริการสุขภาพ	สธ.

กลไก	ปัจจัยความสำเร็จ	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>กลไกที่ ๓ : จัดให้มีการให้บริการสุขภาพแก่มารดาและบุตรอย่างทั่วถึง โดยให้บริการวางแผนครอบครัว การอนามัยเจริญพันธุ์ ให้บริการการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน การส่งเสริมโภชนาการ การส่งเสริมพัฒนาการและการส่งเสริมการให้นมมารดาแก่บุตรตั้งแต่วัยแรกเกิดอย่างน้อยหกเดือน โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p> <p>กลไกที่ ๘ : ส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และสารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p>	<p>ปัจจัยที่ ๓ : มารดาและเด็กหลังคลอดมีคุณภาพและพัฒนาการสมวัย</p> <p>ปัจจัยที่ ๔ : พ่อแม่/ผู้ปกครองเป็น “ครูคนแรก” ในการดูแลบุตร</p>	๔. ให้บริการสุขภาพแก่มารดา	สธ.
		๕. ให้บริการวางแผนครอบครัว	สธ.
		๖. ส่งเสริมภูมิคุ้มกัน/บริการสุขภาพเด็กหลังคลอดให้มีความพัฒนาการสมวัย	สธ.
		๗. ส่งเสริมสนับสนุนการให้นมมารดาแก่บุตรและสารอาหารที่จำเป็นแก่สมองเด็ก	สธ.
		๘. ปรับบทบาทพ่อแม่/ผู้ปกครองเป็น “ครูคนแรก” ในการดูแลบุตร	พม./สธ./ศธ/อปท
<p>กลไกที่ ๔ : กำหนดมาตรการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานให้พ่อแม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ด้วยตนเอง โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p>	<p>ปัจจัยที่ ๕ : พ่อแม่มีความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานให้สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ด้วยตนเอง</p>	๙. กำหนดมาตรการการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานให้พ่อแม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้	พม./รง.
<p>กลไกที่ ๕ : การจูงใจให้สถานประกอบการจัดให้มีการจ้างงานที่ยืดหยุ่น</p>	<p>ปัจจัยที่ ๖ : สถานประกอบการมีการจ้างงานพ่อแม่ที่ยืดหยุ่น</p>	๑๐. กำหนดมาตรการจูงใจให้สถานประกอบการจัดให้มีการจ้างงานพ่อแม่ที่ยืดหยุ่น	พม./รง.

กลไก	ปัจจัยความสำเร็จ	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>กลไกที่ ๖ : รมรณรงค์ให้ผู้ชายตระหนักและมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ในบ้านและดูแลบุตรมากขึ้น โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p>	<p>ปัจจัยที่ ๗ : ผู้ชายมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ในบ้านและดูแลบุตร</p>	<p>๑๑. รมรณรงค์ให้ผู้ชายตระหนักและมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ในบ้านและดูแลบุตร</p>	<p>พม./วธ</p>
<p>องค์ประกอบที่ ๒ : รูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัย</p>			
<p>กลไกที่ ๑๒ : เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษโดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p> <p>กลไกที่ ๑๔ : สร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิด สร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิด</p>	<p>ปัจจัยที่ ๑ : ปรัชญาและแนวคิดการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เน้นการเรียนรู้แบบลงมือทำที่เหมาะสมกับการพัฒนาของเด็ก โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p> <p>ปัจจัยที่ ๒ : รูปแบบการพัฒนา “เด็กปฐมวัย” เน้นการเรียนรู้แบบลงมือทำโดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p> <p>ปัจจัยที่ ๓ : ห้องเรียนมีบรรยากาศเหมือนบ้าน</p> <p>ปัจจัยที่ ๔ : หลักสูตรที่เหมาะสมกับการพัฒนาของเด็กปฐมวัย โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p>	<p>๑๒. ศึกษาปรัชญาและแนวคิดการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมกับการพัฒนาของเด็ก</p> <p>๑๓. เตรียมอุปกรณ์ให้กับเด็กและการกระตุ้นให้เด็กพัฒนาและดำเนินกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริง</p> <p>๑๔. จัดสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เหมือนบ้าน</p> <p>๑๕. จัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ให้เด็กฝึกทักษะกลไกผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕</p> <p>๑๖. ปรับปรุงห้องเรียนแบบเปิด ที่เน้นการนั่งสบายและมีบรรยากาศเหมือนบ้าน</p> <p>๑๗. พัฒนาหลักสูตรเด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นการเลียนแบบชีวิตจริง การจัดการเล่นปนเรียนที่สอดคล้องกับธรรมชาติ การเรียนรู้ของเด็ก การเรียน</p>	<p>ศธ.</p> <p>ศธ.</p> <p>ศธ.</p> <p>ศธ.</p> <p>ศธ.</p> <p>ศธ.</p>

กลไก	ปัจจัยความสำเร็จ	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>เชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p> <p>กลไกที่ ๑๕ : บ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p> <p>กลไกที่ ๒๖ : จัดให้มีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมในช่วงรอยต่อตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p> <p>กลไกที่ ๙ : พัฒนาหลักสูตรการสอนเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่ดีที่สมวัยทุกด้านโดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p> <p>กลไกที่ ๑๘ : การจัดการเรียนรู้ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยแต่ต้อง</p>		<p>ที่มุ่งเน้นเด็กทำกิจกรรมจนสำเร็จด้วยตนเอง ไม่มีการแข่งขันเปรียบเทียบแต่อย่างใด</p>	

กลไก	ปัจจัยความสำเร็จ	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>ไม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสอบแข่งขันระหว่างเด็กปฐมวัย โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF)เป็นฐาน</p>			
องค์ประกอบที่ ๓ : บทบาทครู			
<p>กลไกที่ ๒๕ : การผลิตครูหรือพัฒนาครูด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดให้มีการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามหลักการและปรัชญาของการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF)เป็นฐาน</p>	<p>ปัจจัยที่ ๑ : การผลิตผู้ดูแลเด็กปฐมวัยบนฐานสมรรถนะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ตามหลักการและปรัชญาของการพัฒนาเด็กปฐมวัย</p>	<p>๑๘. ผลิตผู้ดูแลเด็กปฐมวัยบนฐานสมรรถนะในยุคศตวรรษที่ ๒๑</p>	<p>อว.</p>
<p>กลไกที่ ๑๑ : ยกระดับบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมทั้งทักษะ ความรู้ จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF)เป็นฐาน</p>	<p>ปัจจัยที่ ๒ : ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครูปฐมวัยมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับทักษะยุคศตวรรษที่ ๒๑</p>	<p>๑๙. พัฒนาผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครูปฐมวัยบนฐานสมรรถนะในยุคศตวรรษที่ ๒๑</p>	<p>ศธ. อว.</p>

กลไก	ปัจจัยความสำเร็จ	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>กลไกที่ ๑๖ : ให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p>	<p>ปัจจัยที่ ๓ : บทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครูปฐมวัยในการนำการศึกษาเป็นเครื่องมือวางรากฐานในการพัฒนามนุษย์</p>	<p>๒๐. ปรับบทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครูปฐมวัยให้เป็น “นักจิตวิทยา” ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย</p>	<p>ศธ.</p>
<p>องค์ประกอบที่ ๔ : สภาพแวดล้อมการพัฒนาเด็กปฐมวัย</p>			
<p>กลไกที่ ๒๓ : จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p> <p>กลไกที่ ๒๔ : จัดสภาพแวดล้อมในครอบครัวและชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน</p>	<p>ปัจจัยที่ ๑ : สภาพแวดล้อมในครอบครัว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและชุมชนที่เอื้อต่อเด็กปฐมวัย</p>	<p>๒๑. จัดสภาพแวดล้อมในครอบครัว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย</p>	<p>พม./ศธ.</p>
<p>กลไกที่ ๑๐ : ปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เน้นการพัฒนาทักษะสำคัญด้านต่างๆ อาทิ ทักษะทางสมอง ทักษะด้านความคิดความจำ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการวางแผนและการจัดระบบ ทักษะการรู้จักประเมินตนเอง</p>	<p>ปัจจัยที่ ๒ : สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐาน</p>	<p>๒๒. ปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสากล</p>	<p>ศธ./มท.</p>
<p>กลไกที่ ๑๒ : เด็กปฐมวัยอยู่รอดปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการล่วงละเมิดไม่ว่าในทางใด</p>	<p>ปัจจัยที่ ๓ : ระบบรักษาความปลอดภัยและการคุ้มครองเด็กปฐมวัยตามมาตรฐาน</p>	<p>๒๓. รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองเด็กปฐมวัยให้พ้นจากการล่วงละเมิด</p>	<p>พม./ศธ.</p>

กลไก	ปัจจัยความสำเร็จ	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ
กลไกที่ ๑๗ : กำหนดสมรรถนะ และตัวชี้วัดการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย โดยใช้ทักษะสองส่วน การคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	ปัจจัยที่ ๔ : มีสมรรถนะ และตัวชี้วัดการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย	๒๔. กำหนดสมรรถนะและ ตัวชี้วัดการพัฒนาเด็กปฐมวัย	ศธ./มท.
กลไกที่ ๑๘ : จัดเก็บข้อมูล สารสนเทศของเด็กปฐมวัย อย่างเป็นระบบ	ปัจจัยที่ ๕ : มีข้อมูล สารสนเทศของเด็กปฐมวัย อย่างเป็นระบบ	๒๕. พัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศของเด็กปฐมวัย	ศธ./มท.
กลไกที่ ๒๐ : กำหนด หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับเด็ก ปฐมวัยเข้าศึกษาในระดับ อนุบาลและระดับประถมศึกษา	ปัจจัยที่ ๖ : มีหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการรับเด็กปฐมวัย เข้าศึกษาในระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษา	๒๖. จัดทำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ การรับเด็กปฐมวัยให้เข้าศึกษา ในระดับอนุบาลและ ประถมศึกษา	ศธ./มท.
กลไกที่ ๒๑ : ศึกษาวิจัยและ การสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวกับ การพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้ ทักษะสองส่วนการคิด เชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน	ปัจจัยที่ ๗ : มีนวัตกรรม เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก ปฐมวัยยุคศตวรรษที่ ๒๑	๒๗. ศึกษา วิจัยและสร้าง นวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนา เด็กปฐมวัยยุคศตวรรษที่ ๒๑	ศธ./มท.
กลไกที่ ๒๗ : จัดสวัสดิการ และให้บริการด้านการคุ้มครอง สิทธิแก่เด็กปฐมวัย	ปัจจัยที่ ๘ : มีสวัสดิการ และการคุ้มครองสิทธิ แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง	๒๘. จัดสวัสดิการ และให้บริการคุ้มครอง แก่เด็กปฐมวัย	พม./ศธ./ มท.
		๒๙. ติดตามดูแลเด็กปฐมวัย ที่ได้รับสวัสดิการและบริการ คุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัย	พม./ศธ./ มท.
กลไกที่ ๒๘ : ติดตามดูแลเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับสวัสดิการ และให้บริการด้านการคุ้มครอง สิทธิอย่างทั่วถึง	ปัจจัยที่ ๙ : มีการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน และตัวชี้วัดในการ ดำเนินงานในลักษณะ ตัวชี้วัดร่วมของ “สถาน พัฒนาเด็กปฐมวัย”	๓๐. จัดทำกรอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และตัวชี้วัดร่วมของ “สถาน พัฒนาเด็กปฐมวัย”	ศธ./มท.

กลไก	ปัจจัยความสำเร็จ	แนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
<p>กลไกที่ ๒๒ : จัดทำแผนงบประมาณและแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย</p>	<p>ปัจจัยที่ ๑๐ : มีงบประมาณและแผนการดำเนินงานแบบร่วมมือและบูรณาการทุกภาคส่วน</p>	<p>๓๑. จัดทำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบร่วมมือและบูรณาการภายใต้แนวคิด XYZ</p>	<p>ศธ.</p>
<p>กลไกที่ ๒๙ : จัดให้มีการคัดกรองที่เป็นระบบและได้มาตรฐานเพื่อค้นหาเด็กปฐมวัยที่พิการหรือมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม หรือสติปัญญา หรือเด็กปฐมวัยที่ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส หรือเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการการพัฒนาเป็นพิเศษอย่างทันท่วงที</p> <p>กลไกที่ ๓๐ : จัดให้เด็กปฐมวัยเหล่านี้เข้าถึงสิทธิและได้รับโอกาสในการพัฒนาที่มีคุณภาพเป็นพิเศษ</p>	<p>ปัจจัยที่ ๑๑ : มีระบบการคัดกรองเด็กปฐมวัยที่ได้มาตรฐาน</p> <p>ปัจจัยที่ ๑๒ : เด็กปฐมวัยที่ผ่านการคัดกรองเข้าถึงสิทธิและได้รับโอกาสในการพัฒนาที่มีคุณภาพเป็นพิเศษ</p>	<p>๓๒. พัฒนาระบบการคัดกรองเด็กปฐมวัยตามมาตรฐาน</p>	<p>ศธ./มท./สธ.</p>

หมายเหตุ

- พม. = กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- สธ. = กระทรวงสาธารณสุข
- ศธ. = กระทรวงศึกษาธิการ
- อว. = กระทรวงอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม
- รง. = กระทรวงแรงงาน
- วธ. = กระทรวงวัฒนธรรม

๒.๓ การออกแบบกระบวนการทำงานแบบร่วมมือและบูรณาการตามกลไก องค์กรประกอบ ปัจจัยที่สำคัญและหน่วยงานรับผิดชอบในการขับเคลื่อน “การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย แบบร่วมมือและแบบบูรณาการ” โดยใช้จังหวัดเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดระนองภายใต้ Value Chain

๒.๔ แนวทางการขับเคลื่อน “การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบร่วมมือและแบบบูรณาการ” ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนย่อยช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย แผนปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาจังหวัดระนอง

๒.๔.๑ การกำหนดโครงการที่สำคัญ กิจกรรม ตัวชี้วัด ผู้รับผิดชอบและงบประมาณในการขับเคลื่อน “การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบร่วมมือและแบบบูรณาการ” ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่ ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนย่อยช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย แผนปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาจังหวัดระนอง

โครงการที่สำคัญ	ตัวชี้วัด	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ
องค์ประกอบที่ ๑ บทบาทพ่อแม่ ผู้ปกครอง			
๑. โครงการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ก่อนตั้งครรภ์ให้มีสุขภาพ เจตคติ ความรู้ และทักษะในการตั้งครรภ์	๑. ร้อยละของครอบครัวที่มีความเข้มแข็งตามมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง ๕ ด้าน ๒. ร้อยละของพ่อแม่ก่อนตั้งครรภ์มีสุขภาพ เจตคติ ความรู้ และทักษะในการตั้งครรภ์	๑. ประเมินการเป็นครอบครัวเข้มแข็งตามมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง ๕ ด้าน ได้แก่ สัมพันธภาพ การทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัว การพึ่งตนเอง ทุนทางสังคม และการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและการปรับตัวในภาวะยากลำบาก ๒. ประเมินความพร้อมของพ่อแม่ก่อนตั้งครรภ์ ทั้งทางด้านสุขภาพ เจตคติ ความรู้ และทักษะในการตั้งครรภ์ก่อนดำเนินกิจกรรม ๓. ดำเนินการสร้างความพร้อมแก่พ่อแม่ก่อนตั้งครรภ์ทั้งทางด้านสุขภาพ เจตคติ ความรู้ และทักษะในการตั้งครรภ์ และครอบครัวเข้มแข็งตามมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง ๕ ด้าน	พม./สธ./รง./พณ./วธ.
๒. โครงการส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์	๑. ร้อยละของแม่และเด็กคลอดอย่างปลอดภัยและมีพัฒนาการสมวัย	๑. รณรงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอนามัยแม่และเด็ก ๒. ให้บริการเกี่ยวกับอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ๓. ดำเนินการตรวจประเมินสุขภาพแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์	สธ.

โครงการที่สำคัญ	ตัวชี้วัด	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
๓. โครงการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงพยาบาลทุกระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กสู่มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ	๑. ร้อยละของโรงพยาบาลทุกระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กสู่มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ	๑. จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กแก่โรงพยาบาลทุกระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ๒. ดำเนินการพัฒนาโรงพยาบาลทุกระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กสู่มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ๓. ตรวจสอบประเมินโรงพยาบาลทุกระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก	สธ.
๔. โครงการให้บริการสุขภาพแก่มารดา	ร้อยละของแม่หลังคลอดมีสุขภาพดีตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด	๑. ประชาสัมพันธ์การบริการสุขภาพแก่มารดาในพื้นที่ ๒. ดำเนินการให้บริการสุขภาพแก่มารดากลุ่มเป้าหมาย	สธ.
๕. โครงการให้บริการวางแผนครอบครัว	ร้อยละของพ่อแม่สามารถวางแผนครอบครัวได้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด	๑. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการวางแผนครอบครัวแก่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ผ่านช่องทางต่าง ๆ ๒. ดำเนินการให้บริการวางแผนครอบครัว ๓. ติดตาม ประเมินผลการวางแผนครอบครัวของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่	สธ.
๖. โครงการส่งเสริมภูมิคุ้มกัน/บริการสุขภาพเด็กหลังคลอดให้มีพัฒนาการสมวัย	ร้อยละของเด็กหลังคลอดมีพัฒนาการสมวัยตามมาตรฐาน	๑. จัดโครงการให้ความรู้ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่เด็กหลังคลอดให้มีพัฒนาการที่สมวัย ๒. ออกหน่วยบริการบริการสุขภาพเด็กหลังคลอดให้มีพัฒนาการสมวัย	สธ.
๗. โครงการส่งเสริมสนับสนุนการให้นมมารดาแก่บุตรและสารอาหารที่จำเป็นแก่สมองเด็ก	ร้อยละของบุตรที่ดื่มนมแม่และสารอาหารที่จำเป็นแก่สมองเด็กมีพัฒนาการสมวัยตามมาตรฐาน	๑. จัดโครงการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่มารดาเกี่ยวกับการให้นมและสารอาหารที่จำเป็นแก่สมองเด็ก ๒. ดำเนินการให้สารอาหารที่จำเป็นแก่สมองเด็ก ๓. ติดตาม ประเมินผลเกี่ยวกับการให้นมและสารอาหารที่จำเป็นแก่สมองเด็กกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่	สธ.

โครงการที่สำคัญ	ตัวชี้วัด	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
๘. โครงการปรับ บทบาทพ่อแม่/ ผู้ปกครองเป็น “ครูคน แรก” ในการดูแลบุตร	๑. ร้อยละของพ่อแม่/ ผู้ปกครอง มีทักษะการดูแลบุตร ตามมาตรฐาน ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัย มีพัฒนาการสมวัย ตามมาตรฐาน	๑. จัดประชุมปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ และปรับพฤติกรรมเพื่อให้พ่อแม่/ผู้ปกครอง เป็น “ครูคนแรก” ในการดูแลบุตร ๒. ดำเนินการปรับบทบาทพ่อแม่/ผู้ปกครองเป็น “ครูคนแรก” ในการดูแลบุตร ๓. ประเมินพฤติกรรมพ่อแม่/ผู้ปกครอง ในการเป็น “ครูคนแรก” ในการดูแลบุตร	พม./สธ./มท./ ศธ./
๙. โครงการกำหนด มาตรการการสร้าง สมดุลระหว่างชีวิตและ การทำงานให้พ่อแม่ สามารถเลี้ยงดูบุตรได้	ร้อยละของพ่อแม่สามารถ เลี้ยงดูบุตรได้สถานที่ ทำงาน	๑. กำหนดโครงการจัดสวัสดิการเพื่อคุณภาพชีวิต และแรงงานครอบครัว ๒. ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในสถาน ประกอบการ ๓. ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์นมแม่ในสถาน ประกอบการ ๔. จัดโครงการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคน ในชุมชน ๕. จัดโครงการฝึกอบรมพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน	รง./พม./สธ./ ศธ./มท./พณ.
๑๐. โครงการกำหนด มาตรการจูงใจให้สถาน ประกอบการจัดให้มี การจ้างงานพ่อแม่ ที่ยืดหยุ่น	๑. ร้อยละของสถาน ประกอบการจัดให้มีการ จ้างงานพ่อแม่ที่ยืดหยุ่น ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัย มีพัฒนาการสมวัย ตามมาตรฐาน	๑. กำหนดกำหนดมาตรการจูงใจให้สถาน ประกอบการจัดให้มีการจ้างงานพ่อแม่ที่ยืดหยุ่น ๒. ดำเนินการจ้างงานพ่อแม่ที่ยืดหยุ่น ตามมาตรการจูงใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๓. ประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการจูงใจ ให้สถานประกอบการจัดให้มีการจ้างงานพ่อแม่ ที่ยืดหยุ่น	รง.
๑๑. โครงการรณรงค์ ให้ผู้ชายตระหนัก และมีส่วนร่วมในการ ทำหน้าที่ในบ้าน และดูแลบุตร	ร้อยละของผู้ชายที่ ตระหนักและมีส่วนร่วม ในการทำหน้าที่ในบ้าน และดูแลบุตร	๑. สร้างความตระหนักและปรับบทบาท พฤติกรรมและวิถีคิด ในการมีส่วนร่วมในการทำ หน้าที่ในบ้านและดูแลบุตรของผู้ชายในการดูแล บุตร ๒. ประเมินพฤติกรรมของผู้ชายในการดูแลบุตร	

โครงการที่สำคัญ	ตัวชี้วัด	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
องค์ประกอบที่ ๒ รูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัย			
๑. โครงการศึกษา ปรัชญาและแนวคิด การพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่เหมาะสมกับการ พัฒนาของเด็ก	ร้อยละของเด็กปฐมวัย มีการพัฒนาการสมวัย	๑. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ ปรัชญาและแนวคิดการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่เหมาะสมกับการพัฒนาของเด็ก ๒. รวบรวม จัดเก็บ และเผยแพร่องค์ความรู้ เกี่ยวกับปรัชญาและแนวคิดการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย ๓. ดำเนินการศึกษาปรัชญาและแนวคิด การพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมกับการ พัฒนาของเด็ก	ศธ./มท./สธ
๒. โครงการเตรียม อุปกรณ์ให้เด็ก และการกระตุ้นให้เด็ก พัฒนาและดำเนิน กิจกรรมด้วยการลงมือ ปฏิบัติจริง	ร้อยละอุปกรณ์ที่กระตุ้น พัฒนาการเด็กสมวัย ร้อยละของเด็กปฐมวัย มีการพัฒนาการสมวัย	จัดหาอุปกรณ์ในการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก ที่เหมาะสมกับช่วงวัยให้เกิดความเพียงพอ และเหมาะสม	ศธ./มท.
๓. โครงการจัด สิ่งแวดล้อมในการ พัฒนาเด็กปฐมวัย ให้เหมือนบ้าน	๑. ร้อยละของสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัย มีสิ่งแวดล้อมในการพัฒนา เด็กปฐมวัยให้เหมือนบ้าน ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัย มีการพัฒนาการสมวัย	๑. สร้างมุมการเรียนรู้ต่างๆ เช่น มุมนิทาน เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจในการเรียนรู้ ตามความชอบของเด็กแต่ละคนมีสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เหมือนบ้าน ๒. ประเมินผลการจัดสิ่งแวดล้อมในการ พัฒนาเด็กปฐมวัยให้เหมือนบ้าน	ศธ./มท.
๔. โครงการจัด สิ่งแวดล้อม และอุปกรณ์ให้เด็กฝึก ทักษะกลไกผ่าน ประสาทสัมผัสทั้ง ๕	๑. ร้อยละของสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัย มีสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ ให้เด็กฝึกทักษะกลไก ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัย มีการพัฒนาการสมวัย	๑. จัดฐานการเรียนรู้เพื่อเป็นการฝึกทักษะ ให้กับเด็กผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ๒. ประเมินผลการจัดสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ ให้เด็กฝึกทักษะกลไกผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕	ศธ./มท.

โครงการที่สำคัญ	ตัวชี้วัด	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
๕. โครงการปรับปรุงห้องเรียนแบบเปิดที่เน้นการนั่งสบายและมีบรรยากาศเหมือนบ้าน	๑. ร้อยละของสถานพัฒนาเด็กมีห้องเรียนแบบเปิดที่เน้นการนั่งสบายและมีบรรยากาศเหมือนบ้าน ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาการสมวัย	๑. กำหนดมาตรฐาน เพื่อการพัฒนาห้องเรียนที่เน้นการนั่งสบายและมีบรรยากาศเหมือนบ้าน ๒. สำรวจสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ยังมีห้องเรียนที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว ๓. ปรับปรุงและพัฒนาห้องเรียนที่เน้นบรรยากาศให้เหมือนบ้าน ๔. ประเมินผลการปรับปรุงห้องเรียนแบบเปิดที่เน้นการนั่งสบายและมีบรรยากาศเหมือนบ้าน	ศธ./มท.
๖. โครงการพัฒนาหลักสูตรเด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นการเลียนแบบชีวิตจริง การจัดการเล่นปนเรียนที่สอดคล้องกับธรรมชาติ การเรียนรู้ของเด็ก การเรียนที่มุ่งเน้นเด็กทำกิจกรรมจนสำเร็จด้วยตนเอง ไม่มีการแข่งขันเปรียบเทียบแต่อย่างใด	๑. ร้อยละของหลักสูตรเด็กปฐมวัยที่มุ่งเน้นการเลียนแบบชีวิตจริง การจัดการเล่นปนเรียนที่สอดคล้องกับธรรมชาติ การเรียนรู้ของเด็ก การเรียนที่มุ่งเน้นเด็กทำกิจกรรมจนสำเร็จด้วยตนเอง ไม่มีการแข่งขันเปรียบเทียบ ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาการสมวัย	๑. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็ก โดยมุ่งเน้นการเลียนแบบชีวิตจริง การจัดการเล่นปนเรียนที่สอดคล้องกับธรรมชาติ การเรียนรู้ของเด็ก การเรียนที่มุ่งเน้นเด็กทำกิจกรรมจนสำเร็จด้วยตนเอง ไม่มีการแข่งขันเปรียบเทียบแต่อย่างใด ๒. จัดทำเนื้อหาสาระของหลักสูตรและประสบการณ์ ๓. กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลหลักสูตร ๔. ทดลองนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ๕. ปรับปรุงและทบทวนหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสม ๕. นำหลักสูตรไปใช้จริง	ศธ./มท.
องค์ประกอบที่ ๓ บทบาทครู			
๑. โครงการผลิตผู้ดูแลเด็กปฐมวัยบนฐานสมรรถนะในยุคศตวรรษที่ ๒๑	๑. ร้อยละของผู้ดูแลเด็กปฐมวัยที่ผ่านการศึกษาระดับที่มีสมรรถนะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ที่สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้ดูแลเด็กปฐมวัยบนฐานสมรรถนะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาการสมวัย	๑. พัฒนาหลักสูตรการผลิตผู้ดูแลเด็กปฐมวัยบนฐานสมรรถนะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ๒. จัดการเรียนการสอนผู้ดูแลเด็กปฐมวัยบนฐานสมรรถนะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ๓. ประเมินผู้ดูแลเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์ที่กำหนด	อว.

โครงการที่สำคัญ	ตัวชี้วัด	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
๒. โครงการพัฒนา ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และครูปฐมวัยบนฐาน สมรรถนะในยุค ศตวรรษที่ ๒๑	๑. ร้อยละของผู้ดูแลเด็ก ปฐมวัยและครูปฐมวัย มีสมรรถนะในยุคศตวรรษ ที่ ๒๑ ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัย มีการพัฒนาการสมวัย	๑. ประเมินศักยภาพผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครูปฐมวัย บนฐานสมรรถนะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ก่อนฝึกอบรม ๒. ออกแบบแนวทาง วิธีการ และหลักสูตรในการ พัฒนาผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครูปฐมวัยบนฐาน สมรรถนะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ๓. พัฒนาผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครูปฐมวัยบนฐาน สมรรถนะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ๔. ประเมินผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครูปฐมวัย หลังฝึกอบรมตามเกณฑ์ที่กำหนด	ศธ./อว.
๓. โครงการปรับ บทบาทผู้ดูแลเด็ก ปฐมวัยและครูปฐมวัย ให้เป็น “นักจิตวิทยา” ในการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย	๑. ร้อยละของผู้ดูแลเด็ก ปฐมวัยและครูปฐมวัยเป็น “นักจิตวิทยา” ในการ พัฒนาเด็กปฐมวัย ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัย มีการพัฒนาการสมวัย	๑. ดำเนินการปรับบทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครู ปฐมวัยให้เป็น “นักจิตวิทยา” ในการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย ๒. ประเมินพฤติกรรมผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครู ปฐมวัยตามเกณฑ์ที่กำหนด	ศธ.
องค์ประกอบที่ ๔ สภาพแวดล้อมการพัฒนาเด็กปฐมวัย			
๑. โครงการจัด สภาพแวดล้อม ในครอบครัว สถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัย และชุมชน ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย	๑. ร้อยละของการจัด สภาพแวดล้อม ในครอบครัว สถานพัฒนา เด็กปฐมวัย และชุมชน ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัย มีการพัฒนาการสมวัย	๑. ประเมินสภาพแวดล้อม ในครอบครัว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชน ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๒. เพื่อสร้างความรู้ในการเตรียมสภาพแวดล้อม ในครอบครัว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชน ให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๓. ดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมในครอบครัว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนที่เอื้อต่อการ พัฒนาเด็กปฐมวัย ๔. ประเมินสภาพแวดล้อมในครอบครัว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนเพื่อให้มีการเอื้อ ต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย	พม./ศธ.

โครงการที่สำคัญ	ตัวชี้วัด	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
<p>๒. โครงการปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสากล</p>	<p>๑. ร้อยละของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐาน</p> <p>๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัยที่มีการพัฒนาการสมวัย</p>	<p>๑. สํารวจและประเมินมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒</p> <p>๒. ดำเนินการปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๒ มาตรฐานประกอบด้วยด้านที่ ๑ การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรฐานด้านที่ ๒ ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์ การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรฐานด้านที่ ๓ คุณภาพของเด็กปฐมวัย</p>	<p>ศธ./มท.</p>
<p>๓. โครงการรักษาความปลอดภัยและคุ้มครองเด็กปฐมวัยให้พ้นจากการล่วงละเมิด</p>	<p>๑. ร้อยละของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความปลอดภัยและคุ้มครองเด็กปฐมวัยให้พ้นจากการล่วงละเมิด</p> <p>๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัยที่มีการพัฒนาการสมวัย</p>	<p>๑. กำหนดมาตรการ แนวทางรักษาความปลอดภัยและคุ้มครองเด็กปฐมวัยให้พ้นจากการล่วงละเมิด</p> <p>๒. จัดประชุมชี้แจง และกำหนดช่องทางในการสื่อสารเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและคุ้มครองเด็กปฐมวัยให้พ้นจากการล่วงละเมิด</p> <p>๓. รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองเด็กปฐมวัยให้พ้นจากการล่วงละเมิด โดยดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อม เพื่อความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ - โครงสร้างและตัวอาคารมั่นคง ตั้งอยู่ในบริเวณและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย - จัดการความปลอดภัยของพื้นที่เล่น/สนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร - จัดการสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ครูภัณฑ์อุปกรณ์ เครื่องใช้ให้ปลอดภัย เหมาะสมกับการใช้งานและเพียงพอ - จัดให้มีของเล่นที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ สะอาด เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก 	<p>พม./ศธ.</p>

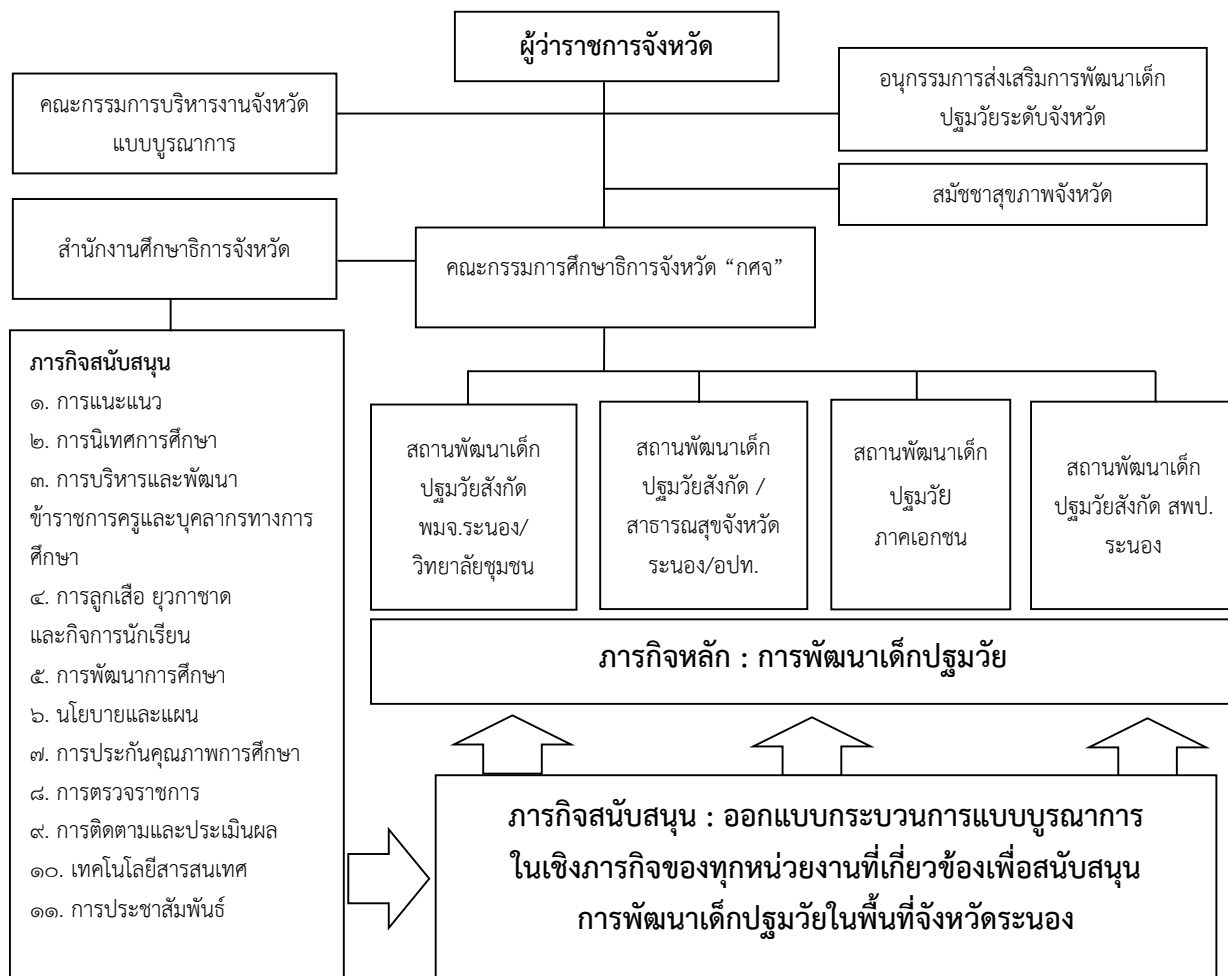
โครงการที่สำคัญ	ตัวชี้วัด	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
		<ul style="list-style-type: none"> - สำรวจการเดินทางของเด็กและวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการเดินทางของเด็ก - สร้างความตระหนักและให้ความรู้กับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อร่วมกันสนับสนุนให้เด็กเดินทางได้อย่างปลอดภัย ๓. ติดตาม ประเมินผล และจัดทำฐานข้อมูลผลการดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและคุ้มครองเด็กปฐมวัยให้พ้นจากการล่วงละเมิด 	
๔. โครงการกำหนดสมรรถนะและตัวชี้วัดการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๑. ระดับความสำเร็จของการกำหนดสมรรถนะและตัวชี้วัดการพัฒนาเด็กปฐมวัย	<ul style="list-style-type: none"> ๑. ศึกษา วิจัย และออกแบบสมรรถนะที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๒. ศึกษา วิเคราะห์ และออกแบบตัวชี้วัดการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๓. ดำเนินการประเมินสมรรถนะและตัวชี้วัดในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๔. ทบทวนและปรับปรุงสมรรถนะและตัวชี้วัดในการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อให้มีประสิทธิภาพ 	ศธ./มท.
๕. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของเด็กปฐมวัย	<ul style="list-style-type: none"> ๑. ร้อยละของข้อมูลสารสนเทศของเด็กปฐมวัยที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัยที่มีการพัฒนาการสมวัย 	<ul style="list-style-type: none"> ๑. ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๒. พัฒนาระบบเพื่อจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบโดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ๓. ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติเพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่ 	ศธ./มท.

โครงการที่สำคัญ	ตัวชี้วัด	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
๕. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของเด็กปฐมวัย	๑. ร้อยละของข้อมูลสารสนเทศของเด็กปฐมวัยที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัยที่มีการพัฒนาการสมวัย	๑. ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๒. พัฒนาระบบเพื่อจัดเก็บข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ๓. ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติเพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่	ศธ./มท.
๖. โครงการจัดทำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับเด็กปฐมวัยให้เข้าศึกษาในระดับอนุบาลและประถมศึกษา	ระดับความสำเร็จของการจัดทำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับเด็กปฐมวัยให้เข้าศึกษาในระดับอนุบาลและประถมศึกษา	๑. จัดทำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับเด็กปฐมวัยให้เข้าศึกษาในระดับอนุบาลและประถมศึกษา ๒. ชี้แจง ประกาศและประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้เข้าถึงผู้ปกครองกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง ๓. ดำเนินการตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับเด็กปฐมวัยให้เข้าศึกษาในระดับอนุบาลและประถมศึกษา	ศธ./มท.
๗. โครงการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยยุคศตวรรษที่ ๒๑	๑. ร้อยละของวิจัยและนวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยยุคศตวรรษที่ ๒๑ ที่นำไปปฏิบัติจริง ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัยที่มีการพัฒนาการสมวัย	๑. ศึกษา วิเคราะห์เพื่อสร้างนวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยยุคศตวรรษที่ ๒๑ ๒. จัดทำโครงการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยยุคศตวรรษที่ ๒๑ ๓. นำนวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยยุคศตวรรษที่ ๒๑ ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด ๔. เผยแพร่นวัตกรรมเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยยุคศตวรรษที่ ๒๑	ศธ./มท.

โครงการที่สำคัญ	ตัวชี้วัด	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
๘. โครงการจัด สวัสดิการและ ให้บริการคุ้มครอง แก่เด็กปฐมวัย	๑. ร้อยละของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับสวัสดิการ และให้บริการคุ้มครอง ตามที่กฎหมายกำหนด ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัย ที่มีการพัฒนาการสมวัย	๑. ศึกษาความจำเป็นและความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการสวัสดิการแก่เด็กปฐมวัย รวมถึงการจัดสวัสดิการที่กฎหมายกำหนด ๒. ชี้แจง สื่อสารและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ สวัสดิการของเด็กปฐมวัยผ่านช่องทางสื่อสาร ต่าง ๆ อย่างครอบคลุม ๓. ดำเนินการจัดสวัสดิการแก่เด็กปฐมวัยตาม ความต้องการและความจำเป็นอย่างเหมาะสม ๔. กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการให้บริการ และคุ้มครองเด็กปฐมวัย	พม./ศธ./มท.
๙. โครงการติดตาม ดูแลเด็กปฐมวัยที่ได้รับ สวัสดิการและบริการ คุ้มครองสิทธิ แก่เด็กปฐมวัย	๑. ร้อยละของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับสวัสดิการและ ให้บริการคุ้มครอง ตามที่กฎหมายกำหนด ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัย ที่มีการพัฒนาการสมวัย	ติดตาม ประเมิน และจัดทำรายงานผลการดูแล เด็กปฐมวัยที่ได้รับสวัสดิการและบริการ คุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัย	พม./ศธ./มท.
๑๐. โครงการจัดทำ กรอบการประเมินผล การปฏิบัติงาน และตัวชี้วัดร่วมของ “สถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัย”	ระดับความสำเร็จ ของการจัดทำกรอบการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน และตัวชี้วัดร่วมของ “สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย”	๑. สังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นและสำคัญในการ จัดทำกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน และตัวชี้วัดร่วมของ “สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย” ๒. ดำเนินการจัดทำกรอบการประเมินผล การปฏิบัติงานและตัวชี้วัดร่วมของ “สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย” ๓. จัดทำคํารองการปฏิบัติราชการตามกรอบ การประเมินผลการปฏิบัติงานและตัวชี้วัดร่วม ของ “สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย” ๔. ติดตามและประเมินผลตามคํารอง การปฏิบัติราชการตามกรอบการประเมินผล การปฏิบัติงานและตัวชี้วัดร่วมของ “สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย”	ศธ./มท.

โครงการที่สำคัญ	ตัวชี้วัด	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
๑๑. โครงการจัดทำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบร่วมมือและบูรณาการภายใต้แนวคิด XYZ	๑. ร้อยละของแผนงาน/โครงการของแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบร่วมมือและบูรณาการของสถานศึกษาที่เชื่อมโยงต่อแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศและแผนพัฒนาจังหวัด	จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำ/ทบทวนแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบร่วมมือและบูรณาการภายใต้แนวคิด XYZ	ศธ.
๑๒. โครงการพัฒนาระบบการคัดกรองเด็กปฐมวัยตามมาตรฐาน	๑. ระดับความสำเร็จการพัฒนาระบบการคัดกรองเด็กปฐมวัยตามมาตรฐาน ๒. ร้อยละของเด็กปฐมวัยที่มีการพัฒนาการสมวัย	๑. วางแผนการคัดกรองเด็กปฐมวัยตามมาตรฐาน ๒. ออกหน่วยงานให้บริการคัดกรองเด็กตามสถานพัฒนาเด็กในพื้นที่ ๓. ประเมินผลการคัดกรองเด็กปฐมวัยในพื้นที่ ๔. จัดทำฐานข้อมูลผลการคัดกรองเด็กปฐมวัยในพื้นที่	ศธ./มท./สธ.

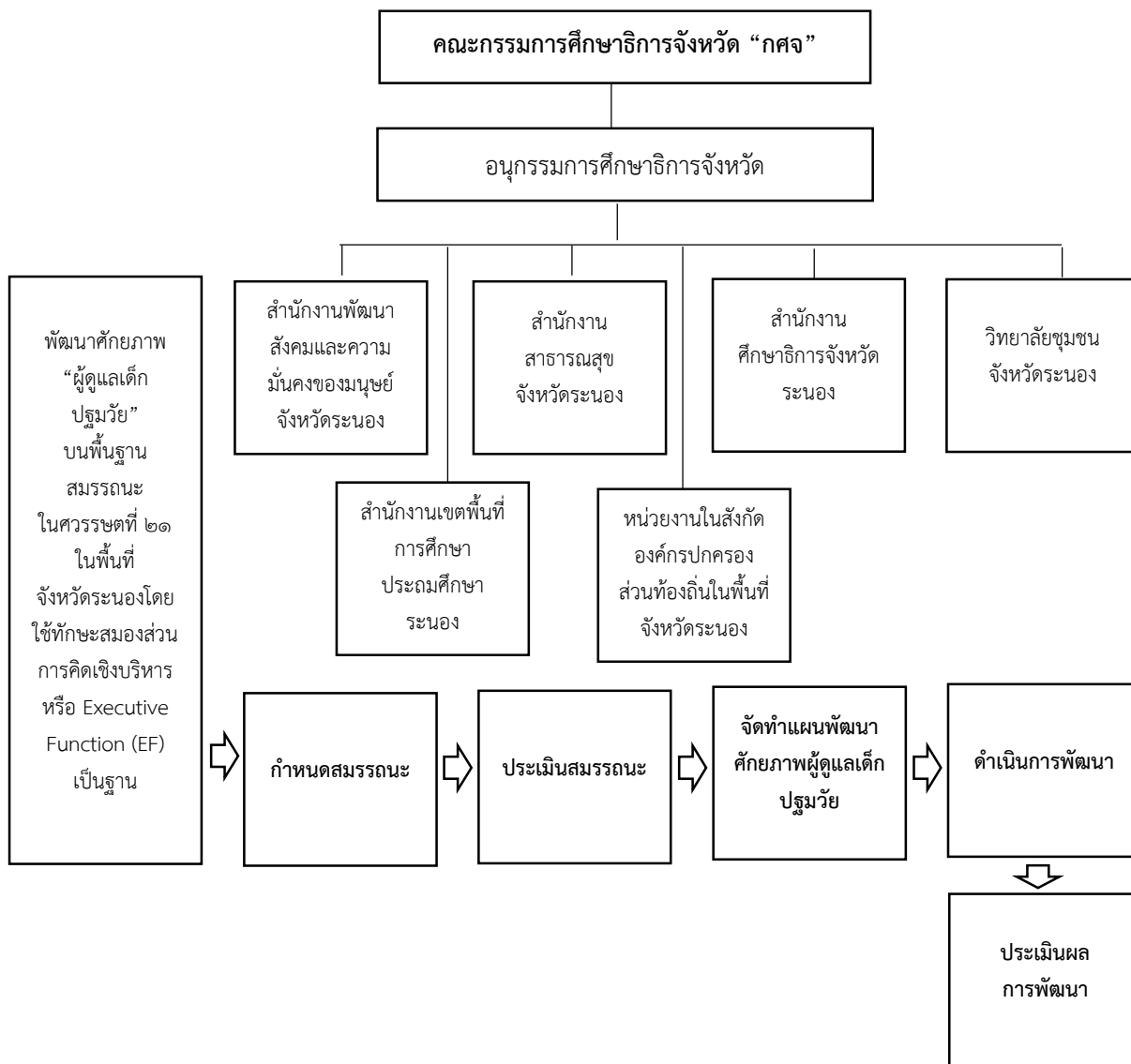
๓.๒ การจัดโครงสร้างการบริหารแบบร่วมมือและบูรณาการใน “การพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบบูรณาการ” รองรับการแข่งขันยุคศตวรรษที่ ๒๑ แผนการปฏิรูปประเทศและแผนพัฒนาจังหวัดระนอง

หมายเหตุ : เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานภายใต้โครงสร้างนี้ มีลักษณะดังนี้

๑. มีผู้บังคับบัญชา ๒ คน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด
๒. การรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องรายงานผู้บังคับบัญชาตามโครงสร้าง
๓. โครงสร้างนี้จะต้องกำหนดผู้ประสานงานของแต่ละหน่วยงาน
๔. ควรออกแบบระบบการประสานงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นเอกภาพและบรรลุเป้าหมาย

๓.๓ ออกแบบกระบวนการทำงานแบบบูรณาการภายใต้โครงสร้างการบริหารแบบร่วมมือแบบและบูรณาการในพื้นที่จังหวัดระนอง กรณี “การพัฒนาผู้ดูแลเด็กปฐมวัย” โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน

๓.๔ นำ “ระบบนิเทศการศึกษาแบบบูรณาการ” มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ของ “สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย” สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานภาครัฐอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยในจังหวัดระนอง

๓.๕ นำ “ระบบระบบตรวจราชการ ระบบตรวจสอบภายใน” มาใช้ในการ “พัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย” ให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานภาครัฐอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยในจังหวัดระนอง

๓.๖ กรอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและตัวชี้วัดในการดำเนินงานในลักษณะตัวชี้วัดร่วมของ “สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย” สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานภาครัฐอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยในจังหวัดระนอง ภายใต้ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผลและตามเกณฑ์คุณภาพ การบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ (PMQA ๒๕๖๒) คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ๔.๐

มิติที่ ๑ ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลและการบรรลุพันธกิจ

ตัวชี้วัด : ร้อยละเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของโครงการที่สำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาจังหวัดระนอง ดำเนินการได้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

มิติที่ ๒ ผลลัพธ์ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตัวชี้วัด : ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยจังหวัดระนอง

มิติที่ ๓ ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร

ตัวชี้วัด : ร้อยละของผู้ดูแลเด็กปฐมวัยที่มีสมรรถนะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF)

มิติที่ ๔ ผลลัพธ์ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล

ตัวชี้วัด : ร้อยละของผู้นำองค์การที่มีสมรรถนะในศตวรรษที่ ๒๑ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF)

ตัวชี้วัด : ระดับความสำเร็จในการนำองค์กรตามหลักนิติธรรม ความโปร่งใส และจริยธรรม (ITA)

มิติที่ ๕ ผลลัพธ์ด้านงบประมาณ และการเงิน

ตัวชี้วัด : ร้อยละของการเบิกจ่ายงบประมาณในการขับเคลื่อนโครงการที่สำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาลและแผนพัฒนาจังหวัดระนองดำเนินการได้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

มิติที่ ๖ ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการและการจัดการเครือข่ายอุปทาน

ตัวชี้วัด : ร้อยละความสำเร็จการปรับปรุงกระบวนการและการจัดการเครือข่ายแบบบูรณาการผ่านระบบดิจิทัล

๓.๗ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัยเชิงบูรณาการในพื้นที่จังหวัดระนอง เมื่อวันที่ ๑๒-๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ณ โรงแรมเดอะกาลล่า อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่สำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่จังหวัดระนอง ออกแบบการทำงานร่วมกันของหน่วยงานในพื้นที่ภายใต้เป้าหมายที่สำคัญ ออกแบบตัวชี้วัดร่วม (Joint KPIs) ในการจัดการศึกษาปฐมวัยเชิงบูรณาการในพื้นที่ที่เชื่อมโยงตามเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยตามยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบบูรณาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยลักษณะการประชุมเป็นการแบ่งกลุ่ม เพื่อระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและจัดการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่จังหวัดระนอง โดยผู้เข้าร่วมประชุมได้สะท้อนความคิดเห็นและฝ่ายเลขานุการได้สรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

๑. จัดให้มี “แผนพัฒนาเด็กปฐมวัยและโครงการที่สำคัญ” โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐานในการขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดทุกจังหวัด

๒. จัดให้มีโครงสร้างและระบบการบริหารแบบเชิงบูรณาการในการ “พัฒนาเด็กปฐมวัย” ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดทุกจังหวัด

๓. จัดให้มีการพัฒนาบทบาทและคุณลักษณะของผู้บริหารทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับ “การพัฒนาเด็กปฐมวัย” ทุกจังหวัดโดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) เป็นฐาน

๔. จัดให้มี “การพัฒนาผู้ดูแลเด็กปฐมวัย” ให้มีสมรรถนะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยใช้ทักษะสมองส่วนการคิดเชิงบริหาร หรือ Executive Function (EF) ทุกจังหวัด

๕. จัดให้มีแนวทางและคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหาร การประสานงาน การดำเนินงาน การตรวจราชการ การนิเทศ การแนะนำ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลใน “การพัฒนาเด็กปฐมวัย” ภายใต้โครงสร้างการบริหารแบบเชิงบูรณาการทุกจังหวัดที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

๖. จัดให้มีกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและตัวชี้วัดในการดำเนินงานในลักษณะตัวชี้วัดร่วมของ “สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย” สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานภาครัฐอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยในทุกจังหวัด และจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ

๗. ส่งเสริมให้จังหวัดเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อการกระจายอำนาจและเพิ่มความอิสระคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาในระดับพื้นที่

ตอนที่ ๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. งานวิจัยภายในประเทศ

กรรณิการ์ กลิ่นหวาน (๒๕๕๖). ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย มี ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) การวางแผน ให้ความสำคัญกับคุณภาพของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การให้ความรู้ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชน ๒) การจัดองค์กรควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างที่เรียบง่าย มีความยืดหยุ่นและการทำงานเป็นทีม ๓) การนำควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูพัฒนาผู้บริหาร พัฒนานวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยและการสร้างแรงจูงใจ ๔) การควบคุม ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายใน การประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร และการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

เบญจนารถ อมรประสิทธิ์ (๒๕๕๖). ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด. มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) หลักการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ๒) คณะกรรมการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ๓) ขอบข่ายบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ ๔) แนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศ โดยที่รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดมีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดได้ในระดับมาก

บุญยกกุล หัตถถิ (๒๕๕๖) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก มีวัตถุประสงค์ ๑) วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก ๒) สร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ๑) องค์ประกอบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย ๗ ด้าน ด้านภาวะผู้นำ ด้านการจัดการกระบวนการ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านการสร้างทีมงาน ด้านการประเมินตนเอง ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้ปกครองและชุมชน และด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี ๒) รูปแบบเรื่อง รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสมกับสังคมไทย ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน มีมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาชัดเจน ใช้กระบวนการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพตามวงจร เดมิ่ง PDCA การใช้หลักธรรมาภิบาล การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม กำหนดวิสัยทัศน์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การสร้างบรรยากาศในการทำงาน การส่งเสริมพัฒนาครู การประเมินผลสัมฤทธิ์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การประกันคุณภาพการศึกษา ความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา การจัดการความรู้คุณธรรมและทักษะชีวิต การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน การสร้างความผูกพัน ผู้บริหารโรงเรียนใช้เทคโนโลยีในการบริหาร

จัดการและจัดการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีจัดเก็บสารสนเทศของโรงเรียน และการนำเทคโนโลยี มาให้ความรู้บริการชุมชน

ปริญญ ลอยเลิศหล้า (๒๕๕๙) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การนำนโยบายสู่การปฏิบัติของโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบองค์ประกอบการนำ นโยบายสู่การปฏิบัติของโรงเรียนมัธยมศึกษาและมีผลการยืนยันมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ถูกต้อง และเป็นประโยชน์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการนำ นโยบายสู่การปฏิบัติของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ ๑) การจัดระบบบริหารจัดการที่ดี มี ๑๕ ตัวแปร ดังนี้ ๑.๑) มีความเอาใจใส่ อย่างต่อเนื่องการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๑.๒) มีการเผยแพร่ข้อมูลในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๑.๓) มีการ จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ๑.๔) มีการจัดทำตารางการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ๑.๕) มีการตรวจสอบข้อมูล ความพร้อมของโรงเรียนก่อนนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๑.๖) มีการชี้แจงเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติ ให้บรรลุตามเป้าหมายในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๑.๗) มีการฝึกอบรมให้กับผู้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๑.๘) มีกระบวนการที่เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ๑.๙) มีการทำงานร่วมกันในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๑.๑๐) มีงบประมาณที่ใช้ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่เพียงพอ ๑.๑๑) มีการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบในการนำ นโยบายสู่การปฏิบัติให้กับโรงเรียน ๑.๑๒) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการกำหนดแนวทางการนำนโยบาย สู่การปฏิบัติให้กับโรงเรียน ๑.๑๓) มีการนำผลงานวิจัยมาใช้ในการกำหนดยุทธ ๑.๑๔) มีการเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของทางเลือกต่าง ๆ ที่จะใช้ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๑.๑๕) มีการกระตุ้น เสริมแรงและจูงใจ ในการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ ๒) การเสริมสร้างความเป็นผู้นำของผู้บริหาร มี ๑๗ ตัวแปร ดังนี้ ๑) ผู้บริหาร มีวิสัยทัศน์ ๒.๒) ผู้บริหารมีพลังสร้างสรรค์ ๒.๓) ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ ๒.๔) ผู้บริหารมีวุฒิภาวะทาง อารมณ์ ๒.๕) ผู้บริหารอำนวยการความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้กับครูในการปฏิบัติตามนโยบาย ๒.๖) ผู้บริหาร มีความเข้าใจในจิตวิทยาการบริหาร ๒.๗) ผู้บริหารมีความรอบคอบในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๒.๘) ผู้บริหารมีการปรับตัวได้ทันต่อเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดคิดไว้ก่อน ๒.๙) ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ ๒.๑๐) ผู้บริหารมีศาสตร์และศิลป์ในการทำงาน ๒.๑๑) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ๒.๑๒) ผู้บริหาร มีเป้าหมายในการทำงาน ๒.๑๓) ผู้บริหารมีการสื่อข้อความที่ชัดเจน ครบถ้วน สมบูรณ์ ๒.๑๔) ผู้บริหาร วิเคราะห์ความคุ้มค่าในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ๒.๑๕) ผู้บริหารมีความ จริงจังในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๒.๑๖) ผู้บริหารมีความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ๒.๑๗) ผู้บริหารมีความกล้าหาญ

องค์ประกอบที่ ๓) การจัดกระบวนการการบริหารนโยบาย มีตัวแปร ๑๐ ตัวแปร ดังนี้ ๓.๑) นโยบายมีมาตรฐานและวัตถุประสงค์ชัดเจน ๓.๒) นโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ๓.๓) นโยบายมีขอบเขตและกรอบชัดเจน ๓.๔) นโยบายมีเป้าหมายที่ชัดเจน ๓.๕) มีการให้ความสำคัญกับความชัดเจนของเป้าหมาย ๓.๖) มีการกำหนดนโยบายโดยหน่วยงาน ๓.๗) มีการ

ประกาศวัตถุประสงค์ของนโยบาย ๓.๘) มีการจัดลำดับความสำคัญของวัตถุประสงค์นโยบาย ๓.๙) มีกระบวนการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ๓.๑๐) มีการยึดเป้าหมายของนโยบายในการปฏิบัติ

องค์ประกอบที่ ๔) การจัดระบบบริหารแบบมีส่วนร่วม มีตัวแปร ๕ ตัวแปร ดังนี้ ๔.๑) ได้รับการสนับสนุนทางการเมืองในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๔.๒) บริบททางการเมืองส่งผลต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๔.๓) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนต่าง ๆ ในการกำหนดนโยบาย ๔.๔) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๔.๕) มีการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองท้องถิ่น

ณฐาภรณ์ ชื่อมาก (๒๕๕๙) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในที่ทำงานของครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในที่ทำงานของครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดตัวบ่งชี้ความสุขในที่ทำงานของครูปฐมวัย ๓) สร้างเกณฑ์การประเมินความสุขในที่ทำงานของครูปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ความสุขในที่ทำงานของครูปฐมวัยประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบหลัก ๑๕ องค์ประกอบย่อย และ ๖๔ ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ๑) ความคิดเชิงบวก มี ๓ องค์ประกอบย่อย ๑๖ ตัวบ่งชี้ ๒) ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี มี ๓ องค์ประกอบย่อย ๘ ตัวบ่งชี้ ๓) การเห็นคุณค่าในตัวเอง มี ๓ องค์ประกอบย่อย ๑๖ ตัวบ่งชี้ ๔) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร มี ๓ องค์ประกอบย่อย ๑๔ ตัวบ่งชี้ และ ๕) การรับรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญของตน มี ๓ องค์ประกอบย่อย ๑๐ ตัวบ่งชี้ ส่วนผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า โมเดลการวัดตัวบ่งชี้ความสุขในที่ทำงานของครูปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ปัทมนันท์ หิรัญธีรวัฒน์ (๒๕๖๐) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารครูผู้มีความสามารถสูงในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนเอกชนคาทอลิกในภาคตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการบริหารครูผู้มีความสามารถสูง พัฒนารูปแบบ การบริหารและตรวจสอบระดับการยอมรับรูปแบบการบริหารครูในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนเอกชนคาทอลิก ในภาคตะวันออกโดยใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผลการศึกษาลักษณะการบริหารครูผู้มีความสามารถสูงในศตวรรษที่ ๒๑ ของโรงเรียนเอกชนคาทอลิกในภาคตะวันออก อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ด้านการประเมินศักยภาพ ด้านการอบรมและพัฒนา และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน การสรรหา การดำรงรักษา การวางแผน อัตราค่าจ้างการบริหาร ค่าตอบแทนและผลประโยชน์ การวางแผนการสืบทอดตำแหน่ง และการคัดเลือกบุคลากร ตามลำดับ ๒) ผลการพัฒนารูปแบบครูผู้มีความสามารถสูงสังกัดโรงเรียนเอกชน พบว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีแนวคิดว่าการบริหารค่าตอบแทน ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินมีความสำคัญต่อการรักษาครูผู้มีความสามารถสูง ลำดับต่อมา คือ การดำรงรักษาบุคลากรการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และการสร้างความสมดุลในชีวิตตลอดจนด้านการประเมินศักยภาพหรือพรสวรรค์ ความรับผิดชอบ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และการมีมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ ๓. ผลการตรวจสอบระดับการยอมรับรูปแบบการบริหารครูผู้มีความสามารถสูงในศตวรรษที่ ๒๑ ของโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ย

ดังนี้ การบริหารค่าตอบแทน รองลงมาคือ การธำรงรักษาบุคลากร การประเมินศักยภาพ การวางแผนการสืบทอดตำแหน่ง การอบรมและการพัฒนา การสรรหาบุคลากร การวางแผนอัตรากำลัง การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการคัดเลือกตามลำดับ

นายสันติชัย ใจชุ่มชื่น (๒๕๖๑) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารนวัตกรรมการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า

๑. รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีองค์ประกอบ ๗ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการพัฒนาผู้เรียนโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ มี ๕๐ ประเด็น ๒) ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำและธรรมาภิบาลของผู้บริหาร มี ๔๕ ประเด็น ๓) ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร มี ๔๕ ประเด็น ๔) ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี ๔๕ ประเด็น ๕) ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการของโรงเรียน มี ๔๕ ประเด็น ๖) ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้และนวัตกรรม มี ๔๕ ประเด็น และ ๗) ด้านการพัฒนาคือความร่วมมือกับเครือข่ายในการจัดการศึกษา มี ๔๕ ประเด็น โดยในองค์ประกอบ แต่ละด้านมีกระบวนการบริหารจัดการตามหลักวงจรคุณภาพ ๔ ขั้นตอน และ ๑๕ ขั้นตอนย่อย ประกอบด้วย ๑) การวางแผน มี ๖ ขั้นตอนย่อย ๒) การนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ มี ๔ ขั้นตอนย่อย ๓) การตรวจสอบผลการดำเนินงาน มี ๒ ขั้นตอนย่อย และ ๔) การแก้ไขพัฒนาระบบ มี ๓ ขั้นตอนย่อย รวมทั้งหมด ๓๒๐ ประเด็น

๒. ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารนวัตกรรมการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติและมีขั้นตอนเหมือนกับรูปแบบที่สร้างขึ้น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

๒. งานวิจัยต่างประเทศ

Tummers, Lars Bekkers, Victor (๒๐๑๔) ได้ศึกษาการดำเนินการตามนโยบายระบบราชการระดับถนนและความสำคัญของดุลพินิจ ข้าราชการระดับถนนที่ดำเนินนโยบายสาธารณะมีอิสระในระดับหนึ่งหรือดุลพินิจในการทำงาน การติดตามการพูดคุย การใช้ดุลพินิจได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในเอกสารการดำเนินนโยบาย อย่างไรก็ตามนักวิชาการยังไม่ได้พัฒนารอบทฤษฎีเกี่ยวกับผลของการใช้ดุลพินิจ ซึ่งได้รับการทดสอบโดยใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ การศึกษานี้จึงพัฒนารอบทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบหลักสองประการของดุลพินิจ : ความหมายของลูกค้ำและความเต็มใจที่จะดำเนินการ ความสัมพันธ์ได้รับการทดสอบ โดยใช้แบบสำรวจจากผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลสุขภาพ ๑,๓๐๐ คนที่ใช้นโยบายใหม่ ผลลัพธ์เน้นย้ำความสำคัญของการใช้ดุลพินิจมีการแสดงผลกระทบของการค้นพบและวาระการวิจัยในอนาคต

Romane Viennet & Beatriz Pont. (๒๐๑๗) ได้ศึกษาการทบทวนวรรณกรรมนี้ มุ่งเน้นไปที่การดำเนินนโยบายการศึกษาจำกัดความกระบวนกรและตัวกำหนด มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงว่าการดำเนินนโยบายเกี่ยวข้องกับอะไร ระบบการศึกษาที่ซับซ้อน เพื่อสนับสนุนงานนโยบายการสร้างวรรณกรรมและตัวอย่างประเทศ บทนำจะเจาะลึกถึงสาเหตุที่จำเป็นต้องอัปเดตแนวคิดของการดำเนินนโยบาย

การศึกษาซึ่งกำหนดไว้เป็นจุดมุ่งหมายและกระบวนการเปลี่ยนแปลงหลายทิศทาง มีเป้าหมายเพื่อนำนโยบายที่เฉพาะเจาะจงไปสู่การปฏิบัติและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาในหลายระดับ เอกสารจะวิเคราะห์ปัจจัยที่ขัดขวางหรืออำนวยความสะดวกในกระบวนการและจัดกลุ่มตามสี่มิติ ซึ่งสนับสนุนการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบนโยบาย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บริบทที่เอื้อและสอดคล้องกัน กลยุทธ์การดำเนินการ นำเสนอข้อมูลทั่วไปตามขนาดเหล่านี้กรอบและชุดคำถามและหลักการเสริมสำหรับการดำเนินการที่สามารถทำได้ แนะนำผู้กำหนดนโยบายในการออกแบบวิเคราะห์ และดำเนินนโยบายการศึกษาของตนกระบวนการดำเนินการ

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ” ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

วิธีการที่ศึกษา

๑. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ รายงานการวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสถานศึกษาระดับปฐมวัย

๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ปฏิบัติและผู้ได้รับผลจากการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติโดยตรง ประกอบด้วย กลุ่มที่ ๑ กลุ่มผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มที่ ๒ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหาร ครูปฐมวัย กลุ่มที่ ๔ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแปลงนโยบายการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข

๓. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการสนทนากลุ่มผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกลุ่มเป้าหมาย ๖ ภูมิภาค ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในจังหวัด ในประเด็นรูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบาย

๔. การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาระดับปฐมวัยหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ โดยผู้วิจัยได้สังเกตการณ์จัดห้องเรียน ห้องอาหาร ห้องน้ำ ห้องนอน สนามเด็กเล่น การดูแลปฏิบัติต่อเด็ก การทำอาหาร การเตรียมอาหาร การรับเด็กก่อนเข้าสถานศึกษา การส่งเด็กกลับบ้าน

การเลือกพื้นที่ศึกษา

๑. ผู้วิจัยรวบรวมรายชื่อสำนักงานศึกษาธิการภาค จำนวน ๖ ภาค เป็นหน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ๑) สำนักงานศึกษาธิการภาคกลาง ๒) สำนักงานศึกษาธิการภาคใต้ ๓) สำนักงานศึกษาธิการภาคใต้ชายแดน ๔) สำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออก ๕) สำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๖) สำนักงานศึกษาธิการภาคเหนือ โดยสุ่มสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในแต่ละภาคเป็นตัวแทนพื้นที่ในการศึกษา ดังนี้

- ๑.๑ ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคกลาง ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี
- ๑.๒ ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชุมพร

- ๑.๓ ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคใต้ชายแดน ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส
 ๑.๔ ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออก ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา
 ๑.๕ ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี

๑.๖ ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย ๔ กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ ๑ ผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน ๖ คน กลุ่มที่ ๒ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด จำนวน ๖ คน กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหาร จำนวน ๑๘ คน ครูปฐมวัย จำนวน ๑๘ คน กลุ่มที่ ๔ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำนวน ๑๘ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

๑. แบบบันทึกข้อมูล (Record Form) ใช้ในการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการวิจัย
๒. แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview Guide) ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ ๑ ผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา กลุ่มที่ ๒ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด มีหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางการจัดการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท และกำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลส่วนราชการหรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด
๓. แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview Guide) ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหารโรงเรียน ครูปฐมวัย บุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่โดยตรงในการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ กลุ่มที่ ๔ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เป็นกลุ่มที่ได้รับผลจากการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด
๔. แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Guide) ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ ๑ ผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กลุ่มเป้าหมาย ๖ ภูมิภาค
๕. แบบสังเกต ใช้เป็นแนวทางการสังเกตสถานศึกษาในการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติในสถานศึกษา

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๑. ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นนำมาสร้างเป็นกรอบแนวทางในการสร้างเครื่องมือทั้ง ๔ ประเภท ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ฉบับที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ฉบับที่ ๒ แบบสังเกตสถานศึกษาปฐมวัย ฉบับที่ ๓ แบบสนทนากลุ่ม ฉบับที่ ๔
๒. นำเครื่องมือทั้ง ๔ ประเภท ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน พิจารณา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
๓. ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูล โดยใช้และผสมผสานวิธีการวิจัยที่เรียกว่า Multiple Triangulation (Yin, ๒๐๐๙) ด้าน Data Triangulation คือ การใช้แหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันในการศึกษาปรากฏการณ์เดียวกัน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาในหลายแหล่ง ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกต

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการวิเคราะห์ศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกต การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จะถูกวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แบบหน่วยบริบท (Contextual Unit)

บทที่ ๔ ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการศึกษาเอกสาร ผลการสัมภาษณ์ ผลการสังเกต สรุปลงการศึกษา ออกเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

- ๑.๑ ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- ๑.๒ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
- ๑.๓ ด้านประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
- ๑.๔ ด้านนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ของกระทรวงศึกษาธิการ
- ๑.๕ ด้านการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

ตอนที่ ๒ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ผลการสังเคราะห์สรุปข้อค้นพบ การนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ กลุ่มที่ ๑ กลุ่มผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มที่ ๒ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหาร ครูปฐมวัย กลุ่มที่ ๔ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

ตอนที่ ๓ ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผลการสังเคราะห์สรุปข้อค้นพบรูปแบบการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ประกอบด้วย ผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กลุ่มเป้าหมาย ๖ ภูมิภาค

ตอนที่ ๔ ผลการสังเกต (Observation)

ผลสรุปข้อสังเกตสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาระดับปฐมวัยหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ โดยผู้วิจัยได้สังเกตการณ์จัดห้องเรียน ห้องอาหาร ห้องน้ำ ห้องนอน สนามเด็กเล่น การดูแลปฏิบัติต่อเด็ก การทำอาหาร การเตรียมอาหาร การรับเด็กก่อนเข้าสถานศึกษา การส่งเด็กกลับบ้าน

ตอนที่ ๕ ผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ

ด้านคุณภาพของเด็ก ด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ตอนที่ ๑ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ รายงานการวิจัยบทความวิชาการ บทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสถานศึกษาระดับปฐมวัย

ผลการวิจัยเอกสาร ได้แบ่งการวิจัยเอกสารเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับศึกษาธิการจังหวัด และระดับสถานศึกษา พบว่า การขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ มีดังนี้

ระดับกระทรวงศึกษาธิการ

๑.๑ ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งที่ สพฐ.๑๒๒๓ / ๒๕๖๐ เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัด นำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย แทนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ เพื่อให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัด นำหลักสูตรไปใช้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่น โดยเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดหลักการไว้ ดังนี้ ๑) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน ๒) ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย ๓) ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลายได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัยและมีการพักผ่อนเพียงพอ ๔) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข ๕) สร้างความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษา กับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นหลักสูตรของสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับปฐมวัย แต่ละแห่งวางแผนหรือกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เด็กบรรลุมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนด สถานศึกษาต้องคำนึงถึงวิสัยทัศน์ จุดเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพบริบทและความต้องการของชุมชนมาออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

๑. จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา บนพื้นฐานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยสถานศึกษาต้องเชื่อมโยงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และสะท้อนให้เห็นหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เช่น การประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้สอนปฐมวัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

๒. การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยน ให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การสร้างหลักสูตรสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒.๑ ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน สภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

๒.๒ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดปรัชญาการศึกษา วิสัยทัศน์ ภารกิจหรือพันธกิจ เป้าหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ โดยโครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้รายปี เพื่อกำหนดประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ในแต่ละช่วงอายุ ระยะเวลาเรียน การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมิน พัฒนาการและการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาอาจกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ตามความเหมาะสม และความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

๒.๓ ประเมินหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้ใช้หลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นการประเมิน เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

๑.๒ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้ไว้เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ การประกันคุณภาพการศึกษา หมายความว่า การประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

๑.๒.๑ มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๑ เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการพัฒนาสนับสนุน กำกับดูแลและติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๑ มีจำนวน ๓ มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพเด็ก มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ ๓ การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของเด็ก

- ๑.๑ มีพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตนเองได้
- ๑.๒ มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้
- ๑.๓ มีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- ๑.๔ มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้

มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ

- ๒.๑ มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น
- ๒.๒ จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน
- ๒.๓ ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์
- ๒.๔ จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัย และเพียงพอ
- ๒.๕ ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์
- ๒.๖ มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ ๓ การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

- ๓.๑ จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ
- ๓.๒ สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข
- ๓.๓ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยี ที่เหมาะสมกับวัย
- ๓.๔ ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงและนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุง

การจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก

๑.๒.๒ มาตรฐานการศึกษาชาติระดับปฐมวัย คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ มาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ วัตถุประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาชาติระดับปฐมวัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการดูแลพัฒนา และจัดการศึกษาและการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดที่ดูแลเด็กในเวลากลางวัน ช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง อายุ ๖ ปีบริบูรณ์ หรือก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่สามารถนำไปใช้ประเมินการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกสังกัด เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดบริการและความต่อเนื่องของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) ได้จัดทำมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติขึ้น เป็นมาตรฐานกลางให้ทุกหน่วยงานใช้ร่วมกันประเมิน เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการดูแลพัฒนา และจัดการศึกษาสำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษา เป็นการปรับกระบวนการทัศน์ให้ใช้เด็กเป็นที่ตั้งของการกำหนดมาตรฐาน มาตรฐานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติเป็นมาตรฐานกลางให้ใช้เป็นหลัก ประเมินการดำเนินงานให้เป็นแนวเดียวกัน ตอบสนองต่อการบูรณาการงานพัฒนาเด็กปฐมวัยของ ๔ กระทรวงหลัก ได้แก่ ๑) กระทรวงศึกษาธิการ ๒) กระทรวงมหาดไทย ๓) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๔) กระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานกรุงเทพมหานคร สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เป็นเครื่องมือในการประเมินคุณภาพของการดำเนินงาน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดที่ดูแลเด็กในเวลากลางวัน ช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ ๖ ปีบริบูรณ์ หรือก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งใช้ได้กับทุกบริบทโดยได้มีการเทียบเคียงกับมาตรฐาน ของทุกหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว ร่วมกับมาตรฐานคุณภาพของภูมิภาคอาเซียนฯ ทั้งนี้ หากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่มีศักยภาพการให้บริการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพสูงกว่ามาตรฐานนี้ สามารถพิจารณาเพิ่มเติมเกณฑ์ ดังกล่าวได้ตามบริบท เช่น สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กเอกชน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการ พิเศษ โรงเรียนอนุบาลทั้งรัฐและเอกชน โรงเรียนอนุบาลนานาชาติ ฯลฯ

สาระของมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติประกอบด้วยมาตรฐาน ๓ ด้าน ได้แก่

มาตรฐานด้านที่ ๑ การบริหารจัดการ จำนวน ๕ ตัวบ่งชี้/ ๒๖ ข้อ

มาตรฐานด้านที่ ๒ กระบวนการดูแลจัดประสบการณ์ เรียนรู้ และเล่น จำนวน ๕ ตัวบ่งชี้/ ๒๐ ข้อ

มาตรฐานด้านที่ ๓ คุณภาพเด็กปฐมวัย - ๓ ก แรกเกิด ถึง ๒ ปี (๒ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน) จำนวน ๒ ตัวบ่งชี้/ ๗ ข้อ - ๓ ข ๓ ปี ถึง ๖ ปี (ก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑) จำนวน ๗ ตัวบ่งชี้/ ๒๒ ข้อ

๑.๒.๓ การเปรียบเทียบมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ๒๕๖๑ มีจำนวน ๓ มาตรฐาน ๑๔ ประเด็นการพิจารณา การประเมินตามมาตรฐานเป็นไปตามหลักการตัดสินโดยอาศัยความเชี่ยวชาญ (Expert Judgment) การตรวจทานผลการประเมิน โดยคณะกรรมการประเมินในระดับเดียวกัน (Peer Review) โดยเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ ใช้การประเมินแบบองค์รวม (Holistic Assessment) การประเมินหลักฐาน เชิงประจักษ์ (Evidence-Based Assessment) เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ มี ๕ ระดับ ระดับยอดเยี่ยม (๕) ระดับดีเลิศ (๔) ระดับดี (๓) ระดับปานกลาง (๒) ระดับกำลังพัฒนา (๑) มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติ มีจำนวน ๓ มาตรฐาน ๑๗ ตัวบ่งชี้ และประเด็นการพิจารณา ๖๘ ข้อ ใช้วิธีการประเมิน เป็น Analytic ใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาและหลักฐานเชิงประจักษ์ การประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพที่เน้น การดูแลพัฒนาและการจัดการศึกษาให้เหมาะกับเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล พิจารณาตามรายตัวบ่งชี้เป็นราย ข้อย่อย ๔ ระดับคะแนน คือ ไม่ผ่าน (๐) ผ่านขั้นต้น (๑) ดี (๒) และดีมาก (๓) นำคะแนนมาตรฐานแต่ละด้าน คิดเป็นร้อยละแล้วนำมารวมกัน ๓ ด้าน เฉลี่ยเป็นคะแนนรวม เกณฑ์สรุปผลการประเมินสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัย มีระดับ ๔ ระดับ ได้แก่ ดีมาก (A) คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ดี (B) คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ ๖๐ - ๗๙.๙๙ ผ่านเกณฑ์ขั้นต้น (C) คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ ๔๐ - ๕๙.๙๙ ต้องปรับปรุง (D) คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า ร้อยละ ๔๐ สรุปตารางเปรียบเทียบมาตรฐานการศึกษาทั้ง ๒ ประเภทได้ดังนี้

ตารางที่ ๑ ตารางการเปรียบเทียบมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย & มาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

อายุ ๓ ปี ถึง ๖ ปี (ก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑)	อายุ ๓ ปี ถึง ๖ ปี (ก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑)
<p>มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของเด็ก (จำนวน ๔ ประเด็น)</p> <p>๑.๑ มีพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตนเองได้</p> <p>๑.๒ มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้</p> <p>๑.๓ มีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม</p> <p>๑.๔ มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้</p>	<p>มาตรฐานด้านที่ ๓ คุณภาพของเด็กปฐมวัย (จำนวน ๗ ตัวบ่งชี้ ๒๒ ข้อ)</p> <p>๓.๑ เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม</p> <p>๓.๒ เด็กมีพัฒนาการสมวัย</p> <p>๓.๓ เด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว</p> <p>๓.๔ เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ</p> <p>๓.๕ เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์</p> <p>๓.๖ เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร</p> <p>๓.๗ เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัย และเป็นพลเมืองดี</p>
<p>มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ (จำนวน ๖ ประเด็น)</p> <p>๒.๑ มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น</p> <p>๒.๒ จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน</p> <p>๒.๓ ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์</p> <p>๒.๔ จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์</p> <p>๒.๕ ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์</p> <p>๒.๖ มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม</p>	<p>มาตรฐานด้านที่ ๑ การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (จำนวน ๕ ตัวบ่งชี้ ๒๖ ข้อ)</p> <p>๑.๑ การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ</p> <p>๑.๒ การบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานที่สังกัด</p> <p>๑.๓ การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย</p> <p>๑.๔ การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้</p> <p>๑.๕ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน</p>
<p>มาตรฐานที่ ๓ การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ (จำนวน ๔ ประเด็น)</p> <p>๓.๑ จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ</p> <p>๓.๒ สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข</p> <p>๓.๓ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย</p>	<p>มาตรฐานด้านที่ ๒ ครู/ผู้ดูแลเด็ก และให้การดูแลจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย (จำนวน ๕ ตัวบ่งชี้ ๒๐ ข้อ)</p> <p>๒.๑ การดูแลและพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน</p> <p>๒.๒ การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ</p> <p>๒.๓ การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ-สังคม ปลูกฝังคุณธรรมและความเป็นพลเมืองดี</p> <p>๒.๔ การส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในชั้นถัดไป</p>

อายุ ๓ ปี ถึง ๖ ปี (ก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑)	อายุ ๓ ปี ถึง ๖ ปี (ก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑)
๓.๔ ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงและนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก	

มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้สถานศึกษาระดับปฐมวัย ใช้ปีการศึกษา ๒๕๖๑ มี จำนวน ๓ มาตรฐาน ๑๔ ประเด็น ส่วนมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัย แห่งชาติ คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ มีจำนวน ๓ มาตรฐาน ๑๗ ตัวบ่งชี้ ใช้เทียบเคียงในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ความแตกต่างของมาตรฐาน ได้แก่ ลำดับของมาตรฐาน รายละเอียดวิธีการประเมินตามมาตรฐาน มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๑ สถานศึกษาใช้เป็นหลักเทียบเคียงประเมินตนเอง ในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเขียน รายงานประจำปี ส่วนมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เป็นการประเมินตนเองของสถานศึกษา ในระบบออนไลน์ ผลการประเมินแบ่งออกเป็น ๔ ระดับ ได้แก่ ระดับดีมาก ระดับดี ระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ระดับต้องปรับปรุง มาตรฐานการพัฒนเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เป็นการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาเด็ก ปฐมวัยเป็นรูปธรรม และบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดบริการให้เด็กปฐมวัยทุกคนในพื้นที่ ได้รับการพัฒนาตามวัยอย่างรอบด้านอย่างมีคุณภาพ และต่อเนื่อง ปรับปรุงการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกรูปแบบ และจัดเก็บข้อมูลเด็กปฐมวัยให้เป็นปัจจุบัน มาตรฐาน การพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ ได้แก่ กรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ สำนักงานกรุงเทพมหานคร สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ความแตกต่างของมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยตามประกาศกระทรวงศึกษา และมาตรฐาน สถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ในด้านการจัดเก็บข้อมูลและการใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนา มีความแตกต่างกัน สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการใช้มาตรฐานทั้ง ๒ ประเภท ซึ่งเป็นภาระงานของสถานศึกษาในการ ประเมินผลการจัดการศึกษาปฐมวัย สภาพปัญหา พบว่า ครูระดับปฐมวัยส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการใช้มาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัย การรายงานเข้าระบบการประเมินออนไลน์ของกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) ที่เข้าระบบได้ยาก ระบบไม่สามารถรองรับการเข้าถึงของสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดเก็บข้อมูลการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงไม่ครอบคลุมในระดับประเทศ

๑.๓. ด้านการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กตามหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๑ การประเมิน พัฒนาการนั้น เป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ผลที่ได้ จากการสังเกตพัฒนาการเด็ก ต้องนำมาจัดทำสารนิทัศน์ หรือจัดทำข้อมูลหลักฐาน หรือเอกสารอย่างเป็นระบบ ด้วยการรวบรวมผลงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคลที่สามารถบอกเรื่องราวหรือ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับว่าเด็ก

เกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ทั้งนี้ ให้นำข้อมูลผลการประเมิน พัฒนาการเด็กมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมและส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนา ตามจุดหมายของหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง การประเมินพัฒนาการควรมีหลัก ดังนี้ ๑) วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ ๒) ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน ๓) ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ตลอดปี ๔) ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง จากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ไม่ควรใช้แบบทดสอบ ๕) สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก สำหรับวิธีการ ประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึก พฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในปีการศึกษา ๒๕๖๑ โดยประเมินพัฒนาการนักเรียนทั้ง ๔ ด้านตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งดำเนินการประเมินนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด โรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ และโรงเรียนทั่วไปที่จัดการระดับปฐมวัย ผลการประเมินพัฒนาการระดับประเทศ พบว่า ผลการประเมิน พัฒนาการในภาพรวมทุกด้านระดับประเทศ เด็กส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับดีสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๐๐ ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ ๑๓.๐๐

เมื่อจำแนกตามระดับคุณภาพรายพัฒนาการระดับประเทศ เด็กส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ระดับดีสูงสุด ร้อยละ ๙๕.๙๖ รองลงมา คือ พัฒนาการด้านสังคม ร้อยละ ๙๕.๘๐ พัฒนาการด้านสติปัญญา ร้อยละ ๗๖.๑๒ และพัฒนาการด้านร่างกาย ร้อยละ ๗๔.๖๙ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ จากผลการประเมินพัฒนาการของเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในระดับสถานศึกษา ควรสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูปฐมวัย ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องในจำนวน ๖ เรื่องดังนี้

- ๑) การจัดประสบการณ์พัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวมอย่างเต็มตามศักยภาพโดยเน้นการบูรณาการ
- ๒) การส่งเสริมสุขอนามัยของเด็ก ได้แก่ การรักษาความสะอาดมือและเล็บมือ เท้าและเล็บเท้า ปาก ลิ้น ฟัน การล้างมือหลังจากการใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม เป็นต้น
- ๓) ส่งเสริมการฝึกทักษะการสื่อสาร การคิด และการแสวงหาความรู้ การพัฒนาความคิดรวบยอด คิดเชิงเหตุผลสังเกตจำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์แก้ปัญหาและมิติสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง
- ๔) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ควรให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวโดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ และดนตรี เป็นสื่อใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก
- ๕) การให้โอกาสเด็กได้เล่น ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยเน้นให้มีการวางแผน เลือก ตัดสินใจและลงมือปฏิบัติ

๖) การประเมินพัฒนาการเด็ก ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตลอดจนนำผลการประเมินมาใช้ในการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์พัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

๗) ส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังภาวะทุพโภชนาการและภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์

๑.๔. นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ สรุปได้

ดังนี้

ตารางที่ ๒ นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ – ๒๕๖๔

ปีการศึกษา	นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ	ประกาศ
๒๕๖๒	<p><u>ระดับก่อนอนุบาล</u> เน้นประสานหน่วยงานอื่น ในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนในด้านสุขภาพและโภชนาการ</p> <p><u>ระดับอนุบาล</u> เน้นความร่วมมือ รัฐ ท้องถิ่น เอกชน พ่อแม่ และผู้ปกครอง ในการจัดศึกษาระดับอนุบาล โดยมีจุดเน้น</p> <p>๑) พัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม</p> <p>๒) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้ปนเล่น เรียนรู้อย่างมีความสุข และสร้างกิจกรรมเสริม</p>	ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒
๒๕๖๓	<p><u>ระดับก่อนอนุบาล</u> เน้นการประสานงานกับส่วนราชการ และชุมชนในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนในด้านสุขภาพและโภชนาการ และจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับระบบโรงเรียนปกติ</p> <p><u>ระดับอนุบาล</u> เน้นสร้างความร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อออกแบบกิจกรรมการพัฒนาทักษะที่สำคัญด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะด้านสมอง ทักษะความคิดความจำ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการรู้จักประเมินตนเอง</p>	ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๒
๒๕๖๔	<p>จัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้ยึดหลักพัฒนาการเด็กอย่างเป็นองค์รวม (Holistic Development) ดังนี้</p> <p>๑) การพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ตามหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐</p> <p>๒) เพิ่มความสำคัญการพัฒนาด้านตัวตน (Self-Development)</p> <p>๓) เพิ่มความสำคัญการพัฒนาทักษะสมอง (Executive Function)</p> <p>เป้าหมายความสำเร็จ : เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยอย่างรอบด้านและสมดุล มีความเชื่อมั่น และมีความภูมิใจในตนเอง</p>	ประชุมทางไกล มอบนโยบายและแนวทาง ปฏิบัติการจัดการศึกษาและ การเรียนรู้เด็กปฐมวัย ณ วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓ และประกาศ ณ วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๒ -๒๕๖๔ เน้นการจัดการศึกษาปฐมวัยให้เด็กมีความพร้อม และมีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ตามหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ การขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นสู่การปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้

๑. ให้ส่วนราชการ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ นำนโยบายและจุดเน้นเป็นกรอบแนวทางมาใช้ในการวางแผนและจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. ให้มีคณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และรายงานการขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นสู่การปฏิบัติในพื้นที่ โดยให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน สำนักงานศึกษาธิการภาค และสำนักตรวจราชการและติดตามประเมินผล สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ โดยมีบทบาทภารกิจในการตรวจราชการ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

๓. กรณีมีปัญหาในเชิงพื้นที่หรือขัดข้องในการปฏิบัติงาน ให้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการแก้ไขในระดับพื้นที่ก่อน โดยใช้ภาคีเครือข่ายในการแก้ไขข้อขัดข้อง พร้อมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการติดตาม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตามลำดับ

๑.๕ การดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ระดับศึกษาธิการจังหวัด

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ (ภาคและจังหวัด) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทุกแห่ง ได้รับงบประมาณในการส่งเสริม สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจัดทำโครงการ ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในพื้นที่จังหวัด เพื่อให้รองรับและสอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้ ๑) เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัด ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ ๒) เพื่อทบทวน ตรวจสอบการจัดทำข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาปฐมวัย แผนที่ตั้งของสถานศึกษาระดับปฐมวัย (School map) และแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยเชิงบูรณาการระดับจังหวัด ๓) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยให้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ๔) เพื่อคัดเลือกและขยายผลรูปแบบ/วิธีปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย นำเสนอผลงานในระดับภาคและระดับประเทศ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทุกจังหวัด ได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ตามกรอบงานที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนด จัดทำข้อมูลสารสนเทศ เด็กปฐมวัยระดับจังหวัด แผนพัฒนาการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยเชิงบูรณาการระดับจังหวัด จัดทำโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่จังหวัด มีกิจกรรมการจัดทำระบบสารสนเทศด้านเด็กปฐมวัย การประชุม/อบรมพัฒนาบุคลากรด้านปฐมวัย มีการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นด้านปฐมวัย มีกิจกรรมบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย สภาพปัญหาการขับเคลื่อนการดำเนินการตามมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ได้แก่ ระบบการบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ สถานพัฒนาเด็ก

ปฐมวัยตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ความเข้าใจของสถานศึกษาในการบันทึกข้อมูล ระบบการบันทึกข้อมูลไม่สามารถรองรับการดำเนินงานของสถานศึกษาทุกแห่ง ขาดความเชื่อมโยงในการประเมินเด็กปฐมวัยกับงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

การนำนโยบายจัดการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตัวแทนทั้ง ๖ ภาค ของประเทศ โดยศึกษาจากรายงานผลการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ระดับปฐมวัย ประเด็นการนิเทศ ได้แก่ ๑) สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและประกาศค่าเป้าหมาย ๒) สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ๓) สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ๔) สถานศึกษามีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ๕) สถานศึกษามีการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ๖) สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและจัดส่งให้หน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่กำกับดูแล ดังนี้

๑. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี (จังหวัดภาคกลาง)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี ได้มีนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ โรงเรียนเอกชนในความรับผิดชอบ จำนวน ๒๔ โรงเรียน โรงเรียนเอกชนมีนวัตกรรม/แบบอย่างที่ดี (Innovation/Best Practice) ระดับปฐมวัย ดังนี้ มาตรฐานที่ ๑ ด้านคุณภาพเด็ก ได้แก่ สื่อมัลติมีเดียในการฝึกพูด Conversation Documentary สารคดีภาษาอังกฤษ (โรงเรียนสารสาสน์วิเทศกาญจนบุรี) กิจกรรม Project Approach (โรงเรียนสารสาสน์วิเทศท่ามะกา) แนวทางการสอนแบบ “เรกจิโอ เอมีเดีย” (โรงเรียนต้นกล้าแห่งปัญญา) เชื่อมซีตัวเลข (โรงเรียนอำนวยการวิทย์กาญจนบุรี) หุ่นมือประกอบการเล่านิทาน (โรงเรียนรัฐวิทย์วิทยา) มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ การบริหารหลักสูตรแนวนีโอฮิวแมนนิส (โรงเรียนบ้านอู่รัก) Project Approach, Morning Activity (โรงเรียนตรุณากาญจนบุรี) การบริหารงานแบบ MICS (โรงเรียนต้นกล้าแห่งปัญญา) Project Vinai Education Online, zoom (โรงเรียนวินัยนุกูล) การบริหารจัดการแบบพหุปัญญา (โรงเรียนอนุบาลเมฆบัณฑิต) มาตรฐานที่ ๓ การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ได้แก่ เกมกระโดดตามรอยเท้า, นุ่มนึ่มหนูทำได้ (โรงเรียนถาวรวิทยา) กิจกรรมสองภาษาพาสนุก (โรงเรียนสารสาสน์วิเทศท่ามะกา) แนวทางการสอนแบบ “เรกจิโอ เอมีเดีย” (โรงเรียนต้นกล้าแห่งปัญญา) Card fruit (โรงเรียนรัฐวิทย์วิทยา) การจัดประสบการณ์แบบพหุปัญญา (โรงเรียนอนุบาลเมฆบัณฑิต)

๒. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชุมพร (จังหวัดภาคใต้)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชุมพร ได้มีนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ โรงเรียนเอกชนในความรับผิดชอบ จำนวน ๒๖ โรงเรียน โรงเรียนเอกชนมีนวัตกรรม/แบบอย่างที่ดี (Innovation/Best Practice) ระดับปฐมวัย ดังนี้ มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ บ้านสี่คุณธรรม (โรงเรียนนิรมลชุมพร) มาตรฐานที่ ๓ การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ได้แก่ ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์เน้น

กระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะทางสังคมสำหรับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ ๒ (โรงเรียนอนุบาลเมืองชุมพรวัดสุบรรณนิมิตร)

๓. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส (จังหวัดภาคใต้ชายแดน)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส ได้มีทิศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ โรงเรียนเอกชนในความรับผิดชอบ จำนวน ๙๑ โรงเรียน โรงเรียนเอกชนมีนวัตกรรม/แบบอย่างที่ดี (Innovation/Best Practice) ระดับปฐมวัย ดังนี้ มาตรฐานที่ ๑ ด้านคุณภาพเด็ก ได้แก่ โครงการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง ๔ ด้าน/ละหมาดดูอาฮ์/ท่องบทสวด มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ สื่อนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้/การกล่าวสละม/การไหว้ มาตรฐานที่ ๓ การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ได้แก่ กิจกรรมคณิตคิดสนุก

๔. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา (จังหวัดภาคตะวันออก)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้มีทิศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ โรงเรียนเอกชนในความรับผิดชอบ จำนวน ๒๘ โรงเรียน โรงเรียนเอกชนมีนวัตกรรม/แบบอย่างที่ดี (Innovation / Best Practice) ระดับปฐมวัย ดังนี้ มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยโดยใช้ ๓ กิจกรรม ๙ ผลสัมฤทธิ์ ๓ Activities ๙ Achievement ปี ๒๕๖๑ มาตรฐานที่ ๓ การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ๖ ศูนย์สร้างสมอง ปี ๒๕๖๒

๕. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี (จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ได้มีทิศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ โรงเรียนเอกชนในความรับผิดชอบ จำนวน ๖๐ โรงเรียน โรงเรียนเอกชนมีนวัตกรรม/แบบอย่างที่ดี (Innovation /Best Practice) ระดับปฐมวัย ดังนี้ มาตรฐานที่ ๑ ด้านคุณภาพเด็ก ได้แก่ หมู่บ้านคุณธรรม หนูน้อยนักออม หนูน้อยไหว้สวย สื่อสร้างสรรค์พัฒนาการ ๔ ด้าน มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารจัดการ ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ระบบบริหารแบบ SPS (Salesian Preventive System) มาตรฐานที่ ๓ การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning การพัฒนากิจกรรมการสอนแบบ Project Approach ตลาดพอเพียง พ่อแม่ช่วยสอนลูก บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย

๖. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ (จังหวัดภาคเหนือ)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ ได้มีทิศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ โรงเรียนเอกชนในความรับผิดชอบจำนวน ๑๓๐ โรงเรียน โรงเรียนเอกชนมีนวัตกรรม/แบบอย่างที่ดี (Innovation/Best Practice) ระดับปฐมวัย ดังนี้ มาตรฐานที่ ๑ ด้านคุณภาพเด็ก ได้แก่ ห้องเรียน Studio/การเรียนการสอนแบบโครงการ (Project Approach)/Smart Flower Model /We love stories/การบริหารจัดการเรียนรู้ทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษระดับปฐมวัย มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารจัดการ

ได้แก่ การทำวิจัยที่เข้มข้นและวิจัยในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมด้านพฤติกรรมระเบียบวินัยและด้านพัฒนาการเด็ก ให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมตามวัยตามหลักปรัชญาและอัตลักษณ์ของโรงเรียน/โปรแกรมข้อมูลนักเรียน/ระบบสื่อมัลติมีเดียภายในห้องเรียน/ห้องเรียน Online โดยระบบ Google Classroom มาตรฐานที่ ๓ การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ได้แก่ กิจกรรมทักษะ EF (Executive Functions)

สรุปผลการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

ระดับกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการ ดังนี้ ๑) ประกาศให้สถานศึกษาได้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ๒) จัดทำคู่มือหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย ๓) จัดประเมินพัฒนาการเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ๔) ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ๕) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ๒๕๖๑ ๖) มาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒๕๖๒ ๗) ประกาศนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยทุกปีงบประมาณ

ระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พบว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ได้ดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ ๑) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยเชิงบูรณาการระดับจังหวัด ๒) ได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ ตามกรอบงานที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ๓) จัดทำข้อมูลสารสนเทศเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ๔) นิเทศติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นด้านปฐมวัย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทั้ง ๖ แห่ง มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยผ่านโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่และการขับเคลื่อนงานปฐมวัยของกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนในพื้นที่ โดยใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชนในการพัฒนาครูเอกชน

ระดับสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกแห่ง ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ๒๕๖๑ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ สำหรับสถานศึกษาท้องถิ่น (อปท.) ใช้มาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒๕๖๒ ในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในปัจจุบัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงานของสถานศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีวิธีปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ ๒ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ประกอบด้วย กลุ่มที่ ๑ กลุ่มผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มที่ ๒ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหาร ครูปฐมวัย กลุ่มที่ ๔ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแปลงนโยบายการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการสู่การปฏิบัติกลไกขับเคลื่อนการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

ผลการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

๑. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย (Policy Standard and Objectives)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ดำเนินงาน ดังนี้ ๑) มีนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน และมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานตามนโยบาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการดูแลและพัฒนาในการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีพัฒนาการสมวัย ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา/สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒) มีแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยที่จัดทำโดยองค์กรบุคคลที่มีความรู้ และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรชุมชน โดยในส่วนของภาครัฐมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลัก ๓) มีโครงการฯ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัดที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการ กศจ. ๔) มีมาตรฐานของนโยบาย และมีมาตรการการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในระดับจังหวัด โดยกำหนดเป้าหมาย/ตัวชี้วัด ที่ชัดเจน

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

สภาพปัญหา พบว่า ในระดับจังหวัดมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการปฐมวัยและคุณภาพการจัดบริการ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะการดูแลเลี้ยงดูที่ถูกต้องตามวัย ขาดการเตรียมความพร้อมระหว่างรอยเชื่อมต่อกับปฐมวัยไปยังระดับประถมศึกษา รวมถึงปัญหาการเร่งเรียนเขียนอ่านในเด็กปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชน

สรุปได้ว่า มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานที่ใช้ขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ มาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความชัดเจน แต่ยังไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงของสถานศึกษาที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เนื่องจากมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายในตามกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา ๒๕๖๑ และมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มีความแตกต่างกันในด้านการประเมินและจัดเก็บข้อมูล

๒. ทรัพยากรนโยบาย (Policy Resources)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ได้รับจัดสรรงบประมาณในการขับเคลื่อนนโยบาย จากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดทำโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย และจัดกิจกรรมการนิเทศแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดประชุมจัดทำสารสนเทศปฐมวัย ตามกรอบ/ขอบเขตการดำเนินงาน มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน เพียงพอ สามารถดำเนินการได้ครบถ้วน บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนด

กิจกรรมที่ดำเนินการภายในโครงการ ได้แก่ ๑) จัดประชุม/อบรมพัฒนาครูและบุคลากรด้านปฐมวัยในพื้นที่ ๒) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจังหวัดจัดทำข้อมูลสารสนเทศเด็กปฐมวัยจังหวัดในระบบออนไลน์ ๓) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยและประชุมรายงานผลการนิเทศ /วิเคราะห์

ข้อมูล/สรุปและอภิปรายผลการนิเทศ ๔) ประชุมปฏิบัติการส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านปฐมวัยในพื้นที่จังหวัด เพื่อคัดเลือกรูปแบบ/แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

สรุปได้ว่า การนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ด้านทรัพยากรของนโยบาย ผลการศึกษาพบว่า สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดสรรงบประมาณการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ (ภาคและจังหวัด) ให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทุกแห่งมีงบประมาณเพียงพอต่อการดำเนินงาน เนื่องจากการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับภูมิภาคของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดได้มีงบประมาณในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยจากต้นสังกัดของตนเอง

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสถานศึกษาขาดการสร้างความรับรู้และความเข้าใจในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านเด็กปฐมวัยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้สะดวก รวดเร็ว มีข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ยังไม่สามารถดำเนินการได้ครบทุกหน่วยงาน ต้องแก้ปัญหาโดยขยายระยะเวลาในการดำเนินงานในการจัดเก็บข้อมูล และออกแบบสอบถามให้สถานศึกษาระดับปฐมวัย และสถานพัฒนาเด็กได้รายงานทางไลน์ได้อีกช่องทางหนึ่ง เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓. การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมบังคับใช้ (Inter-Organizational Communication and Enforcement Activities)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีการจัดสื่อสารการดำเนินงานตามนโยบายให้หน่วยงานทางการศึกษาภายในจังหวัด สถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีการ ต่อไปนี้ ๑) การประชุมชี้แจงคณะทำงาน/คณะกรรมการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย ๒) ประชุมสร้างการรับรู้นโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับปฐมวัย ๓) ประชุมปฏิบัติการส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านปฐมวัยในพื้นที่จังหวัด เพื่อคัดเลือกรูปแบบ/แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ๔) จดหมายข่าวประชาสัมพันธ์/กลุ่มไลน์/FACEBOOK ๕) รายงานผลการดำเนินงานทางเอกสาร เว็บไซต์ และสื่อออนไลน์ ๖) กำหนดแนวทางปฏิบัติในระดับจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนงานนโยบายตามขอบเขตที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดให้ โดยเน้นการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นปัจจัยให้การขับเคลื่อนนโยบายสู่ความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานทางการศึกษาทุกหน่วยงานได้รับทราบแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศทุกปีงบประมาณ การติดต่อสื่อสารเพื่อนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นการสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้ปฏิบัติงานขับเคลื่อนงานนโยบายในระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ใช้วิธีการประสานงานเชิญประชุม แต่งตั้งคณะทำงานและใช้การสื่อสารโดยใช้โปรแกรม CONFERENCE ,LINE , FACEBOOK ระหว่างสถานศึกษาเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดไม่พบปัญหาในการดำเนินงาน

๔. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (Characteristics of the Implementing Agencies)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด นำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ได้แก่ การขับเคลื่อนงานการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยศึกษานิเทศก์ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในแต่ละแห่ง ศึกษานิเทศก์มีศักยภาพเพียงพอในการปฏิบัติงาน หน่วยงานทางการศึกษาในพื้นที่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย มีศักยภาพในการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับสถานศึกษาระดับปฐมวัย มีการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาทุกแห่งในระดับภูมิภาค มีการมอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบที่มีโครงสร้างอย่างเป็นทางการ โดยเริ่มตั้งแต่ประกาศนโยบายของแต่ละหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ โดยมีผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ควบคุมและกำกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ชัดเจนสามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและตำแหน่งภายในหน่วยงาน และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้ดำเนินงานตามนโยบายตามที่ประกาศได้ตามบริบทของสถานศึกษา

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดไม่พบปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

๕. เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมขององค์กรที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Economic, Social, and Political Conditions) เช่น ลักษณะของมติมหาชน และกลุ่มผลประโยชน์

สภาพแวดล้อมของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกับทุกหน่วยงานทางการศึกษาของจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัดเข้าร่วมประชุมหัวหน้าส่วนราชการของจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดได้ส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านปฐมวัยในพื้นที่จังหวัดผ่านคณะอนุกรรมการพัฒนาการศึกษา นำวาระเพื่อทราบและพิจารณาเข้าที่ประชุมคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.) เพื่อดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัด

สรุปได้ว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทั้ง ๖ ภาค มีทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่เพียงพอ กล่าวคือ ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับภูมิภาค ซึ่งระดับจังหวัดยังมีหน่วยงานทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยจากต้นสังกัดของตนเอง ทำให้สถานศึกษาแต่ละสังกัดได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัด

การศึกษาระดับปฐมวัย เด็กปฐมวัยได้รับการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย และมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยบางแห่ง ยังขาดการได้รับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นเนื่องจากเป็นสถานศึกษาเอกชน

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดไม่พบปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

๖. ทิศนคติของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (The Disposition of Implementers)

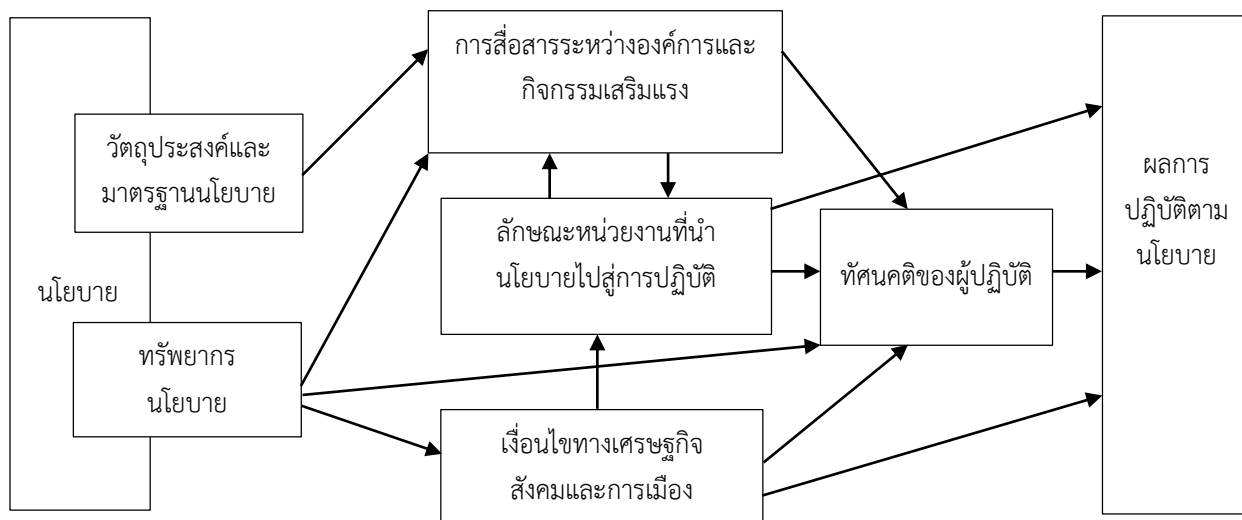
ผู้รับผิดชอบโครงการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด รับนโยบายไปปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความตั้งใจในการรับรื้อนโยบายในการจัดการศึกษาปฐมวัย จากการประชุมสัมมนา และอบรมพัฒนาตนเอง มีความรู้ความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างดี ยอมรับและนำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยการบูรณาการให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมีการรับรู้และเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทั้ง ๖ ภาค ได้ดำเนินงานตามโครงการฯ เป็นแนวทางเดียวกันให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ นอกจากนี้ ได้มีการประสานความร่วมมือในการนำนโยบายปฐมวัยไปปฏิบัติระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาในระดับภูมิภาค เพื่อขับเคลื่อนงานจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัด เนื่องจากนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญ เป็นเป้าหมายของการดำเนินงานในฐานะหน่วยงานที่ต้องทำงานแบบบูรณาการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาทุกหน่วยงาน หน่วยงานทางการศึกษาในระดับภูมิภาคที่ได้ร่วมมือในการดำเนินงานแบบบูรณาการ ได้แก่ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อปท. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพป.) สำนักงานตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ทุกหน่วยงานทางการศึกษาในระดับภูมิภาคมีความเข้าใจต่อนโยบายเกิดการยอมรับและสามารถตอบสนองต่อนโยบายได้เป็นอย่างดี มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามนโยบายให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

การจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านปฐมวัยเป็นปัญหาในระดับจังหวัด หน่วยงานทางการศึกษาในระดับจังหวัดยังขาดการสร้างการรับรู้ในการจัดทำสารสนเทศระดับปฐมวัยกับสถานศึกษาระดับปฐมวัย แนวทางการแก้ปัญหา หน่วยงานระดับกระทรวง/กรม ควรจัดประชุมการสร้างความรู้และความเข้าใจในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านเด็กปฐมวัย ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดประชุมหัวหน้าส่วน/หัวหน้าหน่วยงานระดับจังหวัด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ประกอบด้วย ๗ ปัจจัย ๑) มาตรฐานและวัตถุประสงค์ ๒) ทรัพยากรของนโยบาย ๓) การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ ๔) ลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ๕) เงื่อนไขและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ๖) ความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบาย ๗) กลไกการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ

แผนภาพที่ ๘ รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๗. กลไกการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ

กลไกการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า การนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ได้มีการดำเนินงานโครงการบรรลุตามเป้าหมาย กล่าวคือ ได้ดำเนินงานตามโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ (ภาคและจังหวัด) โดยขับเคลื่อนตามกรอบงานที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ได้แก่ ๑) นิเทศ ติดตาม การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ ๒) ทบทวน ตรวจสอบการจัดทำข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาปฐมวัย แผนที่ตั้งของสถานศึกษาระดับปฐมวัย (School map) และแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยเชิงบูรณาการระดับจังหวัด ๓) พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ๔) คัดเลือกและขยายผลรูปแบบ/วิธีปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย นำเสนอผลงานในระดับภาคและระดับประเทศ

๗.๑ การสนับสนุนให้ความร่วมมือของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยระดับจังหวัด มีหน่วยงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ให้ความร่วมมือขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับจังหวัด การขับเคลื่อนตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยของหน่วยงานต้นสังกัดของตนเอง และยังให้ความร่วมมือกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในการพัฒนารูปแบบทุกสังกัด ซึ่งเป็นการทำงานบูรณาการร่วมกันในระดับจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจัดกิจกรรมการนิเทศติดตามการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับสถานศึกษาระดับปฐมวัยทุกสังกัดที่เข้าร่วมโครงการฯ ตามความสมัครใจ และได้จัดกิจกรรมการประกวดวิธีปฏิบัติที่ดี แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค

๗.๒ การดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยบูรณาการ

การจัดการศึกษาปฐมวัย จะมีประสิทธิภาพในระดับจังหวัดตามเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องมีการประสานงานทำงานแบบบูรณาการร่วมกันทั้งจังหวัด ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ได้แก่ สพฐ./สช./อปท./ตชด./พมจ. โดยน่านโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ มุ่งเน้นด้านการดำเนินงานตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยใช้การประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๑ ทำให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยสะท้อนตนเอง และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ ๓ ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในจังหวัด

๓.๑ รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรเป็นในลักษณะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัดร่วมกัน และนำแผนสู่การปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ โดยใช้กลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่างร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เพื่อประหยัดงบประมาณ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓.๒ แนวทางการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

แนวทางการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัยเชิงบูรณาการจังหวัด จัดทำสารสนเทศเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพในระดับจังหวัด จัดทำโครงการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีแนวทางเป็นไปตามความต้องการของจังหวัด ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ภาคประชาชน และสถาบันครอบครัวในการพัฒนาและดูแลเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๓.๓ ข้อเสนอแนะการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในอนาคต

๓.๓.๑ สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ภาคประชาชนและสถาบันครอบครัวในการพัฒนาและดูแลเด็กปฐมวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเข้าศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๑

ตอนที่ ๔ ผลการสังเกต (Observation)

สรุปผลการสังเกตสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาปฐมวัยแต่ละขนาด พบว่า สถานศึกษามีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียน สนามเด็กเล่น ห้องพักครูปฐมวัย ห้องสุขา สิ่งอำนวยความสะดวกของเด็กมีแตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

๑. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย (Policy Standard and Objectives)

สถานศึกษาระดับปฐมวัยมีการรับรู้และเข้าใจ วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบายการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ นำไปสู่การวางแผนงาน/โครงการให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยสังเกตจากการทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา และนำนโยบายสู่การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ ดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย โดยมีการบูรณาการให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน

๒. ทรัพยากรนโยบาย (Policy Resources)

สถานศึกษาระดับปฐมวัยขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ได้รับงบประมาณในการจัดการศึกษาปฐมวัยแตกต่างกันตามจำนวนค่าตอบแทนรายหัวของเด็ก ซึ่งในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีงบประมาณอย่างพอเพียง สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่กำหนด และมีการประชุม นิเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบ PLC และดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมให้บรรลุผลตามที่กำหนด โดยใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

๓. การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมบังคับใช้ (Inter-Organizational Communication and Enforcement Activities)

สถานศึกษาระดับปฐมวัยทุกขนาด มีการจัดสื่อสารการดำเนินงานตามนโยบายให้ครู ผู้ปกครอง มีการสื่อสารหลากหลายช่องทาง เช่น ประชุมครู ผู้ปกครอง เอกสารประชาสัมพันธ์ กลุ่มไลน์ facebook

สถานศึกษาระดับปฐมวัยทุกขนาด จัดกิจกรรมประสานความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กีฬาสัมพันธ์ เปิดบ้านปฐมวัย ค่ายสายใยสัมพันธ์ ฯลฯ

สถานศึกษาระดับปฐมวัยทุกขนาด จัดกิจกรรมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยตามโครงการของหน่วยงานต้นสังกัด เช่น กิจกรรมบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย หนูน้อยนักคิด เข้าร่วมแข่งขันทักษะทางวิชาการและการประกวดผลงานด้านปฐมวัย

๔. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (Characteristics of the Implementing Agencies)

สถานศึกษาระดับปฐมวัย ได้รับการประชุมมอบนโยบายจากต้นสังกัดสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยการมอบหมายภารกิจให้บุคลากรฝ่ายบริหารระดับปฐมวัย หัวหน้าสายชั้นและครูประจำชั้นตามลำดับ

สถานศึกษาระดับปฐมวัย ขนาดกลาง/ขนาดเล็ก มีบุคลากรไม่ครบชั้น ครูผู้สอนบางคนจบไม่ตรงวิชาเอก จึงส่งเสริมให้เข้ารับการพัฒนาจากหน่วยงานอื่น ๆ

ทรัพยากร สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาระดับปฐมวัยเอกชน มีไม่เพียงพอในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

๕. เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมขององค์การที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Economic, Social, and Political Conditions)

สภาพแวดล้อมขององค์การ (เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง) ไม่มีผลต่อการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ สำหรับโรงเรียนในสังกัด สพฐ. เนื่องจากผู้บริหารมีอำนาจในการตัดสินใจ แต่ถ้าเป็นสถานพัฒนาเด็กในสังกัดท้องถิ่น อาจมีปัญหาเรื่องการเมืองเข้ามาแทรกแซง มีผลต่อการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติได้ไม่เต็มที่

สถานศึกษาระดับปฐมวัย ขนาดกลาง/ขนาดเล็ก ได้รับจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอในการบริหารจัดการ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผนงานที่กำหนด สถานศึกษาระดับปฐมวัยบางแห่งระดมทุนทางการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก ทั้งด้านบุคลากร ทรัพยากรและงบประมาณ

๖. ทักษะของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (The Disposition of Implementers)

ผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัย รับนโยบายไปปฏิบัติในสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีความตั้งใจในการรับรื้อนโยบายในการจัดการศึกษาปฐมวัย จากการประชุมสัมมนาและอบรมพัฒนาตนเอง มีความรู้ความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างดี ยอมรับและนำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยการบูรณาการให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน

ตอนที่ ๕ ผลการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติของสถานศึกษา

ผลการศึกษาผลการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสถานศึกษา ซึ่งได้ศึกษาแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านคุณภาพของเด็ก ๒) ด้านการบริหารจัดการศึกษา ๓) ด้านการจัดประสบการณ์ ๔) ด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ๕) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สรุปได้ดังนี้

ด้านคุณภาพของเด็ก

สถานศึกษาระดับปฐมวัยได้จัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สรุปได้ดังนี้ ๑) เด็กมีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ๒) เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการประเมินพัฒนาการตามช่วงวัยและมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ๓) เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้ผ่านการเล่น ครูสอนตามหลักสูตร/แผนการจัดประสบการณ์ ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี

ด้านการบริหารจัดการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดำเนินงานตามกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองและรายงานประจำส่งหน่วยงานต้นสังกัด การบริหารจัดการสถานศึกษาในสถานการณ์โรคระบาดโควิด - ๑๙ (COVID - ๑๙) เนื่องจากการจัดกิจกรรมประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์นั้น บางโรงเรียนปิดการเรียนการสอนใช้ระบบการสอนออนไลน์ และเปิดสอนครึ่งวัน

ด้านการจัดประสบการณ์

ครูปฐมวัยของสถานศึกษาทุกขนาด ดำเนินการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญสอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เช่น กิจกรรมตามโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย จินตคณิต วาดภาพ ปั้นดินน้ำมัน ร้อยลูกปัด ฝึกทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก แข่งขันกีฬาระดับอนุบาล ฯลฯ ครูปฐมวัยยังสร้างวินัยเชิงบวก โดยใช้สื่อนิทาน เพลง เกม/การละเล่นต่าง ๆ พร้อมทั้งประเมินพัฒนาการเด็ก

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาระดับปฐมวัยขนาดใหญ่ มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ห้องเรียน สนามเด็กเล่น ห้องพักครูปฐมวัย ห้องสุขา สิ่งอำนวยความสะดวกของเด็ก สถานศึกษาระดับปฐมวัย ขนาดเล็กมีงบประมาณไม่เพียงพอในการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และสถานศึกษาสังกัดเอกชนส่วนใหญ่ยังต้องพัฒนาเรื่องการจัดห้องเรียน ป้ายนิเทศ/มุมประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับเด็กปฐมวัย

เนื่องด้วยสถานการณ์โควิด - ๑๙ (COVID - ๑๙) ทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย และการทำกิจกรรมของเด็ก เช่น การจำกัดพื้นที่และการรักษาระยะห่าง ซึ่งทำได้ยากในเด็กเล็กขัดต่อหลักการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม แต่ก็มีผลดีในเรื่องของการจัดระเบียบวินัย การดูแลเรื่องความสะอาด ความปลอดภัย ทำให้เด็กมีความระมัดระวังในการเล่นและการรักษาสุขภาพอนามัยเพิ่มขึ้น

ด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง

สถานศึกษาจัดการประชุมผู้ปกครองให้มีความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้น ผู้ปกครองมีการรับรู้นโยบายผ่านการประชุมและผ่านสื่อต่าง ๆ ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยพอสมควร ยอมรับนโยบายของรัฐบาลและให้ความร่วมมือแก่สถานศึกษาในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามกำลังความสามารถ

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของ Donald Van Meter & Carl E. Van Horn (๑๙๗๕) ประกอบด้วย ๖ ตัวแปร ดังนี้ ๑) มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy Standard and Objectives) ๒) ทรัพยากรของนโยบาย (Policy Resources) ๓) การสื่อสารระหว่างองค์กรและการบังคับให้ปฏิบัติตามนโยบาย ๔) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ๕) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ๖) ทักษะของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การเลือกพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้ ๑) ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคกลาง ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี ๒) ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชุมพร ๓) ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคใต้ชายแดน ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส ๔) ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออก ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา ๕) ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี ๖) ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ๔ กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ ๑ ผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน ๖ คน กลุ่มที่ ๒ คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด จำนวน ๖ คน กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหาร จำนวน ๑๘ คน ครูปฐมวัย จำนวน ๑๘ คน กลุ่มที่ ๔ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำนวน ๑๘ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล (Record Form) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview Guide) แบบบันทึกและประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Guide) แบบสังเกต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษารูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิจัยเอกสาร

ตอนที่ ๒ ผลการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ตอนที่ ๓ ข้อค้นพบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ

ตอนที่ ๑ ผลการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ รายงานการวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสถานศึกษาระดับปฐมวัย ผลการศึกษา พบว่า เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) ระดับกระทรวงศึกษาธิการ ๒) ระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ๓) ระดับสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

ระดับกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการดังนี้ ๑) ประกาศให้สถานศึกษาได้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ๒) จัดทำคู่มือหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย ๓) จัดประเมินพัฒนาการเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ๔) ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ๕) ประกาศกระทรวงศึกษาให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ๒๕๖๑ ๖) มาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒๕๖๒ ๗) ประกาศนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยทุกปีงบประมาณ

ระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พบว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ได้ดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ ๑) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยเชิงบูรณาการระดับจังหวัด ๒) ได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ ตามกรอบงานที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ๓) จัดทำข้อมูลสารสนเทศเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด ๔) นิเทศติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นด้านปฐมวัย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทั้ง ๖ แห่ง มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ผ่านโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ และการขับเคลื่อนงานปฐมวัยของกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนในพื้นที่โดยใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในการพัฒนาครูเอกชน

ระดับสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ๒๕๖๑ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ สำหรับสถานศึกษาท้องถิ่น (อปท.) ใช้มาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒๕๖๒ ในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในปัจจุบัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงานของสถานศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยมีวิธีปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ ๒ ผลการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

จากการตรวจสอบข้อมูลผสมผสานวิธีการวิจัยที่เรียกว่า Multiple Triangulation (Yin, ๒๐๐๙) สรุปได้ดังนี้

๑. มาตรฐานและวัตถุประสงค์

มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานที่ใช้ขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ มาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความชัดเจน แต่ยังไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงของสถานศึกษาที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เนื่องจากมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายในตามกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา ๒๕๖๑ และมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ มีความแตกต่างกันในด้านการประเมินและจัดเก็บข้อมูล

๒. ทรัพยากรของนโยบาย

การนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ด้านทรัพยากรของนโยบาย ผลการศึกษาพบว่า สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดสรรงบประมาณการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ (ภาคและจังหวัด) ให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทุกแห่ง มีงบประมาณเพียงพอต่อการดำเนินงาน เนื่องจากการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับภูมิภาคของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดได้มีงบประมาณในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยจากต้นสังกัดของตนเอง

๓. การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานทางการศึกษาทุกหน่วยงานได้รับทราบแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศทุกปีงบประมาณ การติดต่อสื่อสารเพื่อนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นการสื่อสารอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้ปฏิบัติงานขับเคลื่อนงานนโยบายในระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ใช้วิธีการประสานงานเชิญประชุม แต่งตั้งคณะทำงาน และใช้การสื่อสารโดยใช้โปรแกรม CONFERENCE, LINE, FACEBOOK ระหว่างสถานศึกษาเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน

๔. ลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาทุกแห่งในระดับภูมิภาคมีการมอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบที่มีโครงสร้างอย่างเป็นทางการ โดยเริ่มตั้งแต่ประกาศนโยบายของแต่ละหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ โดยมีผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ควบคุมและกำกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ชัดเจนสามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและตำแหน่งภายในหน่วยงาน

และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้ดำเนินงานตามนโยบายตามที่ประกาศได้ตามบริบทของสถานศึกษา

๕. เงื่อนไขและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทั้ง ๖ ภาค มีทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่เพียงพอกล่าวคือ ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับภูมิภาค ซึ่งระดับจังหวัดยังมีหน่วยงานทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยจากต้นสังกัดของตนเอง ทำให้สถานศึกษาแต่ละสังกัดได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เด็กปฐมวัยได้รับการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย และมาตรฐานสถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ สำหรับสถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยบางแห่งยังขาดการได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเนื่องจากเป็นสถานศึกษาเอกชน

๖. ความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมีการรับรู้และเข้าใจในนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทั้ง ๖ ภาค ได้ดำเนินงานตามโครงการฯเป็นแนวทางเดียวกันให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ นอกจากนี้ ได้มีการประสานความร่วมมือในการนำนโยบายปฐมวัยไปปฏิบัติระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาในระดับภูมิภาค เพื่อขับเคลื่อนงานจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัด เนื่องจากนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญ เป็นเป้าหมายของการดำเนินงานในฐานะหน่วยงานที่ต้องทำงานแบบบูรณาการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาทุกหน่วยงาน หน่วยงานทางการศึกษาในระดับภูมิภาคที่ได้ร่วมมือในการดำเนินงานแบบบูรณาการ ได้แก่ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อปท. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพป.) สำนักงานตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ทุกหน่วยงานทางการศึกษาในระดับภูมิภาคมีความเข้าใจต่อนโยบาย เกิดการยอมรับและสามารถตอบสนองต่อนโยบายได้เป็นอย่างดี มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามนโยบายให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน

๗. กลไกการขับเคลื่อนนโยบาย

กลไกการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า การนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ได้มีการดำเนินงานโครงการบรรลุตามเป้าหมาย กล่าวคือ ได้ดำเนินงานตามโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในพื้นที่ (ภาคและจังหวัด) โดยขับเคลื่อนตามกรอบงานที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ได้แก่ ๑) นิเทศ ติดตามการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ ๒) ทบทวน ตรวจสอบการจัดทำข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาปฐมวัยแผนที่ตั้งของสถานศึกษาระดับปฐมวัย (School map) และแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยเชิงบูรณาการระดับจังหวัด ๓) พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยให้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ๔) คัดเลือกและขยายผลรูปแบบ/วิธีปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย นำเสนอผลงานในระดับภาคและระดับประเทศ

๗.๑ การสนับสนุนให้ความร่วมมือของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยระดับจังหวัด มีหน่วยงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ให้ความร่วมมือขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับจังหวัด การขับเคลื่อนตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยของหน่วยงานต้นสังกัดของตนเอง และยังให้ความร่วมมือกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในการพัฒนาครูปฐมวัยทุกสังกัด ซึ่งเป็นการทำงานบูรณาการร่วมกันในระดับจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จัดกิจกรรมการนิเทศติดตามการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับสถานศึกษาระดับปฐมวัยทุกสังกัดที่เข้าร่วมโครงการฯ ตามความสมัครใจ และได้จัดกิจกรรมการประกวดวิธีปฏิบัติที่ดี แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค

๗.๒ การดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยบูรณาการ

การจัดการศึกษาปฐมวัย จะมีประสิทธิภาพในระดับจังหวัดตามเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องมีการประสานงานทำงานแบบบูรณาการร่วมกันทั้งจังหวัด ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ได้แก่ สพฐ./สช./อปท./ตชด./พมจ. โดยนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ มุ่งเน้นด้านการดำเนินงานตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยใช้การประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๑ ทำให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยสะท้อนตนเองและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

ข้อค้นพบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ประกอบด้วย ๗ ปัจจัย ๑) มาตรฐานและวัตถุประสงค์ ๒) ทรัพยากรของนโยบาย ๓) การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ ๔) ลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ๕) เงื่อนไขและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ๖) ความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และ ๗) กลไกการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ

ตอนที่ ๓ ข้อค้นพบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ

๓.๑ ผลจากการศึกษาที่ยังค้นพบรูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรเป็นในลักษณะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัดร่วมกัน และนำแผนสู่การปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ โดยใช้กลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่างร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เพื่อประหยัดงบประมาณ และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓.๒ แนวทางการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัยเชิงบูรณาการจังหวัด จัดทำสารสนเทศเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพในระดับจังหวัด จัดทำโครงการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีแนวทางเป็นไปตามความต้องการของจังหวัด ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ภาคประชาชน และสถาบันครอบครัวในการพัฒนาและดูแลเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๓.๓ ผลการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติของสถานศึกษา

ผลการศึกษาผลการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสถานศึกษา ซึ่งได้ศึกษาแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านคุณภาพของเด็ก ๒) ด้านการบริหารจัดการศึกษา ๓) ด้านการจัดประสบการณ์ ๔) ด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ๕) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สรุปได้ดังนี้

๓.๓.๑ ด้านคุณภาพของเด็ก

สถานศึกษาระดับปฐมวัยได้จัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สรุปได้ดังนี้ ๑) เด็กมีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้านตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ๒) เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการประเมินพัฒนาการตามช่วงวัยและมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ๓) เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้ผ่านการเล่น ครูสอนตามหลักสูตร/แผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี

๓.๓.๒ ด้านการบริหารจัดการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดำเนินงานตามกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง และรายงานประจำส่งหน่วยงานต้นสังกัด การบริหารจัดการสถานศึกษาในสถานการณ์โรคระบาดโควิด - ๑๙ (COVID - ๑๙) เนื่องจากการจัดกิจกรรมประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์นั้น บางโรงเรียนปิดการเรียนการสอน ใช้ระบบการสอนออนไลน์ และเปิดสอนครึ่งวัน

๓.๓.๓ ด้านการจัดประสบการณ์

ครูปฐมวัยของสถานศึกษาทุกขนาด ดำเนินการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เช่น กิจกรรมตามโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย จินตคณิต วาดภาพ ปั้นดินน้ำมัน ร้อยลูกปัด ฝึกทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก แข่งขันกีฬาระดับอนุบาล ฯลฯ ครูปฐมวัยยังสร้างวินัยเชิงบวก โดยใช้สื่อนิทาน เพลง เกม/ การละเล่นต่าง ๆ พร้อมทั้งประเมินพัฒนาการเด็ก

๓.๓.๔ ด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาระดับปฐมวัยขนาดใหญ่ มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ห้องเรียน สนามเด็กเล่น ห้องพักครูปฐมวัย ห้องสุขา สิ่งอำนวยความสะดวกของเด็ก สถานศึกษาระดับปฐมวัยขนาดเล็ก มีงบประมาณไม่เพียงพอในการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และสถานศึกษาสังกัดเอกชนส่วนใหญ่ยังต้องพัฒนาเรื่องการจัดห้องเรียน ป้ายนิเทศ/มุมประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับเด็กปฐมวัย

เนื่องด้วยสถานการณ์โควิด - ๑๙ (COVID - ๑๙) ทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย และการทำกิจกรรมของเด็ก เช่น การจำกัดพื้นที่ และการรักษาระยะห่าง ซึ่งทำได้ยากในเด็กเล็กขัดต่อหลักการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม

แต่ก็มีผลดีในเรื่องของการจัดระเบียบวินัย การดูแลเรื่องความสะอาด ความปลอดภัย ทำให้เด็กมีความระมัดระวังในการเล่นและการรักษาสุขภาพอนามัยเพิ่มขึ้น

๓.๓.๕ ด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง

สถานศึกษาจัดการประชุมผู้ปกครองให้มีความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้น ผู้ปกครองมีการรับรู้นโยบายผ่านการประชุมและผ่านสื่อต่าง ๆ ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยพอสมควร ยอมรับนโยบายของรัฐบาลและให้ความร่วมมือแก่สถานศึกษาในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามกำลังความสามารถ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Donald Van Meter & Carl E. Van Horn (๑๙๗๕) มาเป็นแนวทางในการศึกษาการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบบนลงล่าง (Top Down) ประกอบด้วย ๖ ตัวแปร ดังนี้ ๑. มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy Standard and Objectives) ๒. ทรัพยากรของนโยบาย (Policy Resources) ๓. การสื่อสารระหว่างองค์กรและการบังคับให้ปฏิบัติตามนโยบาย ๔. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ๕. เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ๖. ทศนคติของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดของ Donald Van Meter & Carl E. Van Horn ที่ให้ความสำคัญต่อความสำเร็จต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เป็นความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามนโยบาย ซึ่งรูปแบบแนวคิดนี้จะประสบความสำเร็จมากที่สุดรูปแบบนี้สามารถอธิบายตัวแปรเชื่อมโยงกับผลการปฏิบัติงาน

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปสู่การประปฏิบัติ ประกอบด้วย ๗ ปัจจัย ได้แก่ ๑) วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย ๒) ทรัพยากรนโยบาย ๓) การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมบังคับใช้ ๔) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ๕) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมขององค์กรที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ๖) ทศนคติของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ๗) กลไกการขับเคลื่อนนโยบายไปปฏิบัติ สำหรับปัจจัยที่ ๑ - ๖ เป็นกลุ่มการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบบนลงล่าง ส่วนกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งมอบให้หน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบในระดับปฐมวัยนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับประเทศ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ มีประกาศให้สถานศึกษาได้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จัดทำคู่มือหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย จัดประเมินพัฒนาการเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศกระทรวงศึกษาให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ๒๕๖๑ จัดทำมาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒๕๖๒ และประกาศนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยทุกปีงบประมาณ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการจัด

การศึกษาปฐมวัย การขับเคลื่อนการนำนโยบายไปปฏิบัติการจัดการศึกษาปฐมวัยหน่วยงานทางการศึกษาในระดับจังหวัด ได้มีนโยบายในการขับเคลื่อนจากกระทรวงศึกษาธิการเหมือนกัน โดยให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ กลิ่นหวาน (๒๕๕๖) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยมีองค์ประกอบครอบคลุม ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายในการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรและการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

สำหรับข้อค้นพบปัจจัยที่ ๗) กลไกการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ เป็นปัจจัยที่จัดอยู่ในกลุ่มแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบล่างขึ้นบน ผลการวิจัยพบว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมีนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน และมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานตามนโยบายที่ชัดเจน มีการดำเนินงานตามกรอบกรอบงานที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายเริ่มต้นจากส่วนบนเป็นหลัก สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด มีการขับเคลื่อนงานตามนโยบายเช่นกัน ในส่วนของการบูรณาการทำงานร่วมกันในโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ มีเป้าหมายเดียวกัน แต่อาจแตกต่างกันในวิธีปฏิบัติ สภาพปัญหาการทำงานเชิงบูรณาการยังมีน้อย ทำให้มีความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานในระดับจังหวัดมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการปฐมวัย และคุณภาพการจัดบริการ ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่ดีในการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนุช ลอยเลิศหล้า (๒๕๕๙) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำนโยบายสู่การปฏิบัติของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พบว่า องค์ประกอบการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในการบริหารจัดการที่ดีมีตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ ๑) ความเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๒) มีการเผยแพร่ข้อมูลในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๓) มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ๔) มีการจัดทำตารางการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ๕) มีการตรวจสอบข้อมูลความพร้อมของโรงเรียนก่อนนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๖) มีการชี้แจงเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๗) มีการฝึกอบรมให้กับผู้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๘) มีกระบวนการที่เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ๙) มีการทำงานร่วมกันในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ๑๐) มีงบประมาณที่ใช้ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่เพียงพอ ๑๑) มีการกระตุ้นให้มีนวัตกรรมในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

การเผยแพร่และการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. การเผยแพร่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการแจ้งเป็นหนังสือราชการนำส่ง ลงนามโดยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ไปยังหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๐๑ หน่วยงาน

๒. การนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยได้นำเสนอในที่ประชุมผู้บริหารระดับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนการนำผลการวิจัยไปใช้ในระดับกระทรวงอย่างต่อเนื่อง ให้เกิดการพัฒนาการศึกษาในภาพรวมของประเทศ ในการประชุมผู้บริหารสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมราชวัลลภ อาคารราชวัลลภ กระทรวงศึกษาธิการ

๓. การนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในที่ประชุมศึกษาธิการภาคและศึกษาธิการจังหวัด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในที่ประชุมศึกษาธิการภาคและศึกษาธิการจังหวัดทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักส่วนกลาง ศึกษาธิการภาคและศึกษาธิการจังหวัดทั่วประเทศ

๔. ผู้วิจัยเผยแพร่ผลการวิจัย รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในการประชุมผู้บริหารสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ปรึกษา สป. ศธ. ศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการจังหวัด (ผ่าน Video conference) และผู้อำนวยการส่วนกลางทุกสำนัก

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. ผลการศึกษา พบว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยจากหน่วยงานของกระทรวง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำเอกสารการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ฯลฯ การประกาศนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยทุกปีการศึกษา เน้นที่กระบวนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรที่กำหนด ดังนั้น การขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ควรเน้นการดำเนินงานตามหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

๒. ผลการศึกษา พบว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดได้ขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยตามที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนด เนื่องจากการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัดมีการแยกส่วนในการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนั้น ควรส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานการทำงานกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน ฯลฯ ในการพัฒนาครูปฐมวัยร่วมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางการพัฒนาสถานศึกษาระดับปฐมวัยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓. ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาครูปฐมวัยในระดับจังหวัดยังไม่เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งการพัฒนาครูปฐมวัยให้สามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีการพัฒนาอย่างทั่วถึง เนื่องจากมีงบประมาณจำกัดในการพัฒนาของแต่ละหน่วยงาน ควรจัดทำโปรแกรมการเรียนรู้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัยออนไลน์ เพื่อการเข้าถึงในการจัดประสบการณ์ให้แก่ปฐมวัยทุกหน่วยงาน

๔. ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับสถานศึกษามีบางประเด็นที่ควรมีการสร้างความสำเร็จในการใช้มาตรฐานศึกษาพัฒนาสถานศึกษาแห่งชาติ ๒๕๖๒ บูรณาการในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในระดับปฐมวัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษารูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มเป้าหมายสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดตัวแทนแต่ละภาคทั้ง ๖ ภาค เท่านั้น ควรมีการศึกษาเชิงลึกในการศึกษาความแตกต่างของการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติในแต่ละภูมิภาค และศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีในระดับปฐมวัยที่สามารถนำไปสู่ความเป็นเลิศด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ กลิ่นหวาน (๒๕๕๖). รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับประเทศไทยในศตวรรษหน้า. วิทยานิพนธ์ดุขฎฐฎฎฎฎฎฎฎฎ,สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กล้า ทองขาว. (๒๕๕๑). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชานโยบายสาธารณะและการวางแผน หน่วยที่ ๖ เรื่อง การนำนโยบายไปปฏิบัติ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๓). รายงานผลการออกแบบกลไก และแนวทางการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบร่วมมือและบูรณาการ กรณีศึกษาจังหวัดระนอง (เอกสารอัดสำเนา).
- ชรัส ปุณณัสสะ. (๒๕๕๓). ความสำเร็จในการนำนโยบายธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุขฎฐฎฎฎฎฎฎฎฎ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ณฐาภรณ์ ชื่อมาก. (๒๕๕๙). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในที่ทำงานของครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ดุขฎฐฎฎฎฎฎฎฎฎ,สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เบญจนารถ อมรประสิทธิ์ (๒๕๕๖). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด. วิทยานิพนธ์ดุขฎฐฎฎฎฎฎฎฎฎ,สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ณ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒. (เอกสารอัดสำเนา)
- ปัทมนันท์ หิรัญธีรวัฒน์ (๒๕๖๐) รูปแบบการบริหารครูผู้ที่มีสมรรถนะสูงในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับโรงเรียนเอกชน คาทอลิกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ดุขฎฐฎฎฎฎฎฎฎฎ,สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา
- ปิยนุช ลอยเลิศหล้า. (๒๕๕๙). การนำนโยบายสู่การปฏิบัติของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ดุขฎฐฎฎฎฎฎฎฎฎ,สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระราชบัญญัติ การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ (เอกสารอัดสำเนา)
- วรเดช จันทรศร. (๒๕๕๑). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิคจำกัด.
- วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น : ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (๒๕๖๒) : มกราคม-เมษายน
JOURNAL OF LOCAL GOVERNANCE AND INNOVATION : Vol. ๓ No. ๑ (๒๐๑๙) : JANUARY-APRIL

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (๒๕๔๘). **นโยบายสาธารณะ : แนวคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒ : กรุงเทพฯ : เสมาธรรม
- สันติชัย ใจชุ่มชื่น.(๒๕๖๑). **รูปแบบการบริหารนวัตกรรมการศึกษาเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ** สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.วิทยานิพนธ์ดุซงญอบัณฑิต,สาขาบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๑. **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.(๒๕๖๒). **รายงานผลการประเมิน พัฒนาการนักเรียน ที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ปีการศึกษา ๒๕๖๑**. พิมพ์ ครั้งที่ ๑ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ. ฟ้าเมืองไทย)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ๒๕๖๒.. **มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand** พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ๒๕๖๑. **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ -๒๕๘๐**. (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา) พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา .สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน .(๒๕๖๐). **หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๐. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุภางค จันทวานิช. (๒๕๕๐). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

แบบบันทึกข้อมูล (Record Form) รายชื่อเอกสาร
การวิจัย เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ที่	รายชื่อเอกสาร	ผู้จัดทำ
๑	หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
๒	ประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในปีการศึกษา ๒๕๖๑	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
๓	ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.๒๕๖๑	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
๔	ประกาศ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๑	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
๕	มาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand) เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒	สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (สทศ.)
๖	ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒	รมต.กระทรวงศึกษาธิการ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒
๗	ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓	รมต.กระทรวงศึกษาธิการ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๒
๘	ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของ กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๔	รมต.กระทรวงศึกษาธิการ ๒๗ ธ.ค. ๒๕๖๒
๙	รายงานผลการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ศธจ.กาญจนบุรี	สำนักงานคณะกรรมการ ศึกษาเอกชน (สช.)
๑๐	รายงานผลการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ศธจ.ชุมพร	สำนักงานคณะกรรมการ ศึกษาเอกชน (สช.)
๑๑	รายงานผลการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ศธจ.นราธิวาส	สำนักงานคณะกรรมการ ศึกษาเอกชน (สช.)
๑๒	รายงานผลการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ศธจ.ฉะเชิงเทรา	สำนักงานคณะกรรมการ ศึกษาเอกชน (สช.)
๑๓	รายงานผลการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ศธจ.อุดรธานี	สำนักงานคณะกรรมการ ศึกษาเอกชน (สช.)
๑๔	รายงานผลการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ศธจ.เชียงใหม่	สำนักงานคณะกรรมการ ศึกษาเอกชน (สช.)

ประวัติผู้วิจัย
ว่าที่ร้อยเอกวิสาร ปัญญชุณห

ตำแหน่งปัจจุบัน

ศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านระบบบริหารจัดการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

วัน/เดือน/ปีเกิด

๑๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๘

ภูมิลำเนา

๑๑๔ หมู่ ๑๐ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประวัติการศึกษา

- วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พลศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
- การศึกษามหาบัณฑิต (พลศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ประกาศนียบัตรบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๓ อาจารย์ ๑ โรงเรียนบ้านกุดจาง อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร

พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕๓๔ อาจารย์ ๑ โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา อำเภอปราณบุรี จังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์

พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๓๕ นักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๐ ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอกำแพง จังหวัดเพชรบุรี

พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ ศึกษาธิการอำเภอกิ่งอำเภอกาญจนบุรี จังหวัดจันทบุรี

พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒ ศึกษาธิการอำเภอกิ่งอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๗ ศึกษาธิการอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๔๙ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

เขต ๒

พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๓ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

เขต ๒

พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๘

พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๗ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๐

พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๙ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๐

พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ ศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสงคราม

พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ศึกษาธิการจังหวัดราชบุรี

พ.ศ. ๒๕๖๒ - ปัจจุบัน ศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พ.ศ. ๒๕๖๓ – ปัจจุบัน ศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษา
ด้านระบบบริหารจัดการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ผลงานดีเด่น

- ศิษย์เก่าดีเด่น รุ่นที่ ๒๖ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย
- เครื่องหมายเชิดชูเกียรติ “ครูสุคตติ”
- ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ส่งเสริมและพัฒนาการสอนภาษาไทยที่ประสบผลสำเร็จ
ได้รับรางวัลดีเด่นระดับประเทศ โครงการรักษ์ภาษาไทยแห่งชาติประจำปี ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖, ๒๕๕๗)
- ประกาศเกียรติบัตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือดีเด่น ประจำปี ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๘, ๒๕๕๕, ๒๕๕๖,
๒๕๕๘, ๒๕๖๐)
- โล่รางวัลโครงการสถานศึกษาสีขาว ประจำปี ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕, ๒๕๕๖, ๒๕๕๗)
- โล่รางวัลสำนักงานเขตพื้นที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ดีเด่น ประจำปี ๓ ปี (ปี ๒๕๕๖, ๒๕๕๗, ๒๕๕๘)
- วิทยากร/วิทยากรพี่เลี้ยงโครงการพัฒนาศึกษาธิการจังหวัด ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระหว่าง
พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๓ จำนวน ๓ รุ่น

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

๑. นายศรีชัย พรประชาธรรม
ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
๒. นายธีร์ ภาวังกนันท์
ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายสวัสดิ์ ภู่ทอง
ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๔. นางไพเราะ มีบางยาง
ข้าราชการบำนาญ อดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สาขาปฐมวัย
๕. นายบุญชู อังสวัสดิ์
ข้าราชการบำนาญ อดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สาขาปฐมวัย

ภาคผนวก ข

- แบบประเมินผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ข้อคิดเห็นการพิจารณาปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

แบบประเมินผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องมือการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ
ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เครื่องมือวิจัย (ฉบับที่ ๑) แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ศึกษาธิการจังหวัด คณะกรรมการ กศจ.

เครื่องมือวิจัย (ฉบับที่ ๒) แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัย ครูปฐมวัย ตัวแทนผู้ปกครอง

เครื่องมือวิจัย (ฉบับที่ ๓) แบบสังเกต

การนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติของสถานศึกษา

การสังเกต : ผู้รับผิดชอบงานปฐมวัยของ ศธจ.

ด้านคุณภาพของเด็ก : มีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้านตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ฯลฯ)

ด้านการบริหารจัดการศึกษา : นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย มาตรการความปลอดภัยของเด็ก
 ประกันคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย ฯ มาตรฐานการศึกษาชาติระดับปฐมวัย

ด้านการจัดประสบการณ์ : ร่องรอยการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ กิจกรรมส่งเสริม
 พัฒนาการของเด็ก การสร้างวินัยเชิงบวก ผลงานของเด็ก ฯลฯ

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา : ห้องเรียน สนามเด็กเล่น ห้องพักครูปฐมวัย ห้องสุขา สิ่ง
 อำนวยความสะดวกของเด็ก

เครื่องมือวิจัย (ฉบับที่ ๔) ประเด็นการสนทนากลุ่ม

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (ฉบับที่ ๑)

รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

วัน/เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์ ศึกษาธิการจังหวัด คณะกรรมการ กศจ.

การนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/จังหวัดของท่านเป็นอย่างไร

๑. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย (Policy Standard and Objectives)

ประเด็นการสัมภาษณ์ : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/จังหวัด มีนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างไร มีวัตถุประสงค์ ชัดเจน มีแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย หรือไม่อย่างไร มีโครงการฯ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัดที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการ กศจ.หรือไม่อย่างไร และมีมาตรฐานของนโยบาย หรือมีมาตรการการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในระดับจังหวัด อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒. ทรัพยากรนโยบาย (Policy Resources)

๖. ทศนคติของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (The Disposition of Implementers)

ประเด็นการสัมภาษณ์ : ผู้รับนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานท่านมีความตั้งใจ การรับรู้ นโยบาย มีความรู้ความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยเพียงใด ยอมรับหรือปฏิเสธนโยบายมากน้อยเพียงใด อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จบการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (ฉบับที่ ๒)

รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

วัน/เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัย ครูปฐมวัย

ตัวแทนผู้ปกครอง

การนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสถานศึกษาของท่านเป็นอย่างไร

๑. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย (Policy Standard and Objectives)

ประเด็นการสัมภาษณ์ : สถานศึกษาระดับปฐมวัยมีนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างไร มีวัตถุประสงค์ชัดเจน มีแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย หรือไม่อย่างไร มีโครงการฯ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับสถานศึกษา หรือไม่อย่างไร และมีมาตรฐานของนโยบาย หรือมีมาตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนอย่างไรบ้าง ที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ฉบับที่ ๔
เรื่อง “รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ”

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่นักวิจัยคัดเลือกมา สนทนาโต้ตอบ แสดงความรู้สึกร่วมกันและกันประเด็นต่างๆที่นักวิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

๑.ท่านมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒.ท่านคิดว่าการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จะประสบความสำเร็จได้ ควรทำอย่างไร มีข้อเสนอแนะใดที่ควรนำไปปฏิบัติหรือกำหนดเป็นนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มเติม หรือแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในอนาคต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อคิดเห็นการพิจารณาปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เครื่องมือวิจัย (ฉบับที่ ๑) แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ศึกษาธิการจังหวัด คณะกรรมการ กศจ.

เครื่องมือวิจัย (ฉบับที่ ๒) แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัย ครูปฐมวัย ตัวแทนผู้ปกครอง

เครื่องมือวิจัย (ฉบับที่ ๓) แบบสังเกต

การนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติของสถานศึกษา

ผู้สังเกต : ผู้รับผิดชอบงานปฐมวัยของ ศรจ.

- ด้านคุณภาพของเด็ก : มีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้านตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ฯลฯ
- ด้านการบริหารจัดการศึกษา : นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย มาตรการความปลอดภัยของเด็ก ประกันคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย ฯ มาตรฐานการศึกษาชาติระดับปฐมวัย
- ด้านการจัดประสบการณ์ : ร่องรอยการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก การสร้างวินัยเชิงบวก ผลงานของเด็ก ฯลฯ
- ด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา : ห้องเรียน สนามเด็กเล่น ห้องพักครูปฐมวัย ห้องสุขา สิ่งอำนวยความสะดวกของเด็ก

เครื่องมือวิจัย (ฉบับที่ ๔) ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ภาคผนวก ค

- คำชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงาน การวิจัย เรื่อง “รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (ฉบับที่ ๑) รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (ฉบับที่ ๒) รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- แบบสังเกตสถานศึกษาระดับปฐมวัย (ฉบับที่ ๓) รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- การสนทนากลุ่ม (Focus Group) (ฉบับที่ ๔) รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- แบบสรุปบริบทพื้นฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับจังหวัด

คำชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงาน
การวิจัย เรื่อง “รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มเป้าหมาย

๑. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคกลาง ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี
๒. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคใต้ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชุมพร
๓. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคใต้ชายแดน ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส
๔. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออก ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา
๕. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
๖. ตัวแทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Donald Van Meter & Carl E. Van Horn (๑๙๗๕) Van Meter และ Van Horn (๑๙๗๕) มาเป็นแนวทางในการศึกษาการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย ๖ ตัวแปร ดังนี้ ๑. มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy Standard and Objectives) ๒. ทรัพยากรของนโยบาย (Policy Resources) ๓. การสื่อสารระหว่างองค์กรและการบังคับให้เป็นไปตามนโยบาย ๔. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ๕. เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ๖. ทศนคติของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แนวทางการดำเนินงานการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๑. ศึกษาเครื่องมือการสัมภาษณ์ เครื่องมือการสังเกต ผู้สัมภาษณ์ในระดับศึกษาธิการจังหวัด (ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศฯ และศึกษานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบงานปฐมวัย ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ)
๒. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกลุ่มเป้าหมาย สรุปรับริบทการจัดการศึกษาปฐมวัยของ ศธจ. พอสังเขป พร้อมทั้ง ส่งบันทึกผลการสัมภาษณ์และผลการสังเกต ดังนี้
 - ๒.๑. บันทึกผลการสัมภาษณ์ ศึกษาธิการจังหวัด จำนวน ๑ ชุด
 - ๒.๒. บันทึกผลการสัมภาษณ์ ตัวแทน กศจ. จำนวน ๑ ชุด
 - ๒.๓. บันทึกผลการสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดการสอนระดับปฐมวัย จำนวน ๓ แห่ง (โดยต่างขนาดและต่างสังกัด) จำนวน ๓ ชุด
 - ๒.๔. บันทึกผลการสัมภาษณ์ ตัวแทนครูปฐมวัย จำนวน ๓ แห่ง จำนวน ๓ ชุด

๒.๕ บันทึกผลการสัมภาษณ์ ตัวแทนผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำนวน ๓ แห่ง จำนวน ๓ ชุด

๒.๖ บันทึกผลผลสังเกตการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน ๓ แห่ง จำนวน ๓ ชุด

(สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ส่งบันทึกผลเป็นไฟล์ Word/ภาพถ่าย/คลิปเสียงการสัมภาษณ์)

ส่งภายในวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖

๓. ส่งเอกสารการดำเนินงานนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ดังนี้

ระดับศึกษาธิการจังหวัด : เอกสารแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย (ของ ศธจ.) โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย รายงานสรุปโครงการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานปฐมวัย การนิเทศระดับปฐมวัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ BP ปฐมวัย ภาพถ่ายกิจกรรม ฯลฯ

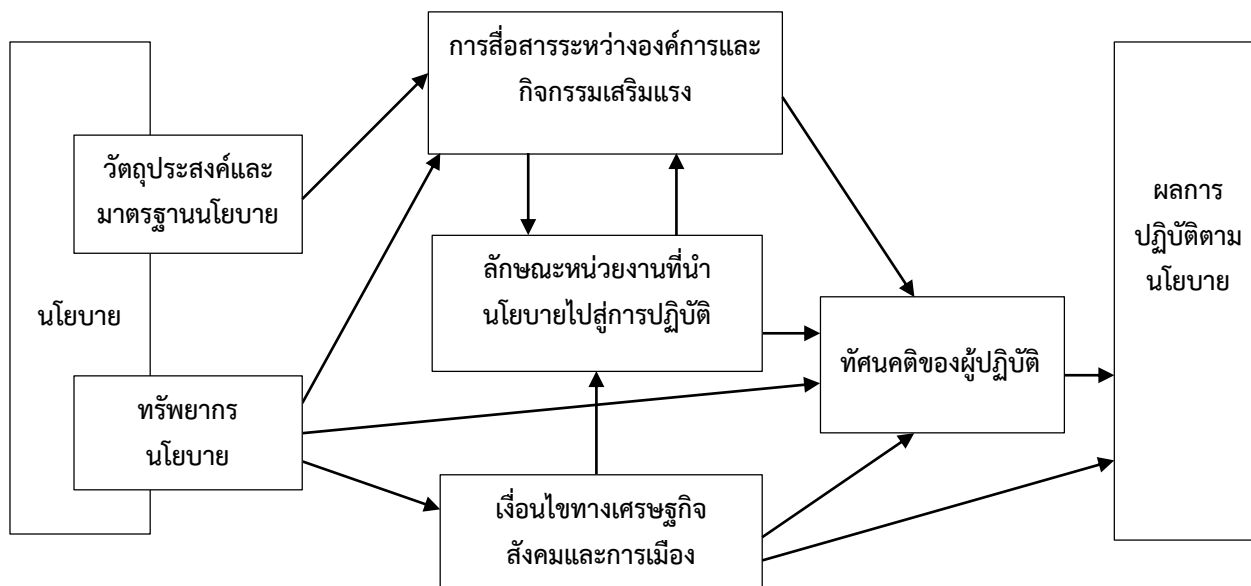
ระดับสถานศึกษาภายในจังหวัด : รายงานประเมินตนเองระดับปฐมวัย (SAR) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย ฯลฯ

(สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สามารถส่งเป็นไฟล์ /หรือเอกสาร ได้ตามความเหมาะสม)

ส่งภายในวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

๔. การสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับศึกษาธิการจังหวัด จะกำหนดนัดหมายในการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ - ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ **อาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม**

การนำนโยบายสู่การปฏิบัติแบบ Van Meter และ Van Horn (๑๙๗๕)

รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง การนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top-down Theories of Implementation) ตามแนวคิด Donald Van Meter และ Carl E. Van Horn (๑๙๗๕) ในการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยและเห็นด้วยกับจุดมุ่งหมายของนโยบายในระดับสูง ผลการปฏิบัติงาน ๖ ตัวแปร

ตัวแปรที่ ๑ วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย (Policy Standard and Objectives) วัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย มีความสำคัญต่อการนำไปกำหนดแนวทางปฏิบัติ เป็นปัจจัยกำหนดรายละเอียดของเป้าหมายนโยบาย นโยบายต้องมีวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรมและมีมาตรฐานที่ชัดเจน

ตัวแปรที่ ๒ ทรัพยากรนโยบาย (Policy Resources) คือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการบริหารนโยบาย ความเพียงพอของทรัพยากรมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากรนโยบายรวมถึง งบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น งบประมาณหรือสิ่งจูงใจอื่น ๆ ซึ่งต้องมีเพียงพอ

ตัวแปรที่ ๓ การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมบังคับใช้ (Inter -Organizational Communication and Enforcement Activities) คือ การสื่อสารเกี่ยวกับมาตรฐานงานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ซึ่งการติดต่อ สื่อสารระหว่างองค์กรเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจในความมุ่งหวังของนโยบายที่ตรงกัน เพื่อให้การกำหนดแนวทางปฏิบัติมีความชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่วนกิจกรรมบังคับใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีกลไกและกระบวนการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ระดับรัฐบาลกลางและระดับท้องถิ่นปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานนโยบาย ซึ่งหมายความว่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ได้แก่

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและท้องถิ่น ต้องเป็นไปได้โดยมีคุณภาพ และเป็นไปตามหลักของการกระจายอำนาจสามารถสื่อสารกันเข้าใจและบังคับนโยบายได้

ตัวแปรที่ ๔ ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (Characteristics of the Implementing Agencies) คือ ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติเป็นองค์ประกอบใหญ่ที่มีองค์ประกอบย่อยหลายประการที่เป็นตัวกำหนดการปฏิบัติตามนโยบาย ศักยภาพของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติเป็นปัจจัยสำคัญ ปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จ ซึ่งศักยภาพของหน่วยงานมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ความสามารถของ ผู้ปฏิบัติหรือทีมงาน โครงสร้างองค์การความเพียงพอของทรัพยากร และความร่วมมือสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่การควบคุมการบังคับบัญชา ความอยู่รอดขององค์กร ความสัมพันธ์ที่เปราะบาง และการ ไม่เป็นทางการกับผู้กำหนดนโยบาย

ตัวแปรที่ ๕ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมขององค์การที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Economic, Social, and Political Conditions) เช่น ลักษณะของมติมหาชนและกลุ่มผลประโยชน์

ตัวแปรที่ ๖ ทักษะของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (The Disposition of Implementers) คือ ความตั้งใจของผู้ปฏิบัติโดยความรู้สึกนึกคิดของผู้ปฏิบัติ ได้แก่ ๑) การรับรูนโยบาย เช่น ความรู้ความเข้าใจ นโยบาย ๒) ทักษะต่อนโยบาย เช่น การยอมรับหรือปฏิเสธนโยบาย และ ๓) ความเข้มข้นของทัศนคติในการตอบสนอง เช่น การยอมรับหรือปฏิเสธดังกล่าวมีระดับมากน้อยเพียงใด

การดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูล

สถานศึกษา จำนวน ๓ แห่ง (ต่างสังกัด / ต่างขนาดใหญ่, กลาง, เล็ก)	
โรงเรียนใหญ่ หรือใหญ่พิเศษ	จำนวนนักเรียน ๖๐๑ - ๑,๕๐๐ คน, จำนวนนักเรียน ๑,๕๐๑ คนขึ้นไป
โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวนนักเรียน ๑๒๑ - ๖๐๐ คน
โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวนนักเรียน ๑ - ๑๒๐ คน ต่างสังกัด

หมายเหตุ อาจยืดหยุ่นได้ในกรณีที่มิขนาดโรงเรียนที่ไม่เพียงพอ การเก็บข้อมูลต้องได้อย่างน้อย ๓ โรงเรียน ต่างขนาด ต่างสังกัด

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (ฉบับที่ ๑)

รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

วัน/เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ศึกษาธิการจังหวัด คณะกรรมการ กศจ.

การนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/จังหวัดของท่านเป็นอย่างไร

๑. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย (Policy Standard and Objectives)

ประเด็นการสัมภาษณ์ : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/จังหวัด มีนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างไร มีวัตถุประสงค์ ชัดเจน มีแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย หรือไม่อย่างไร มีโครงการฯ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัดที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการ กศจ.หรือไม่อย่างไร และมีมาตรฐานของนโยบาย หรือมีมาตรการการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในระดับจังหวัด อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (ฉบับที่ ๒)

รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

วัน/เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัย ครูปฐมวัย

ตัวแทนผู้ปกครอง

การนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสถานศึกษาของท่านเป็นอย่างไร

๑. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย (Policy Standard and Objectives)

ประเด็นการสัมภาษณ์ : สถานศึกษาระดับปฐมวัยมีนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างไร มีวัตถุประสงค์ชัดเจน มีแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย หรือไม่อย่างไร มีโครงการฯ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับสถานศึกษา หรือไม่อย่างไรและมีมาตรฐานของนโยบาย หรือมีมาตรการการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนอย่างไรบ้าง ที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๖. ทศนคติของผู้ปฏิบัติที่มีต่อนโยบายมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ (The Disposition of Implementers)

ประเด็นการสัมภาษณ์ : ผู้บริหาร ครูปฐมวัย ผู้ปกครอง รับนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานท่านมีความตั้งใจ การรับร่นโยบาย มีความรู้ความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยเพียงใด ยอมรับหรือปฏิเสธนโยบาย มากน้อยเพียงใด อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกตสถานศึกษาระดับปฐมวัย (ฉบับที่ ๓)
รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

วัน/เดือน/ ปี ที่สังเกต

สถานที่สังเกต โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย

โรงเรียน.....จังหวัด.....

การนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติของสถานศึกษา
การสังเกต : ผู้รับผิดชอบงานปฐมวัยของ ศธจ.

๑. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานของนโยบาย (Policy Standard and Objectives)

.....
.....
.....
.....

๒. ทรัพยากรนโยบาย (Policy Resources)

.....
.....
.....
.....

๓. การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมบังคับใช้ (Inter -Organizational
Communication and Enforcement Activities)

.....
.....
.....
.....

๔. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (Characteristics of the Implementing
Agencies)

.....
.....
.....
.....

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) (ฉบับที่ ๔)
รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่นักวิจัยคัดเลือกมา สนทนาโต้ตอบ แสดงความรู้สึกนึกคิดซึ่งกันและกันในประเด็นต่างๆที่นักวิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

๑. ท่านมีความคิดเห็นว่าการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ท่านคิดว่าการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ จะประสบความสำเร็จได้ ควรทำอย่างไร มีข้อเสนอแนะใดที่ควรนำไปปฏิบัติหรือกำหนดเป็นนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มเติม หรือแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในอนาคต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสรุปรียบเทียบพื้นฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับจังหวัด

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด.....

(บรรยายเปรียบเทียบพื้นฐาน การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน ขนาด ที่ตั้ง ตามลักษณะ
ภูมิประเทศ ผลการประเมินคุณภาพภายนอก การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยภาพรวมของจังหวัดฯ สภาพ
ปัจจุบันปัญหา หน่วยงานองค์กร ภายนอกที่สนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัย ฯลฯ)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

รายชื่อผู้สัมภาษณ์/ผู้สังเกตรวบรวมข้อมูล

ชื่อ - นามสกุล ตำแหน่ง

๑ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ศธจ.

๒ศึกษานิเทศก์ ผู้รับผิดชอบงานปฐมวัย

ภาคผนวก ง

- หนังสือบันทึกข้อความ ที่ ศธ ๐๒๐๑.๑(๕)/๒๘๕๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓
- หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ ๐๒๐๑.๑/๑๗๙๓๘ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓
- หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ ๐๒๐๑.๑/๑๘๘๖๘ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓
- รายงานการประชุมผู้บริหารสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
รับที่ 8A7
วันที่ ๓๐ ต.ค. ๒๕๖๓
เวลา 16:๒2

ส่วนราชการ สำนักอำนวยการ กลุ่มช่วยอำนวยการฯ โทร. ๐ ๒๖๒๘ ๖๑๖๐ ภายใน ๑๑๖๑

ที่ ศธ ๐๒๐๑.๑(๕)/๒๕๖๓

วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตดำเนินการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำผลงานทางวิชาการ

เรียน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ตามที่ คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป. ๓๖๗/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เรื่อง ให้ว่าที่ร้อยเอกวิสาร ปัญญชุณห์ ตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษา ด้านระบบบริหารจัดการศึกษา (นักวิชาการศึกษาทรงคุณวุฒิ) ตำแหน่ง ๑๘ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และได้เดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ เพื่อประโยชน์ในการประเมินบุคคล และผลงาน โดยท่านปลัดกระทรวงศึกษาธิการโปรดพิจารณาอนุญาตให้เดินทางไปราชการเพื่อเก็บข้อมูลจัดทำผลงานทางวิชาการ จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ ๑) รูปแบบการบริหารจัดการสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสู่สำนักงานคุณธรรมต้นแบบ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ๒) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นเลิศ INTERSECT model. ในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง ๑ (ศึกษาธิการภาค ๓) และภาคกลางตอนล่าง ๒ (ศึกษาธิการภาค ๔) ตลอดจนสถานที่และจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ความแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ เนื่องจากการดำเนินงานยังไม่เสร็จสิ้น ประกอบการได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ (นายศรีชัย พรประชาธรรม) ให้จัดทำวิจัยเชิงคุณภาพอีก ๑ เรื่อง ได้แก่ “รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ” และมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ดังต่อไปนี้ ๑) นครปฐม ๒) ระนอง ๓) ปัตตานี ๔) สกลนคร ๕) นครราชสีมา ๖) พิจิตร ๗) ชัยนาท ๘) เพชรบุรี ๙) ชุมพร ๑๐) ฉะเชิงเทรา ๑๑) ขอนแก่น ๑๒) เพชรบูรณ์ ๑๓) ราชบุรี ๑๔) ชลบุรี ๑๕) อุตรธานี ๑๖) อุบลราชธานี ๑๗) เชียงใหม่ ๑๘) พะเยา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต

ว่าที่ร้อยเอก

(วิสาร ปัญญชุณห์)

ศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านระบบบริหารจัดการศึกษา

อนุชา

(นายสุภัทร จำปาทอง)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

30 ต.ค. 2563

ที่ ศธ ๐๒๐๑.๑/๑๗๗๓๘

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างงานวิจัย ๑	จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด
๓. ข้อคิดเห็นการพิจารณาเครื่องมือวิจัย ๑	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็นถึงความสำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ว่าที่ร้อยเอก วิสาร ปัญญาชูณห์ ศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านระบบบริหารจัดการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ดำเนินการจัดทำวิจัย เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่จะได้ข้อค้นพบการปฏิบัติที่แท้จริงรองรับการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

ในการนี้ ว่าที่ร้อยเอกวิสาร ปัญญาชูณห์ ศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านระบบบริหารจัดการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือ ให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะเป็นอย่างดีเกี่ยวกับงานวิจัยและพัฒนาฯ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒) นี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยเอก

(วิสาร ปัญญาชูณห์)

ศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านระบบบริหารจัดการศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักอำนวยการ

กลุ่มช่วยอำนวยการและประสานราชการ

โทร. ๐ ๒๖๒๘ ๖๑๖๐

โทรสาร. ๐ ๒๖๒๘ ๖๑๕๙

ความที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๐๑.๑/๒๕๖๓

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง การวิจัยรูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เรียน ศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี ศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี
ศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา ศึกษาธิการจังหวัดชุมพร ศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำชี้แจงการดำเนินงานวิจัย	จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย (ฉบับที่ ๑ - ฉบับที่ ๔)	จำนวน ๔ ชุด
๓. แบบสรุปส่งข้อมูลงานวิจัย	จำนวน ๑ ชุด
๔. แบบสรุปบริบทการจัดการศึกษาปฐมวัยระดับจังหวัด	จำนวน ๑ ชุด
๕. ขอบจดหมายพร้อมแสตมป์	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เห็นถึงความสำคัญในการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ดำเนินการวิจัย เรื่องรูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่จะได้ข้อค้นพบที่ในการบริหารงานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการนี้ จึงขอให้ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศฯ และผู้รับผิดชอบงานปฐมวัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และส่งผลการสัมภาษณ์ ผลการสังเกต เอกสารที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานปฐมวัย ภายในวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เพื่อนำผลไปใช้ในการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยเอก

(วิสาร ปัญญชุณห)

ศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านระบบบริหารจัดการศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักอำนวยการ

กลุ่มช่วยอำนวยการและประสานราชการ

โทร / โทรสาร ๐ ๒๖๒๘ ๖๑๖๘

รายงานการประชุมผู้บริหารสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓
วันอังคารที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓
ณ ห้องประชุมราชวัลลภ ชั้น ๒ อาคารราชวัลลภ กระทรวงศึกษาธิการ

รายชื่อผู้มาประชุม

	ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	ประธานการประชุม
๑. นายสุภัทร จำปาทอง	รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
๒. นายวีระ แข็งกสิการ	รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
๓. นายสุทิน แก้วพนา	เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	แทนเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
๔. นายอรุณพล ตรีภักตรอง	ที่ปรึกษาด้านระบบบริหารจัดการศึกษา	ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
๕. นายวรัท พุกษาทวีกุล	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ	ศึกษาธิการภาค ๒
๖. นางสาวเจริญวรรณ หนูนาคน	ศึกษาธิการภาค ๔	ศึกษาธิการภาค ๕
๗. ว่าที่ร้อยเอก วิสาร ปัญญาชูณห	ศึกษาธิการภาค ๖	รองศึกษาธิการภาค ๘ ปฏิบัติหน้าที่ศึกษาธิการภาค ๘
๘. นางเกศทิพย์ ศุภวานิช	ศึกษาธิการภาค ๑๑	ศึกษาธิการภาค ๑๒
๙. นายศรีชัย พรประชาธรรม	ศึกษาธิการภาค ๑๓	ศึกษาธิการภาค ๑๔
๑๐. นายพิเชฐ โพธิ์ภักดี	ศึกษาธิการภาค ๑๕ ปฏิบัติหน้าที่ศึกษาธิการภาค ๑๖	รองศึกษาธิการภาค ๗ รักษาการในตำแหน่งศึกษาธิการภาค ๑๗
๑๑. นายประสิทธิ์ เขียวศรี	ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ สป.
๑๒. นายสุรินทร์ แก้วมณี	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สป.
๑๓. นายพัฒนา พัฒนทวีตล	ศึกษาธิการภาค ๒	
๑๔. นายพงษ์พิศาล ชินสำราญ	ศึกษาธิการภาค ๔	
๑๕. นายชาติร ม่วงสว่าง	ศึกษาธิการภาค ๕	
๑๖. นายปรีดี ภูสีน้ำ	ศึกษาธิการภาค ๖	
๑๗. นายไพศาล วุฒิมานนท์	รองศึกษาธิการภาค ๘ ปฏิบัติหน้าที่ศึกษาธิการภาค ๘	
๑๘. นายศัจธร วัฒนมงคล	ศึกษาธิการภาค ๑๑	
๑๙. ว่าที่ร้อยตรี เจษฎาภรณ์ พรหนองแสน	ศึกษาธิการภาค ๑๒	
๒๐. นายชุลิน วรเดช	ศึกษาธิการภาค ๑๓	
๒๑. นางทัศนีย์ ไวยปัญญา	ศึกษาธิการภาค ๑๔	
๒๒. นายโกเมศ กลั่นสมจิตต์	ศึกษาธิการภาค ๑๕ ปฏิบัติหน้าที่ศึกษาธิการภาค ๑๖	

รายชื่อผู้ไม่มาประชุม

๑. นางสาวชฎารัตน์ สิงห์เดชากุล	ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
๒. นางสาวปรัชญาวรรณ วนานันท์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการศึกษา

๒. คู่มือการบริหารจัดการสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สู่สำนักงานคุณธรรม ความโปร่งใส โดยใช้กรอบแนวคิดในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการจัดทำรูปแบบคู่มือฯ โดยนำตัวชี้วัดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงานป.ป.ช.) เรื่อง การประเมิน ITA ตัวชี้วัดที่ ๙ การเปิดเผยข้อมูล และตัวชี้วัดที่ ๑๐ การป้องกันการทุจริต ซึ่งหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศจะต้องดำเนินการ สำหรับหน่วยงานเป้าหมายคือสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทั่วประเทศ สำนักงานศึกษาธิการภาค และศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตกระทรวงศึกษาธิการ

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเพื่อพิจารณา

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๖ เรื่องอื่น ๆ

วาระที่ ๖.๑ ปัญหาอาคารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดไม่เพียงพอ เนื่องจากมีการแต่งตั้งศึกษาธิการจังหวัด และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาจำนวนมาก โดยมีแนวทางการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น ดังนี้ (๑) การเจรจากับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒) การเช่าอาคาร สถานที่ (๓) การของบประมาณสร้างอาคาร

วาระที่ ๖.๒ การเพิ่มตำแหน่งรองศึกษาธิการจังหวัด ได้ดำเนินการวิเคราะห์ค่าจ้างตามที่ กพ. กำหนด ๓ งาน คือ (๑) งานนโยบาย จุดเน้น (๒) งานตามบทบาทหน้าที่ (๓) งานในระดับพื้นที่ได้นำเสนอมายังกระทรวงศึกษาธิการแล้ว

วาระที่ ๖.๓ ผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ระดับกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการ ดังนี้

- ๑) ประกาศให้สถานศึกษาได้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) จัดทำคู่มือหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย
- ๓) จัดประเมินพัฒนาการเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ปีการศึกษา ๒๕๖๑

๔) ประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑

๕) ประกาศกระทรวงศึกษาให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ๒๕๖๑

๖) มาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒๕๖๒

๗) ประกาศนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยทุกปีงบประมาณ

ระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ได้ดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษา

ปฐมวัย ดังนี้

- ๑) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยเชิงบูรณาการระดับจังหวัด
- ๒) จัดทำโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่ตามกรอบงานที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

/ ๓) จัดทำ ...

๓) จัดทำข้อมูลสารสนเทศเด็กปฐมวัยระดับจังหวัด

๔) นิเทศติดตามการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นด้านปฐมวัย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ๖ แห่ง มีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยผ่านโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับพื้นที่และการขับเคลื่อนงานปฐมวัยของกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชนในพื้นที่โดยใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในการพัฒนาครูเอกชน

ระดับสถานศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรฐานการศึกษาาระดับปฐมวัย ๒๕๖๑ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ สำหรับสถานศึกษาท้องถิ่น ใช้มาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ๒๕๖๒ ในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในปัจจุบัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงานของสถานศึกษา

ข้อค้นพบจากการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติ พบว่า

๑. รูปแบบการนำนโยบายการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรเป็นในลักษณะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยในระดับจังหวัดร่วมกัน และนำแผนสู่การปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการ โดยใช้กลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่างร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เพื่อประหยัดงบประมาณ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒. แนวทางการนำนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยไปปฏิบัติของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พบว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัยเชิงบูรณาการ จัดทำสารสนเทศเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพในระดับจังหวัด จัดทำโครงการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยมีแนวทางเป็นไปตามความต้องการของจังหวัด ส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ภาคประชาชน สถาบันครอบครัว ในการพัฒนาและดูแลเด็กปฐมวัยตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

๑) ควรเน้นการดำเนินงานตามหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง
๒) ควรสนับสนุน ประสานงานการทำงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานส่งเสริมการจัดการศึกษาเอกชน ฯลฯ ในการพัฒนาครูปฐมวัยร่วมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางการพัฒนาสถานศึกษาระดับปฐมวัยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓) ควรจัดทำโปรแกรมการเรียนรู้การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัยออนไลน์ เพื่อการเข้าถึงในการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยทุกหน่วยงาน

๔) ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้มาตรฐานศึกษาพัฒนาสถานศึกษาแห่งชาติ ๒๕๖๒ บูรณาการในการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาในระดับปฐมวัย

วาระที่ ๖.๕ การบูรณาการเชิงพื้นที่ พื้นที่ของภาค ๑๔ มีจังหวัดที่อยู่ในนโยบายสำคัญ ๒ จังหวัด ได้แก่ ศรีสะเกษเป็นพื้นที่นวัตกรรม อุบลราชธานีเป็นพื้นที่บริหารจัดการแบบแมทริก ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นคือ การขาดกลไกที่ยั่งยืนในการบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานในพื้นที่ จึงจะขอเสนอกระบวนการสนับสนุนส่งเสริมการทำงานซึ่งกันและกันให้ส่วนกลางพิจารณาต่อไป

/ วาระที่ ๖.๕ ...